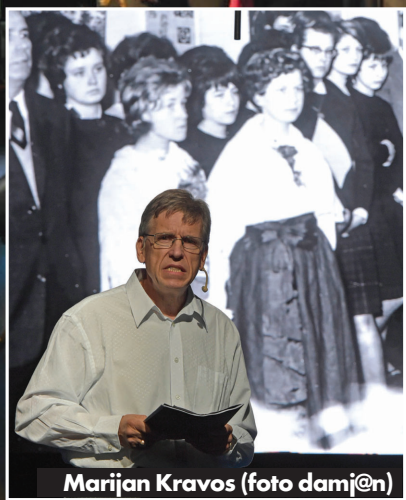

Z roko v roki

Marijan Kravos (foto damj@n)

Slavnostna akademija ob 70-letnici Slovenske prosvete v Trstu

Foto damj@n

OPČINE Študijski dnevi Draga 2018

Zavezani slovenstvu, krščanstvu in demokraciji

Na vrtu Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu so se v petek, 31. avgusta, začeli 53. študijski dnevi Draga 2018, ki so letos potekali ob stoletnici smrti Ivana Cankarja in sklicujoč se na njegov poziv: "Prijatelji,

rečem vam besedo iz srca: verujmo! Ker le v veri je moč in zmaga in odrešenje"! S to spodbudno Cankarjevo mislijo so vabili organizatorji na to pomembno srečanje, ki leto za letom vabi ljudi z zelo širokega zemljepisnega in idejnega področja, saj so bili 'svobodni mikrofoni' Drage vedno zelo vabljivi.

Uvodne besede so pripadle predsedniku Društva slovenskih izobražencev, Sergiju Pahorju, sledili so pozdravi uglednih gostov, med drugim sta prisotne nagovorila senatorka Tatjana Rojc in deželni svetnik Igor Gabrovec. Prvo predavateljico, novinarko in javno delavko Eriko Jazbar, in temo predavanja *Pluralizem po slovensko* je uvedla moderatorka Neža Kravos.

Ob navajanju misli različnih slovenskih pisateljev (Karel Mauser, Alojz Rebula) je razčlenila pomen in vlogo pluralizma, primerjala je stanje v matični domovini z manjšinsko stvarnostjo ter navajala primere nepluralističnega poročanja v medijih.

Njeno dobro uro trajajoče razmišljanje je izhajalo iz nekako vnaprej postavljene diagnoze, da se je katoliška ali "demokratska" sredina manjšinske skupnosti odpovedala svojim vsebinam in se prepustila "dominantni formi mentis", ki se ji težko upirajo tudi "naši" mediji.

/ str. 3

Praznovanje kulture, prostovoljnega dela, angažmaja, preteklosti in sedanjosti, pa tudi prihodnosti. Na velikem odru v šotoru 53. Drage se je v soboto, 1. 9. 2018, zvrstilo več kot 100 nastopajočih, pevcev, igralcev, bralcev, ki so vsak s svojim prispevkom počastili 70. jubilej Slovenske prosvete.

Režiserka Maja Lapornik si je akademijo zamislila kot preplet različnih slik: zborovskega petja, krajših scen, drobcev o zgodovini ustanove, ob fotogaleriji, ki se je vrtela v ozadju, in otroškem glasu (Anja De Luisa), ki nas je od časa do časa vračal k bistvu - pomenu "biti skupaj". Ob koncu večera se je iz posameznih slik sestavil pester in barvit kolaž, mozaik, v katerem prav vsak kamenček odigrava svojo nenadomestljivo vlogo. Sporočilni naslov *Z roko v roki* pa so podčrtali še drugi elementi: slika vode, ki steka k drugi vodi, cvetje, ki so ga nastopajoči med večerom postopoma zložili v velik šop rož, pa tudi barvite roke in rokice, ki so krasile oder.

Večer so uvedle besede ustanovitelja Jožeta Peterlina, ki jih je podal Marijan Kravos, ob njem pa so se skozi glavne postojanke zgodovine Prosvete sprehajali še Maruška Guštin, Julija Berdon in Tomaž Susič (Radijski oder). Veliko je bilo imen, obrazov in dogodkov, ki so se zavrteli na časovnem traku, prav poseben spomin na profesorja Peterlina, druženje mladih v Žabnicah ob poletnih pohajkovanjih po hribih

pa so prikazali mladi igralci Skupine brez spomina z Opčin (mentor Tomaž Susič). Marjetica Puntar in Nejc Kravos (prav tako igralca Radijskega odra) sta doživeto podala odlomek iz dela *Jutri čez Jordan*, ki je izvenel kot poklon Alojzu Rebuli. Ob naštevanju prizadevnih kulturnih delavcev so se spomnili tudi ustanoviteljev in dirigentov, ki so delovali ali še

Foto damj@n

delujejo v Zvezi cerkvenih pevskih zborov. Na vlogo, ki so jo odigrali njeni božični koncerti, pa je spomnil tudi Združen cerkveni pevski zbor ZCPZ, ki je pod vodstvom Alenke Cergol med drugim zapel Vrabčovo Bila je noč.

/ str. 3
LT

Romarski "podvig" mladih s škofom

Tudi slovenski goriški skavti so se v avgustu udeležili romanja od Kobarida do Ogleja in Rima

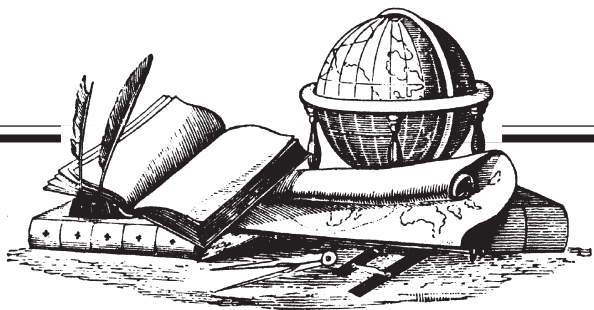
6

"Cerkve na prepihu"

Škofov vikar g. Karel Bolčina o skorašnji uvedbi novih pastoralnih enot v goriški nadškofiji

7

O cerkvenih in drugih aktualnih aferah (1)

Ponoven izbruh znanih težav

Kot se pravi v časnikaštvu, je poletje, predvsem avgust in predvsem njegova 2. polovica, čas "kislih kumaric", ko se torej ne dogaja nič posebnega, tudi zato ne, ker smo ljudje po dopustih, kar je ob koncu meseca veljalo tudi zame. Javnost sta tako zlasti pretresli dve zadevi, ena je bila nenadna zrušitev mosta v Genovi, druga pa spolni škandali v ZDA. Tisto, kar je v obeh primerih potrebno poudariti, je to, da nikakor ne sme priti do neke kolektivizacije in institucionalizacije krivde in odgovornosti, temveč morajo biti krivci in odgovorni osebe z imenom in priimkom. Glede spolnih zlorab moramo dejati, da, žal, ne gre za nič novega. Lahko torej rečemo,

da smo priča še enemu valu ene in iste gmote. Da je to res gmota, pa da je zadeva res precej velika, nam potrdijo statistični podatki, ki pa imajo relativno veljavo, saj je že vsaj toliko primerov, kot je razkritih, tudi še skritih ali celo prikritih. Zanimiv je namreč skokovit porast primerov zlorab od 60. let 20. stoletja naprej, ki pa seveda ni presenetljiv, temveč le potrjuje, da so zadeve, o katerih pišemo, morda vendarle resnične, le priznati si to moramo. Dejal sem, da gre za še en val, ker smo o tem govorili že med mojim študijem na Teološki fakulteti v Ljubljani, zlasti pri prof. Štuhecju, ko smo tudi brali ameriško delo avtorja Lena Sperryja *Spolnost, duhovništvo in Cerkve*. Ena od zanimivih raziskav, ki je potrdila tudi pomemben vpliv klerikalizma, ki ga je omenil sveti oče Frančišek kot temeljni vzrok, vendar pa je potrdila še eno težavo, ki so jo potrdile še druge raziskave, a je v sodobnih časih nočejo omenjati, ker se je ne sme omenjati in ne sme biti težava, če ji rečemo le težava. Ta

težava se imenuje homoseksualizem in prav nič ne pomaga, da si pred tem zatiskamo oči in ušesa, zlasti ta, ko pa se je izkazalo, da je pri 80 % zlorab v Cerkvi šlo prav za homoseksualne zlorabe. Če smo, ko smo tako pisali o klerikalizmu, zapisali, da je to rakasta rana Cerkve, moramo podobno reči tudi za homoseksualizem – saj vemo, da je lahko v resničnosti rakavih obolenj več vrst, torej bomo, ko upo-

ce. Moramo pa govoriti tudi o pederastiji, to pa je termin, ki označuje erotično istospolno razmerje med odraslo osebo in najstniškim mladeničem, česar tudi ni tako malo. Ne gre torej vedno le za zlorabe, temveč imamo tudi takšne vrste popolnoma konzensualna erotična razmerja, ki jih imajo posvečene osebe v Cerkvi ali krščanski skupnosti z mladeniči. Posvečeni imajo torej takšna in drugačna razmerja, kar se je, tega ne moremo in ne smemo zanicati, močno povečalo zlasti od 60. let 20. stoletja naprej. Kot lepo pove Pietro C. na svojem blogu "Traditio liturgica" (naj še enkrat poudarim, da gre za pravoslavnega blogerja!), gre za "pravo pravicato masovno infiltracijo tujkov v notranjost Cerkve oz. ljudi, ki se poslužijo Cerkve in jo obrnejo ter uporabijo za svoje cilje (denar, seks in karkoli drugega), ne da bi nujno tudi služili Cerkvi". Potem nadaljuje: "Takšni tujki, gejevski ali ne, so vselej obstajali, vendar pa je njihovo število tako naraslo, da postavlja v resno nevarnost kredibilnost Cerkve same". Vidi-

mo tako, da je prišlo do več vrst infiltracij v samo vitalno tkivo naše Cerkve, če vzamemo apostolsko podobo Cerkve kot telesa, kjer imamo kar precejšnje število afer. Raje uporabimo to besedo kot pa besedo "škandal", saj v teološkem jeziku škandal pomeni javni greh, ki vedno, če je njegovo pojmovanje pravno, tudi pohujšuje ljudi. Več kot očitno je, da se je zadeva tudi zelo razpasla. Kot pa je dejal lepo že sveti Avgustin, se zlo lahko širi samo v meri, v kateri dobri ne naredijo ničesar, da bi ga zaustavili. Vsekakor ne bomo rešili ničesar samo s tistim, kar se z italijansko besedno igro lepo imenuje "tiro al Bergoglio", da bomo torej samo streljali proti papežu in nanj. Nikakor, ker mora vsakdo v Cerkvi narediti tisto, kar je dolžan, in se potruditi še za več kot to, ker bo potreben pravi, pravcati podvig. Ni pa niti več čas za preusmerjanje pozornosti drugam in pometanje pod preprogo.

Naše razmišljanje nadaljujemo prihodnjič.

Andrej Vončina

Slovenska skupnost čestita predsedniku DZ Dejanu Židanu

Voščilo za dobro opravljanje nove naloge

Deželni politični tajnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je v imenu celotne stranke čestital mag. Dejanu Židanu ob izvolitvi za predsednika Državnega zbora RS in mu voščil, da bi dobro delal v novi vlogi, saj bo v prihodnjih dneh predvidoma prišlo do potrditve nove vlade in s tem bo Slovenija dejansko stopila v operativnost nove zakonodajne dobe.

Kot zbirna stranka Slovencev v Italiji, piše Gabrovec v pismu, si pri SSK posebej prizadevamo za zaščito in utrditev pravic pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, kot tudi za razvijanje naj-

boljših čezmejnih odnosov in institucionalnega sodelovanja med Slovenijo in Furlanijo Julijsko

krajino.

Ves ta prostor, kot tudi Evropa v celoti, je pred pomembnimi izdigi, ki bodo v prihodnjih letih usmerili prihodnost samega načrta povezovanja stare celine. Pri tem smo prepričani, da odigravajo narodne in jezikovne manjšine na mejah pomembno vlogo, saj predstavljajo "šive", brez katerih se smisel celotne povezanosti kaj kmalu skrha, piše deželni tajnik SSK, ki ob koncu čestitk novemu predsedniku DZ tudi, kot deželni poslanec FJK, potrjuje razpoložljivost za nadaljevanje plodnih stikov, ki so jih v minulih letih razvijali Deželni svet FJK in Državni zbor RS.

O zdravstvu v vladi Marjana Šarca

Za vsako ceno

Zdravstvo na prvem mestu. To je vodilno geslo Marjana Šarca. Upravičeno. Kakovostno zdravstvo je le tista najosnovnejša dobrina, ki poganja kolesje vsake družbe. V Šarčevi koalicijski pogodbi pa ima tak poudarek še povsem drugačen, bolj "političen" pomen. Slovenska javnost zaradi številnih škandalov mandat prejšnje zdravstvene ministrice Milojke Kolar Celarc ocenjuje kot katastrofalen.

Trikotnik javnega zdravstva

Zato je šarec ob splošnem otepanju drugih strank za prevzem resorja zdravstva moral breme prevzeti nase. Pod geslom "Za vsako ceno". Šarec je postavil javno zdravstvo v središče svojega osebnega programa. Začenši s kadrovsko zasnovno, ki močno privilegira prav zdravstveni sektor. Govorimo o trikotniku, ki povezuje kabinet predsednika vlade, ministrstvo za finance in ministrstvo za zdravstvo. Gre za tri imena: Samo Fakin (kandidat za ministra za

zdravje), Vojmir Urlep (državni sekretar v kabinetu predsednika vlade) in Andrej Bertonec (minister za finance). Ena glavnih Urlepovih nalog bo povezovanje finančnega resorja, torej institucije, ki financira, z zdravstvenim resorjem, institucijo, ki bo morala izpeljati reformo zdravstvenega sistema. Izbira imen seveda ni bila naključna. Fakin bo mesto ministra za zdravstvo prevzel, potem ko je osem let (2007-2016) vodil Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). To je zavod, ki prejema sredstva iz državnega proračuna in financira javno zdravstvo.

/str. 15
kil

Razmišljanje

Ali obstaja katoliška politika?

Do tega zapisa je prišlo slučajno. Znašel sem se v skupini študentov, ki študirajo v Ljubljani. Med pogovorom je prišla tudi ta njihova ugotovitev - nisem pa "pogruntal", kje so jo pobrali: "V Sloveniji obstaja katoliška politika, ki ima namen rekatolizirati Slovenijo, in sicer tako, da bi rimokatoliške strukture prevladale nad celotnim ozemljem Slovenije". Pogovor se je nadaljeval v smeri očitane politike, ki se imajo za katoličane. Njihovo dejavnost so študentje enačili s Cerkvijo. Nato so v pogovoru naštevati, kako je bila Cerkve v 2. svetovni vojni na strani okupatorja. Poslušal sem še vsa tista podtikanja škofu Rožmanu, ki smo jih že davno pozabili, še zlasti če smo prebrali kakšno temeljito delo o tem.

Zgrozil pa sem se, da tem našim študentom je popolnoma nepoznano, da so bili prav duhovniki v drugi svetovni vojni prva okupatorjeva žrtev, saj je bila velika večina slovenskih duhovnikov na Gorenjskem in Štajerskem pregnana, pa tudi, koliko jih je bilo pobitih v Jesenovcu na Hrvaškem. Prav tako je tem našim mladcem neznano, koliko naših duhovnikov je po vojni garalo po partijskih deloviščih, ne-

katere pa so celo trpinčili po zaporih.

Še vedno je veliki večini slovenske mladine neznano dejstvo: "Zakaj je bil dokaj enoten vesplošen odpor proti okupatorju razbit in je bil zlorabljen za enostranske politične cilje"! Kot na političnem tako se tudi v miselnem svetu vidi, da žal še pri marsikom v Sloveniji vlada miselni totalitarizem. Vsi vemo, da ne obstaja katoliška umetnost. Poznamo pa sakralno umetnost. Tudi ni katoliške medicine. So pa bolnišnice v lasti Cerkve. Tudi nimamo katoliškega gospodarstva, čeprav imamo cerkevna posestva. Katoliške politike ni, so pa politiki, ki zastopajo krščanska načela.

Pri vsem tem pa obstaja naš osebni pogled na vse te dejavnosti. O vsem tem se lahko pogovarjamo in razpravljamo, kolikor poznamo to ali ono področje, prav tako smemo o tem tudi javno govoriti. To velja za vse, tudi za državljane, ki se imajo za katoličane. Vsak katoličan je državljan neke države! Dolžan je po vesti upoštevati zakone in spoštovati obstoječo oblast, ta pa mu mora omogočiti enake pravice kot vsem drugim državljanom – to je do javne besede in javnega delovanja. Če se

pri tem zatika, se nujno zastavlja vprašanje: "Ali je država, v kateri živimo, tudi pravna država"?

Za katoličana pa, tistega, ki se ukvarja s politiko, ali tistega, ki jo samo spremlja, ne obstaja več resnic, več etik, ni vse enakovredno, zato tudi na vse v političnem življenju ne pristaja in tudi vsega ne sprejema. Kristjan, ki ga politika zanima, mora biti občutljiv na vrednote človekovega življenja, vzgojo, moralo, pa tudi na poglede, ki se nanašajo na vero in lasten narod.

Verska svoboda in poštenje sta bistvenega pomena za vsakega kristjana, za tistega, ki se s politikom poklicno ukvarja, pa še toliko bolj. Če svobodo ločimo od resnice, obe propadeta! Krščanski politik prizna laičnost. Ta je v avtonomiji na političnem in državnem področju od verskega in cerkvenega, ne pa od morale in nauka Cerkve, zato se mora tudi sam ob vsem tem ustrezno vesti, pa tudi temu primerno živeti.

Krščanski politik živi iz prepričanja, da je vera tudi zanj milost, zato se do drugače mislečih primerno vede, ko upošteva strpnost do njih, saj se zaveda, da njegovo prepričanje ni manjvredno od nasprotnikovnega.

Ambrož Kodelfja

Povejmo na glas

Čas zaostrovanja in nemira

Ni treba biti posebno pronicljiv za prepoznanje, kako je danes na delu zaostrovanje, in to na mnogih ravneh. To je vsekakor skrajno neugodno in bi morali biti na ta pojav dosti bolj pozorni, kot smo, preprosto ga ne bi smeli podcenjevati. Dovolj se je spomniti Trumpove ekonomske vojne, ki bo obremenila ves svet, dovolj se je spomniti nagiba evropskih volivcev, ki dajejo vse več podpore agresivnemu populizmu, dovolj se je spomniti napada na papeža s strani nasprotujočih cerkvenih vrhov, dovolj se je spomniti ponovnega nemirljubnega obujanja sovraštva druge svetovne vojne znotraj istega naroda, v prvi vrsti na Balkanu, kjer je govor o spreminjanju mej v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu, dovolj je ne nazadnje priklicati v spomin izbruhe osebne nasilja, družinske umore, umore žensk, da ne govorimo o rasističnih izpadih s poudarkom na migrantih. Ne more biti nobenega dvoma, da izvirajo vsa našeta in še druga znamenja zaostrovanja, ki slej ko prej preide v mržnjo in lahko tudi v sovraštvo, iz trenutnega duševnega stanja sodobnega človeka, se pravi iz počutja evropskih in svetovnih ljudskih množic. Sodobni človek razvitega sveta se čuti ogroženega, predvsem je prestrašen zaradi migrantov, ne vidi pomirjujočega obzorja prihodnosti, zbežan je zaradi vse bolj prevladujočih pozivov, ki ponujajo ostre in sunkovite rešitve, četudi so te v popolnem nasprotju z obstoječimi vse bolj odinjenimi vrednotami. Zbežan je zaradi glasov, ki predlagajo zaostro-

vanje kot rešitev, vendar ne vidi druge možnosti in tem glasovom preprosto sledi in se jim ne upira. In vendar bi se jim moral upreti, moral bi prepoznati, da zaostrovanje vodi v le še večje spore in napetosti. In tako ima prosto pot politika Orbana, Trumpa in tudi Salvini, ki so napovedali vojno že priseljenim in toliko bolj v razviti svet prihajajočim migrantom, in to s spornimi ustavitvami na kopenskih, predvsem pa morskih mejah, čemur prikimava višegrajska skupina in zagotovo še kdo. In kam vse to vodi? Zagotovo ne v mirno prihodnost, pač pa v evropske nacionalizme, ki bodo brez pomisleka rušili Evropo sporazumevanja in nemara celo sprožili medsebojne konflikte. Na srečo se je v zadnjem času končno dvignil močnejši glas zoper v bistvu nasilno populistično politiko. Že prej je bil to papež Frančišek in je bila Italijanska škofvska konferenca, za humano izgrajevanje družbe sta se zavzeli Cerkvi na Goriškem in Tržaškem, tu je lepo število nevladnih organizacij, ki opozarjajo na vse odkritejši rasizem, sodstvo je sprožilo postopek zoper Salvini, prefekti Furlanije Julijske krajine so odkrito kritizirali deželno vlado, ki je zmanjšala sredstva za izobraževanje proslilce za azil, Demokratska stranka svari pred nevarno nacionalistično politiko. Vse to je ogromno, a opreznost je še kako na mestu. Ne smemo namreč pozabiti na milijonske množice, ki molčijo in ni moč vedeti, v katero smer se bodo obrnile.

Janez Povše

S 1. strani

Zavezani slovenstvu ...

Vse to pa je privedlo, po Mauserjevih besedah, do hotenega pozabljanja, kar vodi v "ohlupnost naše biti, nižanje pričakovanj in sanj". Predavateljica je prepričana, da je treba ponovno poiskati "drugačne odtene in z njimi povezane ljudi, ki smo jih v imenu brisanja razlik v prejšnjih letih izločili". A pristopiti k "našim omizjem" je težko, brez osebnih ali sorodstvenih vezi, skoraj ne-

vedla problematično izjavo Jožeta Pirjevca o Ehrlichu, letošnje srečanje z Jelko Godec (vodjo preiskovalne komisije o bančni luknji in zdravstvu v Državnem zboru) in Radom Pezdirjem, srečanje z Jožetom Dežmanom (zgodovinarjem, ki je sodeloval v oddaji Pričevalci na RTV Slovenija in sprožil val protestov). Govorila je tudi o "globoki državi", ki "ohranja dominan-

Erika Jazbr in Neža Kravos (foto dd)

mogoče, ugotavlja Jazbarjeva, ki meni, da sta "kadrovanje in zaposlovanje zaradi sposobnosti" v našem okolju le pobožna želja. Tudi zaradi tega se skupnost uspešno otepa razprave in prevetritve nekaterih tem "naših definicij", kot so slovenska 'globoka država', sporne sredine, ljudi in finančnih ali že 'antropoloških oaz'. Zbranemu občinstvu, med katerim so sedeli tudi vidnejši predstavniki manjšinske stvarnosti, je nato predstavila nekaj konkretnih primerov. Navedla je primer združevanja bank, ki je bilo po njenem pravzaprav "pripojitev manjšega subjekta k večjemu". Kritična je bila tudi do sestava sedanjega odbora. O finančnih težavah družbe KB 1909, glede katerih so verodostojne informacije začele kapljati v naš prostor po zaslugi novinarjev iz matic in nekaterih "svetlih izjem med nami", ki so kljub bojkotu in pritiskom začeli poročati o "družbenem gospodarstvu, ki je zraslo iz Jugoslavije" na "nefiltriran" način. Omenila je primer hotenega združevanja glasbenih šol, pri čemer se v javnosti ni govorilo o tem, da "je bilo združevanje izsiljeno kot pogoj za dodelitev izrednega prispevka". Med primeri neporočanja 'našega dnevnega tiska' je navedla nekaj Srečanj pod lipami. Tako je na-

tne pozicije na pomembnejših področjih, od gospodarstva do politike, sodstva, fakultet, kulture, medijev, tudi športa" v domovini, ki še vedno živi v strahu sistema, ki je zaznamoval veliko generacij. Bodisi slovenska kot italijanska država sta demokratični republiki, a kljub temu je pluralizem v obeh šepav, v mikrokozmosu manjšine pa je stanje še hujše.

Erika Jazbar je svoje predavanje sklenila z mislijo Ivana Cankraja, ki v Beli krizantemi pravi, da je resnica posoda "lepote, svobode, večnega življenja", ter publiki zaželela, da "bi si hoteli in privoščili več resnice". A iskanje resnice zahteva mir. Poslušanje, dialog, spoštovanje. Duh predavanja pa je vel v drugo smer. / LT

Aleš Šteger in Neva Zaghet (foto damj@n)

Solidarnost z novinarjem Jožetom Možino

Na 53. študijskih dnevih Draga 2018 je bila ob koncu prvega dneva, v petek, 31. avgusta 2018, z akcijo sprejeta naslednja protestna in solidarnostna izjava.

Ob napadih na novinarja dr. Jožeta Možino, avtorja oddaj Pričevalci in Intervju, smo udeleženci študijskih dnevov Draga 2018 ogorčeni zaradi zahteve po njegovi odstranitvi s TV Slovenija in zaradi manifestacije v Kopru, ki spominja na ideološko mitingaštvo še ne tako daljne preteklosti, na kateri med drugim noben protestnik ni bil v stanju, da bi ovrgel trditve in podatke, ki jih vsebujejo intervjuji.

V Možinovih oddajah je nastopila široka paleta različnomislečnih uglednih gostov; naj omenimo samo dva, ki sta bila stalna gosta Drage, to sta Boris Pahor in Viktor Blažič. Študijski dnevi Drage so se vedno zavzemali za vrednote pluralizma in svobode govora. Tako kot smo se že v preteklosti, v še nedemokra-

tičnih okoliščinah, postavili v bran Slovencev, ki so se zavzeli za resnico in so bili zaradi svojih prizadevanj stigmatizirani in sankcionirani, čutimo tudi zdaj dolžnost, da se oglasi-mo. Po zaslugi pogumnih posameznikov z veliko težavo prihajajo na dan dolgo zamolčana, prepovedana in zdaj dokazana zgodovinska dejstva, a ko se o teh končno prosto in svobodno pogovarjamo, nastopijo reakcije, ki so značilne le za nedemokratske, totalitarne sisteme.

Odločno dvigamo svoj glas proti ideološko obarvanemu diktatu enoumja, grobemu kršenju osnovne človekove pravice do svobode govora in do navajanja objektivnih zgodovinskih dejstev.

Kot Slovenci, zavezani demokratičnim vrednotam, izražamo dr. Možini vso moralno podporo in svojo solidarnost ter mu čestitamo za njegovo kvalitetno, pogumno in kritično delo.

Sergij Pahor, predsednik Društva slovenskih izobražencev

Lučka Susič, Jurij Palj in Peterlinov nagrajenec Lojze Peterle

Aleš Šteger je svoje predavanje v soboto, 1. septembra, na Dragi 2018 namenil mejam, fizičnim in mentalnim, mejam kot konceptu, ki vedno spet zastira človekov um. Tudi on je ostal zvest liku Cankarja, pri katerem so si organizatorji v tem jubilejnem letu izposodili citat, ki je spremljal letošnjo Drago. Na tržaškem predavanju leta 1913 je Cankar povedal, da se v človeku in zgodovini vedno spet bijeta dve biti: revolucionarna in policijska. Zdaj - kot takrat - se spet vračamo v policijsko obdobje, je prepričan Šteger, ko je ljudi vsega strah, potrebujejo občutek kontrole, kar vodi v rojevanje nacionalizmov, postavljanje novih ograj in mej, v nekaterih primerih, kot na Danskem, pa celo v zapiranje tujcev-priseljencev v označene predele mest, "ki jim pravijo prav geti". Še bolj ekstremno pa lahko pojem "policijski" razumemo, če pogledamo na Kitajsko, kjer veliki brat ni več karikirana pojava futurističnih romanov, temveč realnost, v kateri registrirajo vsak nakup, pogledajo v vsako učilnico in opazujejo reakcije otroka, učitelja, delavca, policija pa nosi očala, ki prepoznavajo obraze in te na katerem koli koncu države izsledijo v sedmih minutah.

A preden bi nam razkril katastrofalne posledice nadzora, je Šteger začel svoje razmišljanje doma. Meje niso samoumevne, kot nista samoumevna jezik in narodna pripadnost, je dejal. Po drugi strani je bilo za Slovence že stoletja samoumevno, da živijo v kulturno pretočnem kraju, kjer je znanje več jezikov in poznavanje sosedov nujna, kar gre razumeti kot prednost. Kako pa Slovenci dojemajo meje danes? Boleče je izzvenela avtorje-

Imre Jerebic, Lojze Peterle in Tomaž Simčič (foto dd)

va izkušnja kot scenarista Cahovega filma *Brezmejno*. Ko so pred osmimi leti začeli projekt, je obetalo, da bo film "dolgčasna hvalnica Evropi (...)" Ko pa smo film končali, so ob Kolpi postavljali bodočo žico". V današnjem času tudi pojmi delujejo manj fiksirano, je ugotavljal, novo pa sobiva s starim. Uveljavlja se mlada generacija, "ki vzpostavlja avtonomijo, opolnomoča obrobno" in skuša narediti "center iz periferije". Svet pa je že radikalno drugačen, povsem drugačne so smernice, po katerih je javni diskurz deloval še pred kakim desetletjem. Danes je tweet "močnejši od članka v New York Times-u". Meje so se spremenile tudi v umetnosti. Če je bilo in je za človeka njegove generacije razmišljanje in ločevanje med kulturo (za Gottfrieda Benn

Boris Pahor in Darka Zvonar Predan

vrtničarstvo) in umetnostjo (za Benno izraz genija), je danes "art" vse. Kar se z umetnostjo danes dogaja v Sloveniji, pa je za Štegra "banalna tragičnost", besede Vinka Möderndorferja na predvečer slovenskega kulturnega praznika pa izvenijo brez posledic. Ob propadu javnega diskurza, ko so na pohodu desničarji, s katerimi se ne da imeti dialoga, se stanje ne bo izboljšalo. Upanje ostajamo le vsi mi, posame-

V nedeljo, 2. septembra, je v parku Finžgarjevega doma padel zastor nad letošnjimi 53. študijskimi dnevi Draga. Program je bil, kot vsako leto na nedeljo, zelo bogat. Zjutraj je bila v šotoru najprej sveta maša, ki jo je letos daroval ljubljanski pomožni škof Tone Jamnik, bogoslužje pa je s petjem obogatil domači Cerkveni pevski zbor sveti Jernej z Opčin. V nedeljo zjutraj so svoj pozdrav podali generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk in Robert Kojc iz urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Nato je bila na sporedu okrogla miza z naslovom *Kako reševati socialne probleme v Sloveniji*, ki jo je vodil Tomaž Simčič. Na njej sta spregovorila Imre Jerebic, ki je dolga leta (od njene ustanovitve leta 1990 pa do lani) vodil Slovensko karitas, in Lojze Peterle, ki je bil med drugim predsednik prve slovenske vlade in je trenutno evropski poslanec.

Okrogla miza je potekala kot pogovor med Peterletem in Jerebicem. V socialno tematiko se nista podala s političnega vidika, ampak sta oba poudarjala pomen komunikacije med ljudmi in medosebnosti bližine.

/ str. 12

Navzoči ugledni gostje

Veleposlanica RS v Argentini Jadranka Šturm, senatorka v Rimu Tatjana Rojc, kulturna delavka Mirjam Oblak iz Argentine, predstavnika Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Irena Vadrnjak in Robert Kojc, Zorko Pelikan, ekonomski svetovalec Generalnega konzulata Republike Slovenije - Gospodarski urad Republike Slovenije v Milanu, generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk, deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec, predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, predsednik Slovensko kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič, predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Joži Peterlin ter vrsta drugih družbenih, cerkvenih in političnih ter kulturnih organizatorjev in predstavnikov družbenega življenja v svetu pri nas in iz Slovenije so prinesli s svojo prisotnostjo in pozdravom tisti nadih slovesnosti, ki si ga študijski dnevi Draga gotovo zaslužijo.

S 1. strani

Z roko v roki

A Slovensko prosveto sestavlja veliko realnosti, velikih in malih, ki delujejo tudi na Krasu, v Bregu in drugih koncih tržaškega. Kaj se dogaja v Devinu so gledalci izvedeli iz ust mladih devinčank. Skoraj bi pozabile na lutke, ki so nestrno čakale na njihovim hrbtom. Mladi v skupnem odruvanju poti - MOSP so v posrečenem prizoru prikazali tipično sejo mladega odbora današnjih dni, ki mora skrbeti, da bo društvo vidno in privlačno tudi na socialnih omrežjih. "Res so se časi danes spremenili", je v svojem govoru ugotavljal predsednik SP Marij Maver, ki je bil tudi slavnostni govornik Akademije. Sklenil pa je z mislijo, "da moramo ustvariti pogoje in vzdušje, ki bo privlačno, ki bo zadrževalo

ljudi v teh naših lepih krajih", zato da se bo lahko delo prednikov nadaljevalo in raslo. Belo knjigo želja in vtisov so publiki prinesli mladi svetoivanskega društva Marij Kogoj, z besedo in sliko na odru in bogatimi stojnicami v šotoru pa so se na prazniku predstavili tudi ostala včlanjena društva: *Društva slovenskih izobražencev*, *Knjižnice D. Černeta*, *KD Ribiški Muzej Tržaškega Primorja*, *Krožek za družbeno vpr. V. Šček*, *Revije Mladika*, *Rojanskega Marijinega doma*, *Slavističnega društva*, *Slomškovega društva Sv. Križ*, *Slomškovega društva*, *Slovenskega kulturnega kluba*, *Slovenskega odra*, *SPD Mačkovičje*, *Šentjakobskega kulturnega društva*, *ŠKD Cerovlje Mavhinje*, *ŠC Melanie Klein* ter *Ištituta za zgodovino*

in kulturo J. Pangerc. Res je veliko društev, res je ponudba zelo bogata, kot so igrivo ugotavljali mladi igralci M. S. Tamara Petaros (režiserka Manica Maver), ki so ob koncu sklenili, da ne bodo ustanavljali nobenega novega društva, pač pa bodo aktivno delovali v že obstoječih. Da ima zborovsko petje v našem prostoru danes prav pomemben prostor in vlogo so potrdili prisotni zbori: Mešani pevski zbor Jacobus Gallus (dirigent Marko Sancin), MoPZ Fantje izpod Grmade s Fantovsko skupino Devin- Nabrežina (vodil je Herman Antonič), Dekliška zborstva Igo Gruđen (Mirko Ferlan) in Vesela pomlad (Andreja Štucin), slovenso pa je izvenela tudi skupna *Naj ljubezen združuje vse ljudi*. Ob koncu večera se je iz posameznih slik tako sestavil pester in barvit kolaž, mozaik v katerem ima prav vsak kamenček, tudi najmanjši, svojo posebno mesto in nenadomestljivo vlogo.

Nova osvetlitev pomembne teme

Odziv na polemiko o sekularizaciji (1)

Menim, da je izmenjava stališč med g. Vončino in g. Jovanom v zadnjih številkah Novega glasa pomembna in zanimiva, ker posredno odpira vprašanje, ki se v slovenskem prostoru, kolikor vem, še nikoli ni zares odprlo za razliko od drugih kulturnih prostorov na Zahodu. Jedro polemike, če jo smemo tako imenovati (v resnici je šlo za niz Vončinovih člankov o sekularizaciji in za Jovanov kritični odziv nanje), ni toliko v definiciji, kaj sploh sekularizacija je. Oba avtorja se v glavnem strinjata, da je s tem mišljen proces, v katerem (zlasti na Zahodu) vera (zlasti katolištvo) izgublja svoj družbeni vpliv, v smislu, da katolištvo sprejema, da je njegov družbeni položaj enakovreden drugim veram in nazorom (v skladu z Brecljevo definicijo sekularizacije, ki jo Jovan citira), ali še drugače rečeno, da je katolištvo vse manj tisti fundus, na katerem temelji moralni konsenz zahodne družbe, ki je temelj vsem ostalim družbenim konsenzom.

Bomo pa bolje razumeli, kaj je sekularizacija, če se bomo poglobili v vprašanje, kdaj se je ta proces začel? Po Vončini, ki citira pri tem Maritaina, se je ta proces začel s protestantizmom, po Jovanu je to proces, ki ga najdemo vseskozi na delu v zgodovini – najdemo ga po njegovem že v antiki. Sam se strinjam bolj z Vončino, čeprav bi začetek tega procesa postavil nekoliko bolj nazaj, in sicer v čas vpliva islamske srednjeveške filozofije na krščansko v XII. stoletju, kakor

sem to prikazal v svoji monografiji *Začetek slovenske filozofije* iz leta 2008. V XII. stoletju je namreč pognal svoje kali razkol med vero in razumom, ki je pripeljal do protestantizma (ne pozabimo Luthrovega *sola fide*, ki izključuje veljavo razuma v verskih vprašanjih) in je, kot bomo videli, ključen za razumevanje procesa sekularizacije, ki smo mu priča. Takega razkola med vero in razumom v antiki še ni bilo iz preprostega razloga, ker tedaj ni še nihče pripeljal vere v sklad z razumom. Grška antična vera je bila mitološka, fantazijska vera brez prave racionalne podlage. Filozofija (Sokratova, Platonova, Aristotelova) je nastala kot njena racionalna antiteza, ki se je nasproti grškemu politeizmu dovolj jasno nagibala v smer racionalnega monoteizma, saj je prepoznala, da svet potrebuje svoj Prvi vzrok: Boga. Drugače pa je bilo s krščanstvom, ki je vse od začetka nastalo v tesnem dialogu z grškim filozofskim logosom (pomislimo na začetek Janezovega evangelija ali na prvo poglavje pisma Rimljanom) in je izšlo zmagovito iz antike in veliki meri zato (kot poudarja Joseph Ratzinger v svojem *Uvodu v krščanstvo*), ker je bilo (zaradi svojega Božjega izvora) edina religija antičnega sveta, ki je bila zmožna sinteze z racionalnim filozofskim razmišljanjem. Zato pa je jasno, da se je lahko proces sekula-

rizacije v smislu razpada te sinteze zgodil le v času po nastopu krščanstva, in sicer, po mojem mnenju, v času omenjenega vpliva islamske filozofije na krščansko, to pa zato, ker je muslimanski veri (zlasti sunizmu) lastno izrazito iracionalno, antifilozofsko pojmovanje vere (eden izmed glavnih sunitskih teologov Al-Gazali je, denimo, napisal vplivno delo z naslovom, ki je v latinščino prevedeno kot *Destructio philosophorum* – uničenje filozofov).

Pri sekularizacijskem razpadu

Jacques Maritain

sinteze vere in razuma tudi ni šlo za preprosto vrnitev v antično stanje, kjer bi bila vera dojeta mitološko-fantazijsko in bi ji nasproti stala filozofija s svojim racionalnim monoteizmom platonskega ali aristotelskega porekla. Filozofska misel v času sekularizacije (ali, drugače rečeno, novega veka) je misel Descartesa, Kanta, Hegla, Marxa, Nietzscheja, Heideggra. To je misel, ki je sovražno razpoložena do antične metafizike, saj za razliko od nje ne postavlja za temelj vsega Boga (teocentrizem) kot pri Aristotelu, ali vsaj nečesa, kar presega človeka (kot je to Ideja Dobrega pri Platonu), pač pa postavlja v temelj vse realnosti človeka samega (antropocentrizem). V tem se kaže tudi vsa protislovnost te mi-

sli, saj postavlja za večni temelj stvarnosti končnega človeka. V imenu take iracionalne antropocentrične "racionalnosti" se dogaja torej to, kar smo zgoraj označili kot proces sekularizacije. Gre za proces, v katerem krščanstvo (tj. katolištvo) izgublja svoj družbeni vpliv ne zato, ker bi se njegovi nauki izkazali v sebi za iracionalne (kako naj bi tudi se, ko vemo, da prihajajo od Boga samega), pač pa ker se kot taki kažejo iracionalni antropocentrični misli sodobnika, ki se je sama (iracionalno) razglasila za racionalnost samo.

Ko sem torej pojasnil, kaj menim, da je v ozadju pojava sekularizacije, bo tudi lažje odgovoriti na vprašanje, ki ga debata Vončina-Jovan prinaša v našo javnost. Njuna debata se namreč v bistvu vrti okrog vprašanja odnosa, ki naj ga katoličan zavzema do procesa sekularizacije. Po Vončini naj

bo ta odnos nikalen, zavračajoč, po Jovanu pa afirmativen, sprejemajoč. Pri tem Jovan (popolnoma na mestu) vključuje temo II. vatikanskega koncila, na katerega se v svojih izjavah večkrat sklicuje. S svojimi trditvami o ekuumenizmu, kolegialnosti in verski svobodi je namreč II. vatikanski koncil sprejel temeljne postulate sekularizacije in jih prikazal kot uskladjive s katolištvom. Njuna debata je torej v bistvu debata o odnosu, ki naj ga katoličan zavzame do II. vatikanskega koncila. Take debate v slovenskem prostoru, kolikor vem, še ni bilo. Naj pojasnim razmerje med omenjenimi stališči koncila s sekularizacijo. Zaradi kratkosti se bom omejil na koncilsko *Izjavo o verski svobodi* (*Dignitatis hu-*

manae), ki je obenem zadnji izmed 16 dokumentov koncila. V njej najdemo namreč zatrjeno, da je verska svoboda naravna pravica vsakega človeka (§ 2). Zato pa *Izjava* dalje trdi, da "svetna oblast, katere bistveni namen je skrbeti za skupno častno blaginjo, mora torej versko življenje državljanov sicer priznavati in ga podpirati; toda treba je reči, da prestopa svoje meje, če si prisvaja pravico urejevati ali preprečevati verska dejanja" (§ 3). S temi in podobnimi trditvami je ta Izjava zanimala upravičenost obstoja konfesionalnih katoliških držav. S tem se je odpovedala poziciji dominantnega družbenega vpliva in je tako odprla vrata sekularizirani družbi, v kateri so vse ve-

re in enakovredne (v skladu z navedeno Brecljevo definicijo sekularizacije) in so torej vse dojete kot neresnične: resnica je namreč lahko samo ena ali pa (po zakonu neprotislovnosti) je ni. Takojšnja posledica te *Izjave* je npr. bila, da je morala Francova Španija odpraviti člen svoje ustave, ki se je glasil takole: "Izpovedovanje in izvajanje katoliške vere, ki je vera španske države, bo uradno zadrženo. Nihče ne bo moten zaradi svojega verovanja, niti zaradi zasebnega izvajanja svoje vere. Verski obredi in javni izrazi, ki niso izraz vere države, ne bodo nikoli dovoljeni" (*Fuero de los espanoles*, 6. čl.).

/ dalje
Ivo Kerže

Kratke

Tržaško-goriško romanje na Barbano

Tradicionalno tržaško-goriško romanje na Barbano bo letos v soboto, **15. septembra**. Za soboto so se dušni pastirji odločili, da bi omogočili udeležbo vsem, ki med tednom imajo težave, zlasti mlajšim družinam. Zato so torej toplo vabljeni vsi verniki slovenskih župnij iz Tržaške in Goriške.

SPORED: ob 16. uri je predviden odhod čolna iz Gradeža, ob 17. uri bodo sv. maša, litanije in procesija. Romanje bo letos vodil novomašnik "za duhovne poklice in blagoslov v novem šolskem letu". Vse slovenske večerne maše na Goriškem v soboto, 15. septembra, odpadejo.

Molitveni dan za nove duhovne poklice

Molitveni dan za nove duhovne poklice v škofiji Koper bo v **soboto, 8. septembra**, v baziliki na Sveti Gori. Posebej želimo ta dan prositi za nove duhovne poklice, za svetost poklicanih, za vse tiste, ki v naši škofiji opravljajo katehetsko službo, in za družine, v katerih rastejo in zorijo duhovni poklici, da bo tudi na tak način prišlo do izraza letošnje geslo: "Prižigaj luč vere".

SPORED SREČANJA:

Ob 8.00: molitev križevega pota s Prevala na Sveto Goro.

Ob 9.30: srečanje za strežnike in strežnice in otroke v kapeli prikazovanja. Vabljeni so zlasti strežniki in strežnice iz Kraške dekanije. Vsi naj s seboj prinesejo svoje strežniške obleke. Istočasno bo v baziliki molitvena ura.

Ob 10.30: sveta maša s somaševanjem letošnjih jubilarantov in drugih duhovnikov. Ob koncu maše bodo katehistinje in katehisti prejeli diplome. Pri sveti maši sodelujejo Kraška dekanija, katehisti in katehistinje ter jubilaranti.

Ob 13.00: koncert mladinskega zbora iz Kraške dekanije

Ob 13.30: litanije Matere Božje in blagoslov z Najsvetejšim.

Govor Dejana Valentinčiča 5. avgusta na Sv. Višarjah

Vsi smo Slovenci, več nas združuje, kot ločuje (2)

Namenoma sem v omejen pogled zamejske stvarnosti vključil takšne vidike, ki kažejo deloma različni položaj v vsakem zamejstvu, hkrati pa težnje in tegobe, ki so tudi skupni. Pa še v nečem so si zamejske skupnosti zelo podobne – v tem, da je za njihov nadaljnji obstoj ključno povezovanje z matično Slovenijo. Glede tega je bilo veliko že narejeno, še vedno pa se tudi iščejo poti za še številne neizkoriščene možnosti. Nepozabni prof. Vilijem Černo iz Benečije je že v 70. letih prejšnjega stoletja, ko je naše narodno ozemlje še sekala železna zavesa, razmišljal o čezmejnem povezovanju, v veri, da je prihodnost Evrope bolj v regijah kot v državah. Ta ideja danes postaja že ena velikih teorij o prihodnosti Evropske unije. V preseku vprašljivih vizij o združenih državah Evrope na eni strani ter nacionalističnih rahljanj evropske družine na drugi strani je prav Evropa regij izbira, v katero tudi sam najbolj verjamem. Možnost, da meje postanejo čim bolj nevidne in jih ljudje ne občutijo več, je edinstvena zgodovinska

priložnost, ki jo živimo v tem trenutku. Evropska unija s svojimi projekti, iniciativami in finančnimi podporami daje materialne spodbude za to. A le takšno sterilno povezovanje ne bo obrodilo sadov. Ključna je osebna vez, pristni stiki med ljudmi. Ko tukaj razmišljam o teh idejah, pa ne gre le za neko idealistično teoretiziranje in tehnično rešitev, ampak čisto iskreno rečem, da sam kot svoj življenjski prostor čutim celotno regijo Alpe-Jadran. Ob šumečih Dravi, Nadiži in Zili, pod vršaci mogočnih Karavank, ob žitnih poljih Podjune in njenih jezerih, v devinskem zalivu, v prijetnem poletnem hladu Gorskega Kotarja ali v meglicah porabskih ravnin se ne počutim prav nič manj doma kot v rodni dolini Soče. Kozmopolitizem in medkulturnost zagotovo bogatita in dajeja širšo sliko o življenju in svetu, a v stiku s posameznikom druge kulture človek ne more tako kot z rojakom čutiti, da si del nečesa, biti intimen s svetom okoli sebe in s sočlovekom. Tam se resnično zaveš, da kljub vsem odtokom smo vsi Slovenci in nas več združuje, kot ločuje. **Slovenci na Hrvaškem**

Največje premike na področju povezovanja z matico in čezmejne sodelovanja je v zadnjem obdobju naredila slovenska narodna manjšina na Hrvaškem. Ta, ki sem jo v dosedanjem opisu izpustil. Za to pa obstaja poseben razlog. Organizatorji so me prosili, naj prav Slovincem na Hrvaškem, skupnosti, ki jo pogosto kar spregleda-

Foto DP

mo, namenim posebno pozornost in jih primerno ovrednotim. Izmed vseh slovenskih skupnosti v sosednjih državah je prav ta na Hrvaškem najmanj poznana. Posebnost Slovencev na Hrvaškem je, da je Hrvaška edina evropska država, ki ne ločuje statusa avtohtonih in priseljenih manjšin. Razlogi za to so v širši hrvaški politiki, ko avtoht-

oni in številni srbski manjšini ne želi dati posebnega statusa. A to vpliva tudi na Slovence. Na Hrvaškem živijo namreč tako pripadniki avtohtone slovenske poselitve kot priseljenici iz Slovenije in njihovi potomci. Kot avtohtona manjšina Slovenci živijo na območju severne Istre, reškega zaledja, Gorskega Kotarja, Medmurja, Obkolpja in Obsočja. Kot posledica migracij pa predvsem v večjih mestih, nekdanjih industrijskih, turističnih in vojaških centrih. Pomembna razlika pri slovenski manjšini na Hrvaškem, v primerjavi z ostalimi slovenskimi manjšinami, je predvsem v tem, da v preteklosti ni prihajalo do nacionalnih nasprotij med večinskimi in manjšinskim prebivalstvom, ampak so živeli složno. Razlika med slovensčino in italijanščino, nemščino ali madžarščino je nedvoumna, pri slovensko-hrvaškem stiku pa to ni tako. Na obmejnem območju s slušnega vidika narečja in jezika postajata vse bolj podobna in prehajata drug v drugega. Posledično tudi identiteta med Slovenci ni tako izrazita, ampak se večina ne želi tako eksplicitno identificirati, saj čutijo tudi pripadnost hrvaški državi in narodu. Pri tej trditvi pa obstajajo tudi določene izjeme, ki jih pre pogosto spregledamo. Naj najprej omenim čas druge svetovne vojne in okupacijo ustaške Nezavisne republike Hrvaške petih slovenskih naselij: Bregan-

ske selo (danes se imenuje Slovenska vas), Nova vas pri Bregani (danes Nova vas pri Mokričah), Jesenice na Dolenjskem, Obrežje in Čedem. Čeprav se po vojni in tudi še danes o tem ne govori, je to pri obmejnem prebivalstvu, ki je to občutilo, vendarle pustilo globoko grenko sled. Še daljšo brado pa ima vprašanje Štigove in Razkrižja. Z uvedbo šestojanuarske diktature in Kraljevine Jugoslavije je bilo celotno Medmurje odtrgano od nekdanje Mariborske oblasti in namesto v Dravsko dodeljeno v Savsko banovino. Prebivalstvo v občini Štrigova se je nato samo izjasnilo, da želi biti v Dravski banovini. Zato so vendarle leta 1931, na izrazito željo kraljanov, priključili vso občino Štrigova Dravski banovini. A ker je območje ostalo pod cerkveno oblastjo Zagreba, so slovenske patre leta 1936 odslovili ter s hrvaškimi uvedli v bogo-služje hrvaščino, slovenski kulturni delavci pa so postali trn v peti, ki so jim hrvaški duhovniki odrekli celo zakramente. Leta 1945 sta Razkrižje in Štrigova najprej postala slovenska, potem leta 1946 hrvaška, po silnih protestih tukajšnjih ljudi pa je Razkrižje spet postalo slovensko leta 1947. Nekaj mesecev po vojni so Hrvati odprli vprašanje občine Štrigova, češ da je bilo celotno Medmurje vedno hrvaško. Ljudje so organizirali svoje narodne odbore, šole in izobesili slovenske zastave. Oktobra 1945 je bila ustanovljena

posebna komisija iz predstavnikov občinskih narodnih odborov Slovenije in Hrvaške. Čeprav je na tem območju žive la večina avtohtonega slovenskega prebivalstva, je komisija odločila, da bodo pripadali Hrvaški. Po skopih podatkih je demonstriralo okrog 5100 Slovencev. Upor so po naročilu Kardelja in Mačka zatrli slovenski oznovci in knojevci. Protestiranje je kasneje vendarle prineslo določen rezultat. Tako je občina Razkrižje s 1600 občani vendarle ostala v Sloveniji, občina Štrigova s 3500 prebivalci v osmih vaseh in enaindvajsetih zaselkih pa je pripadla Hrvaški. Ker pa so prebivalci še naprej demonstrirali, je hrvaška UDBA uvedla nezasišlan teror. Leta 1947 so hrvaški komunisti poklali 31 civilistov, še veliko večje število pa krvavo mučili, kasneje pa zaprli in jim zaplenili premoženje. Popis iz leta 1948 pove veliko. V Razkrižju je takrat prebivalo 1100 Slovencev, 19 Hrvatov in 1 Madžar! Zadnji plaz izgube slovenskega ozemlja in prebivalstva pa sledi s sedanjim arbitražnim sporazumom. Ker tamkajšnja meja sledi katastru, bo vseh spornih 10 hiš in 35 prebivalcev očitno pripadlo Hrvaški. Ne le v Razkrižju, ampak pri popolnoma vseh mejnih območjih, ki sta si jih lastili obe državi, je prebivalstvo želelo živeti v Sloveniji, žal pa po arbitražnem sporazumu večina pripade Hrvaški.

/ dalje

Vabilo na božjo pot na Žalostno goro

Razkošje miru in tišine

Če imate knjižico, v katero si zapisujete, kaj bi morali videti in katere kraje obiskati, potem si zagotovo v svoj seznam čim prej vpišite tudi Žalostno goro nad Mokronogom.

Saj vem – v življenju si vsi prizadevamo, da bi žalosti čim prej ušli in našli razlog za veselje, ki bi trajalo in trajalo in trajalo ... In zato si verjetno mislite: "Kakšna Žalostna gora neki? Na Veselo goro bi človek že šel, ne pa na Žalostno!"

Zakaj je Žalostna gora – žalostna? Kako se sploh lahko tako lepemu gričku sredi razgibane dolenske pokrajine reče 'Žalostna gora'? Kaj se je tu zgodilo takega, da si je kraj zaslužil tako ime?

Ljudem v teh krajih, podobno kot drugje na Slovenskem, v zgodovini ni bilo lahko. Tukaj čez so šli Turki, tu sta divjali prva in druga svetovna vojna. A to ni dalo tako žalostnega imena temu griču. Gora je žalostna zaradi drugačne žalosti. Posvečene. Marijine. In zaradi trpljenja. Odraščenjskega. Sinovega. Materinega. Pa tudi tvojega...

Romarski kompleks

Romarski kompleks Žalostna gora ima tri znamenitosti: cerkev Žalostne Matere Božje, "svete štenge" (stopnice) in kapele Marijinih žalosti.

V cerkvi boste našli umetniška dela priznanih avtorjev: Jelovškove freske v prezbiteriju, Metzingerjeve slike v stranskih oltarjih, kamnit glavni oltar, številne votivne podobe. Vse to pa posrečeno dopolnjujeta dolenski slikar Anton Postl s freskami na svetih štenгах in Izidor Mole s poslikavo kapel Marijinih žalosti.

Kapele Marijinih žalosti?

Kapele Marijinih žalosti so redka posebnost, ki lepo dopolnjuje romarsko doživetje v mirnski dolini. Zdaj na Žalostni gori romarje pozdravijo v obnovljeni podobi. Postavljene so bile daljnega leta

1844. Najprej jih je poslikal Matija Koželj, za njim pa čez petdeset let še Matija Bradaška. Ker sta obe poslikavi hitro zbledeli, je sedanje podobe Marijinih žalosti v letih 1969–1972 na plošče iz leh-

njaka naslikal akademski slikar Izidor Mole.

Poslikavo so načeli zob časa pa tudi vandali. Zdaj jih je akademska slikarka Jasna Radšel skrbno obnovila. Na Jernejevem shodu, v soboto, 18. avgusta 2018, pa jih

Jernejev shod 2018

je blagoslovil ljubljanski pomožni škof dr. Franc Suštar. Romarji so v procesiji z Marijinim kipom in lučkami ob podobah ta večer že premišljevali o skrivnosti trpljenja, ki hkrati že odstira zarjo vstajenja.

Simeonova napoved trpljenja, beg v Egipt, dvanaestletni Jezus v templju, srečanje na križevem potu, pod Jezusovim križem, Pietà', ob odprtem grobu – to so Njene žalosti. Kapelice so postavljene tako, da se Jezusov križev pot in Marijine žalosti na pobočju Žalostne gore prepletajo. Samo Jezusovo trpljenje daje

smisel trpljenju. Vsakemu. Tudi Marijinemu. Pomembno pa je, da znamo trpljenje osmisлити. Jezusove rane in Marijine žalosti nam pri tem pomagajo.

Razkošje miru in tišine

Ob ustanovitvi škofije Novo mesto so iskali primeren kraj, ki bi postal škofijska božja pot. In takrat se je Žalostna gora – kot prava dama – umaknila precej mlajšemu Zaplazu. To pa ne pomeni, da Žalostna gora zdaj sameva. Romarji radi obiskujejo tako en kot drug milostni kraj. Si pa na Žalostni gori lažje privoščiš razkošje miru in tišine, ker tu ni toliko množičnih dogodkov. Za razliko od cerkve in "svetih štenг" – oboje lahko vidite po predhodnem dogovoru in najavi – so kapele Marijinih žalosti vedno 'odprte'. Lahko jih obiščete v

skupini ali pa morda – še bolje – sami in takrat, ko boste želeli, da vas posluša nekdo, ki vas bo razumel v vaši bridkosti. To vam bo prineslo upanje v radost, ki pride za bolečino.

Neokrnjena narava. Bogastvo kulturne dediščine. Mir in spokojnost božje poti. To je samo nekaj razlogov, zaradi katerih Žalostno goro nad Mokronogom preprosto morate obiskati!

Za prvi vtis si lahko pogledate filmček na YouTube (Žalostna gora - romarska pot k Žalostni Materi Božji).

Pa še kontakt za najavo skupin. Naslov za elektronsko pošto: zu.mokronog@rkc.si; telefon: 00 386 7 34 99 430.

Klavdijo Peterca

Msgr. Jamnik je maševal na Dragi 2018

"Učimo se pluralnosti in dialoga!"

Veliko mero zdravega krščanskega optimizma in duhovne svežine je na študijske dneve Draga na Opčinah pri Trstu v nedeljo, 2. septembra, prinesel ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik, ki je zjutraj maševal pod velikim belim šotorom.

Zbranim je prinesel pozdrave Slovenske škofovske konference. Kot človek, ki je že bil prisoten na Dragi kot predavatelj, tajnik velikega nadškofa Šuštarja in poslušalec, je v bogati homiliji poudaril, da je imela Draga pomen pred spremembami, ko je nastala samostojna slovenska država, poseben pomen pa ima tudi danes, ko v Sloveniji potrebujejo marsikateri impulz s Tržaškega, z Goriškega ali od drugod, "da bi prepil Svetega Duha prinesel razumnost, zdravo pamet, modrost, odločitve, sodelovanje, pa da bi se znali veseliti veselja in uspehov drugih". Na Dragi se razvija demokratičen duh, duh dialoga, spoštovanja, različnih pogledov.

"Kakšen dolgčas bi bil na svetu, če bi vsi enako mislili!" V "raju pod Triglavom" smo klicani, da sodelujemo, da presegamo meje v glavah, "da sprejemamo drugačnost, da znamo živeti v družbi, kjer je popolnoma normalno, da imamo različne poglede, filozofije, religije". Toda v Evropi bomo umrli, če bomo pozabili na naše korenine, na Jeruzalem, Atene in Rim. Ob 100-letnici smrti Ivana Cankarja je prav, "da se učimo od tega velikega iskalca", da se navzamemo lepote in "žara biti". "Če na poti vere ni dvoma, je nekaj narobe"; toda "kadar se ima kdo v Cerkev, državi, družbi za nekoga, ki je v posesti resnice, pa naj bo to škof, duhovnik, politik ali kdorkoli drug, ta človek totalitar-

no razmišlja. To uničuje njega in okolico, v kateri živi". Zato "se učimo pluralnosti in dialoga"! Človek, "ki je v sebi močan, ki v sebi nosi ljubezen in vero, bo spoštoval različne poglede". Temeljna načela moderne demokracije so, da živimo v pluralni družbi, da spoštujemo pravni red in civilno družbo, ki ni podaljšek vlade, temveč nekaka "vest sodobne družbe", ki ima tudi preprosto vlogo. "Ob vseh pravilih, ki jih imamo, ohranimo svobodo duha! Človek lahko vse izgubi, svobodo duha pa ne prodajmo"! Mašnik, ki je med drugim član Evropske akademije znanosti in umetnosti ter predavatelj po različnih univerzah po Evropi in po svetu, je v svoji razgledanosti in intelektualni širini citiral nekaj misli Cankarja in drugih velikih mož, kot so sv. Tomaž, sv. Avguštín, Shakespeare, Dostojevski, Platon, Kant, S. Fausti, E. Levinas, U. Eco itd. Škof se je na koncu zahvalil zboru Sv. Jerneja z Opčin, ki je zelo lepo pel pod vodstvom Janka Bana, in pa seveda prirediteljem Drage "za plemenito delo in poslanstvo za širšo domovino Slovenijo". / DD

Škofijska karitas Koper

Pomoč šolarjem na Primorskem

V sklopu vseslovenske akcije *Otroci nas potrebujejo* je Škofijska karitas Koper, ki izvaja različne programe pomoči na Primorskem, pred začetkom šolskega leta pomagala 1.635 šolarjem iz 875 družin v skupnem znesku 38.765 evrov, poleg tega je bilo razdeljenih 11.000 kupljenih in zbranih zvezkov ter druge darovane šolske potrebščine. Podatki o pomoči in vsebini na nacionalni ravni so objavljeni na spletni strani Slovenske karitas <http://www.karitas.si/pomoc-karitas-s-solski-mi-potrebscinami-pred-pričetkom-solskega-leta-3/>.

Za zbiranje pomoči je potekala akcija *Otroci nas potrebujejo* na nacionalni in lokalni ravni. Zelo odmevna med mladimi darovalci je bila pobuda *Pokloni zvezek*, v katero se je na Primorskem vključilo 52 osnovnih in podružničnih šol ter 17 vrtcev, pridružili so se tudi posamezni darovalci, ki so svoj dar prinesli v Centre karitas ali darovali v košarice po trgovinah. Zbranih je bilo 4.880 zvezkov in več kot 200 drugih potrebščin. Pomoč otrokom v Škofijski kari-

tas Koper poteka tudi s programom *Posvojitev na razdaljo*, v katerega je vključenih 114 otrok, ki so prav pred začetkom šole dobili vsak po 100 evrov pomoči. Posvojitev na razdaljo pomeni, da se družina, skupina ali posameznik odloči, da bo najmanj za dobo enega leta pomagal določenemu

otroku s 25 evrov mesečno. Staršem otrok ali skrbniku se pomoč nakaže vsake štiri mesece in je namenjena kritju stroškov šolanja ter nakupu obleke, obutve in drugih pripomočkov. V poletnem času se je več kot 100 šolarjev udeležilo počitniških taborov in letovanj v Domu karitas v Soči ali v sklopu počitnic Karitas v Portorožu. Z začetkom letošnjega šolskega leta se že osemnajsto leto zapored začneja program *Po-*

poldan na cesti, ki zdaj poteka že na desetih lokacijah in je namenjen druženju in brezplačni učni pomoči osnovnošolskim otrokom ob podpori strokovnih delav in usposobljenih mladih prostovoljcev z imenom Mlada karitas.

V podporo vsem družinam ne pretrgano teče program spremljanja in pomoči s hrano v vseh trinajstih Centrih karitas po celotni Koprski škofiji. Prav te dni v Centralno skladišče prihaja tretja dobava hrane, ki jo sofinancirata RS in EU. Po napovedi bo v tej pošiljki 98 ton osnovne hrane (mleko, moka, testenine, riž, olje ter peleti in fižol). Poleg tega pa se na vseh nivojih Karitas družinam in posameznikom v izrednih primerih pomaga tudi pri plačilu položnic, ki so za družino ali posameznika nujne (elektrika, voda, stanovanje, zavarovanje...). Glede na vse navedeno, menimo, da ne bi smela nobena družina ali posameznik ostati brez osnovne pomoči za materialno preživetje, z veseljem pa ugotavljamo, da se število prosilcev pomoči zmanjšuje, predvsem zaradi zaposlitve enega ali več družinskih članov.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (35)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusovo poveljano telo

Iz izkušenj prvih prič vstajenja moremo razbrati, da se niso srečali z neko idejo o Jezusu ali z njegovo senco, predstavo, ampak s konkretnim človeškim telesom, čeprav na drugačen način kot pred smrtjo.

Telo je v Svetem pismu zelo pomembno in bistveno, zato si ni mogoče zamisliti človeka brez telesa. Telo ni grob duše ali izvir zla, ki se ga mora človek rešiti čim prej, ampak je Božja stvaritev, ki označuje človeka v tem, kar je. V telesu prebiva človek in je telo, z njim vzpostavlja odnose, tudi z Bogom. Sveti Pavel pravi, da mora služiti Bogu v svojih telesih. (Rim 12,1) Človeško telo je sicer podvrženo krhkosti, minljivosti in tudi grehu, je pa tudi osnova za poveljanje v Božjem Duhu. Bog poseže v človeško življenje, vendar ne brez njegovega sodelovanja. Zato je bil Jezus obujen od mrtvih od Očeta po Svetem Duhu in je obnem vstal v svoji moči, ker je Božji Sin.

Ruski mislec Bulgakov poudarja, da je na poti poveljanja prišla najprej zmaga nad smrtjo. Po premagani smrti v pokorščini Očetu in polnem daru ljubezni za Jezusa ni več obstajala smrt. Zgodil se je čudež vstajenja, ki ga je mogoče razumeti na ravni biti, kar pomeni, da je bilo v njegovem telesu vzpostavljeno novo, nesmrtno življenje. To telo se je moglo pokazati na zemlji in stopiti v odnos z ljudmi, ni pa bilo več podložno njenim zakonitostim. To pomeni, da ni

bilo več fizično telo, čeprav ni izgubilo človeške narave in so ga mogli učenci srečati, ko se jim je prikazal. Pri srečanjih je pokazal določeno usklajenost z zemeljskim prostorom, pa tudi veliko razlik: da je mogel priti pri zaprtih vratih in se tudi v trenutku izgubiti izpred oči.

Sveti Pavel pravi, da je Jezusovo poveljano telo duhovno (1 Kor 15,44-49) in zato povsem odprto za delovanje Božjega Duha. Duhovno telo ne pomeni, da je nesnovno, kot so telesa duhov, ampak je resnično telo, ki je povsem prežeto z Duhom. V tem telesu ostaja vse človeško v njegovi izpolnjenosti, je netrpljivo, ne pozna zunanjih omejitev, sposobno se je ravnati po vseh zahtevah Duha. Zato je živo in gibljivo, prosojno in ne pozna nobene umazanije greha. Vstalo telo je polno uresničenje človeka, se nikoli ne utruji, je živo, mlado in lepo, vedno živi v skladnosti z dušo in duhom. Predvsem pa je svetlo, prosojno in

Michail Afanas'evič Bulgakov

čisto. V njem polno zaživijo vse razsežnosti človeške ljubezni. Najbolj jasen izraz vstalega telesa je sveta evharistija, kot je pokazal Jezus za mizo v Emavsu. On se podarja tudi s telesom in stopa v resničen in celovit odnos. To je pomembno za življenje ljudi, da se zlasti po zakramentih povežemo z darom vstajenja. Zlasti pa, da se zavedamo, da smo ljubljani za ljubezen in se spreminjamo v to, kar smo in kar bomo.

Romanje mladih iz Kobarida v Oglej in srečanje s papežem v Rimu

“Turist zahteva, romar sprejema in se zahvaljuje”

Mladinska pastoral goriške nadškofije je v sklopu priprav na oktobrsko sinodo škofov sprejela izziv in skupaj z veliko večino italijanskih škofij priredila romanje mladih, ki se ga je udeležil tudi goriški klan Slovenske zamejske skavtske organizacije. Poleg slovenskih skavtov so bili med udeleženci tudi ženski klan Evropskih skavtov (FSE) iz Ločnika, dva goriška klana italijanskih katoliških skavtov (AGESCI), škofijski poverjenik za mladinsko pastoralo, g. Nicola Ban, goriški nadškof, msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli, in peščica drugih mladih iz goriških župnij. Na zadnjem delu romanja pa so se nam pridružili tudi birmanci iz Zagorja in Gradišča ob Soči.

Med letom je potekalo kar nekaj pripravljanih srečanj na sinodo in avgustovsko romanje. Pozimi so se zbirali odgovori mladih na vprašalnik, ki ga je sestavil Sveti sedež, enkrat mesečno se je priredilo pet večernih romanj za mlade, novembra in marca sta potekali dve srečanju katoliških vzgojiteljev, ki so na podlagi ključnih besed, izbranih v sinodinem uvodnem dokumentu, razmišljali o mladinski stvarnosti; med postom so ob četrtkih zvečer potekala tri srečanja, na katerih so mladi spregovorili o svojem doživljanju šole, športa ter ljubezni in družinskih vezi. Pasto-

V Kobaridu

min na svoj krst in se po kosilu napotili v Tolmin, kjer nas je pričakala odlična večerja. V nedeljo zjutraj smo s tolminsko skupnostjo v župnijski cerkvi ob 7. uri obhajali dvojezično sveto evharistijo, ki jo je daroval g. nadškof ob somaševanju g. Nicole in tolminskega župnika, g. Damijana Bajca. Pot nas je mimo Rupnikovega križvega pota vodila na Mengore, kjer smo imeli krajšo *lectio divina*. Spustili smo se do Mosta na Soči ter se po kosilu in kopanju odpravili v Kanal. Po poti nas je zajela nevihta, tako da nas je g. Aleš Rupnik sprejel vse premočene. Iz Kanala smo se naslednjega dne odpravili proti Sveti Gori. Del poti smo prehodili vsak posamezno, da smo lahko v tišini opravili meditacijo. Po kosilu in daljšem za-

Tam smo imeli priložnost opraviti neke vrste služenja, ni pa primanjkovalo skupnih iger in druženja. Zadnja dva letnika klana sta se od tod odpravila na hike; roverji in popotnice so morali posamezno brez nahrbtnika in telefončka prehoditi določeno pot, prositi za hrano in si poiskati prenočišče. Ostali pa smo krenili proti Štandrežu, kjer so nam farani po skupni evharistiji pripravili večerjo. Naslednjega dne smo prek Vrha Sv. Mihaela in Martinščine po stranskih poteh prispeli do spomenika v Redipulji, kjer smo obhajali spravno sveto mašo. Zvečer nas je sprejel župan in imeli smo spokorno bogoslužje z možnostjo osebne pogovora ali svete

ogledu bazilike smo se Gospodu zahvalili za srečno prehojeno pot in se odpravili spat. Zjutraj nas je namreč čakal avtobus, ki nas je peljal do Rima.

Namestili smo se v neki župniji v predmestju in se z avtobusi odpeljali v center. Sledil je krajši turistični ogled večnega mesta, ki nas je očaralo s svojimi znamenitostmi. Naslednjega dne, 11. avgusta, smo zjutraj obhajali sveto evharistijo s svojimi gostitelji in se nato odpravili proti obširnemu travniku "Circus Maximus". V popoldanskih urah je bil tam koncert skupine The sun s pričevanjem, proti večeru pa je na kraj prišel tudi sveti oče. Sledilo je namreč bdenje, ko je papež Francišek odgovarjal na vprašanja mladih in po besed-

nem bogoslužju imel homilijo.

Poudaril je, da moramo mladi biti romarji na poti do svojih sanj, nikakor pa ne smemo le no poležavati na kavču. Po srečanju s papežem je nastopilo kar nekaj italijanskih pevcev in komikov, sledila pa je "bela noč", ko so vse rimske cerkve ostale odprte. V vsaki se je nekaj dogajalo: od pričevanj predstavitev mladih svetnikov, molitvenih skupin in pouličnih dogodkov. Veliko število mladih je tisto noč hodilo po središču Rima, da smo napolnili mesto z mladinsko razposajenostjo. Prenočili smo kar na trgu pred neko cerkvijo. V nedeljo, 12. avgusta, smo se zgodaj zjutraj odpravili proti Trgu svetega Petra, kjer smo obhajali evharistijo, ki jo je daroval predsednik Italijanske škofovske konference, kard. Gualtiero Bassetti. Po maši je

na kraj prispel tudi papež Francišek, ki je v nagovoru pred molitvijo angelovega češčenja želel, da smo z njim trikrat ponovili stavek: "Dobro je ne delati slabo, a slabo je ne delati dobro". Povabil nas je, naj bomo mladi optimisti; kot kristjani pa se moramo truditi živeti svojo vero s posebno pozornostjo do bližnjega. S papeškim blagoslovom smo se romarji odpravili proti domu, v srcu pa ohranili vsa dožitja minulih dni. Ker je velika večina mladih, ki smo se podali na romanje in v Rim, iz skavtskih vrst, verjamem, da bodo vse tri skavtske konfesionalne organizacije na Goriškem odslej bolj sodelovale med sabo in bodo v sklopu mladinske pastore sestavni del goriške Cerkve.

Bistrooki gams

(več fotografij na www.noviglas.eu)

V oglejski baziliki

ralno leto se je končalo v Červinjanu, kjer je na Binkošti bilo zborovanje mladih goriške nadškofije.

V juliju smo se zbrali vsi udeleženci avgustovskega romanja, da bi prisluhnili besedam Marca Breganta, ki je spregovoril o bogati duhovni tradiciji romanj in romarskih poti. Na tem večeru smo si iz njegovih besed izbrali tudi geslo "Turist zahteva, romar sprejema in se zahvaljuje", ki nas je spremljalo vse do Rima, kjer smo ga izročili samemu papežu Francišku.

Ob vseh teh srečanjih je zorela idejna zasnova romanja. Slovenski goriški skavti smo si prevzeli nalogo, da smo načrtovali pot. Ob stoletnici konca prve svetovne vojne se nam je zdelo pomenljivo si za izhodiščno točko izbrati Kobarid, za končni cilj pa smo si postavili Oglej, zibelko naše krščanske vere.

Tako smo se v soboto, 4. avgusta, z avtobusom odpeljali do Kobarida. Pri spominski cerkvi nam je g. nadškof podelil romarski blagoslov in odpravili smo se k slapu Kozjak. V Soči smo imeli krajši obred v spo-

služenem počitku smo v baziliki obhajali sveto mašo. Franciškani so vsakemu romarju darovali tau, tipični frančiškanski križ. Naslednje jutro smo se zbudili pred zarjo, da smo pričakali sončni vzhod in odmolili slavilni psalm. S Svete Gore smo se spustili v Gorico, kjer so se nam na Evropskem trgu priključili birmanci. Skupaj smo se odpravili v center San Luigi, da bi se srečali z nepolnoletnimi prosilci za azil.

spovedi. Zadnji dan smo hodili ob soškem bregu do Ogleja, kjer smo sklenili romanje. Po

Papežev prihod

Na Trgu sv. Petra

Circus Maximus, slovenski klan na prizorišču srečanja s papežem

Premestitve župnikov in nastanek novih pastoralnih enot

Pastoralna preureditev goriške Cerkve (2)

Pastoralna preureditev goriške nadškofije, o kateri smo že pisali, bo uradno stopila v veljavo 14. septembra. Nadškof msgr. Redaelli torej uvaja "obliko trajnega sodelovanja med župnjami v obliki pastoralnih enot".

Največja taka enota v mestu bo povezovala župnije goriške stolnice sv. Hilarija in Tacijana (*na sliki*), sv. Ignacija na Travniku, sv. Roka v Podturnu in sv. Ane; vodil jo bo g. Nicola Ban, pomagali mu bodo msgr. Armando Zorzin, g. Dario Franco, g. Diego Bertogna, msgr. Ruggero Dipiazza, g. Sergio Ambrosi, msgr. Giuseppe Baldas, msgr. Gino Pasquali, p. Giorgio Basso in diakon Mario Gatta. Enoto med župnijama Srca Jezusovega in sv. Justa v Gorici bo vodil g. Stefano Goina, pomočnik bo msgr. Arnaldo Greco. Odgovoren za pastoralno področje, ki bo povezovalo župnije Madonnina, sv. Jurij v Ločniku in sv. Andrej v Mošu, bo g. Moris Tonso, pomočnika bosta g. Alessio Stasi in br. Luigi Bertie'. Enoto med župnijama presvetege Marijinega imena v Koprivnem in sv. Andreja v Moraru bo vodil g. Maurizio Qualizza, pomagal mu bo g. Ugo Bastiani. Enoto med župnijami sv. Mihaela v Červinjanu, sv. Zenona v kraju Muscoli, sv. Nikolaja v Strassoldu, sv. Blaža v Terzu pri Ogleju in sv. Martina v kraju San Martino pri Terzu bo vodil g. Sinuhe Marotta, z njim bodo sodelovali g. Giulio Boldrin, g. Pierpaolo Soranzo, g. Valentino Comar, g. Giuseppe Franceschin, g. Gioacchino Raugna. Pastoralno enoto med župnijami sv. Elizabete v Foglianu, sv. Jakoba ap. v Redipulji in sv. Petra v Špetru ob Soči bo vodil g. Fulvio Ostroman, pomočnika bosta g.

Luciano Comellato in diakon Franco Baggi. Enoto, ki bo povezovala župniji presvetege Odrešenika in sv. Valerijana iz Gradišča ter župnijo sv. Marije Vnebovzete iz Fare, bo vodil g. Gilberto Dudine ob sodelovanju g. Valentina Cidina. Župniji sv. Jožefa v Tržiču ter sv. Petra in Pavla v Štarancu bo vodil g. Paolo Zuttion, pomagala mu bosta g. Valter Milocco in g. Eugenio Biasiol. Enoto župnij v Romansu in Versi bo vodil g. Alessandro Biasin, z njim bo sodeloval g. Graziano Marini. Pastoralno enoto župnij v Škocjanu ob Soči, Turjaku, Beglianu, Pierisu in kraju Isola Morosini bo vodil g. Francesco Fragiaco, pomagali mu bodo g. Enzo Fabrisin ter diakona Vincenzo Persi in Luciano Zudini. Posebna novost je sprememba v vrhu Karitas: od 1. septembra jo namreč vodi laik, diakon Renato Nucera. Kot smo že omenili, je razlog za tako korenito "prestrukturiranje" brez dvoma dejstvo, da neusmiljeno upada število mašnikov. Vsi pa lahko opazimo, da prav tako neusmiljeno upada tudi število vernikov v cerkvi. Kristjani t. j. srednjih let se gotovo spominjamo, koliko duhovnikov smo imeli na Goriškem pred tremi oz. štirimi desetletji, kako so bile naše cerkve polne ljudi in otrok. Svet se je spremenil in danes vsega tega ni več. Tudi zato je smotrno združiti župnije, ki so ozemeljsko blizu in lahko torej sodelujejo, da bi - s primerno ekipo na čelu - učinkoviteje opravljale svoje poslanstvo. "Reforma" bo gotovo poseben "zrelostni izpit": ne le za župnike in verne laike, temveč na sploh za župnijske skupnosti goriške nadškofije.

DD

POGOVOR G. Karel Bolčina, škofov vikar

"Cerkve mora živeti na prepihu!"

Gospoda Karla Bolčina, škofovega vikarja za slovenske vernike v goriški nadškofiji, smo vprašali, kakšno je vzdušje dober teden dni pred uvedbo novih pastoralnih enot in drugih sprememb znotraj krajevne Cerkve.

"Že v času nadškofa De Antonija smo govorili o pastoralnih enotah, da jih bo treba uvesti. Zato niso novost. V zadnjih letih smo v škofiji dobro vedeli, da bo do tega prišlo. Toda občutek imam, da vsi oz. velika večina ljudi novejso tišči glavo v pesek; mislili so, da se to ne bo zgodilo, da bo čudež omogočil, da bomo v škofiji spet imeli dvesto duhovnikov... Tisti, ki so mislili, da to ne bo potrebno, in so sedaj postavljeni pred dejstva, so v tem trenutku zbegani. Ostali, ki so se na to pripravljali in so na ta korak pripravljali tudi skupnosti, ne samo, da niso zbegani, temveč so celo veseli, ker so se zavedeli že prej, ob sodelovanju med raznimi župnijami, da v skupnosti je moč. Majhne župnije danes same ne morejo več preživeti. V majhni župniji namreč ni potrebnih pastoralnih, duhovnih in materialnih elementov, da bi lahko živeli dobro krščansko življenje. Sicer pa je prvi vzrok združevanja župnij pravzaprav pomanjkanje vernikov in ne duhovnikov. Obhajati mašo, pri kateri je 15 ljudi, ali mašo, ki se je udeležil 150 ljudi, je pa vendarle različna.

So torej verniki spremembam bolj nenaklonjeni?

Vzdušje v škofiji je danes delno naklonjeno, delno nenaklonjeno. Nenaklonjenost izvira iz tega, da nekateri niso hoteli sprejeti dejstev. Je pa tudi morda res, da bi mi kot škofija lahko bili bolj pozorni do župnij, ki bodo sedaj povezane, da bi se bolje pripravile. Govorim sicer o italijanskih župnijah; za naše ni problem, ker smo mi to že doživeli pred leti. Mi smo že določili neke pastoralne enote in v prihodnosti bo morda še kakšna sprememba. Slovenskih župnij trenutno ne tikamo.

Kaj pa za vas pomeni še nova zadolžitve, funkcija župnijskega upravitelja pri sv. Roku v Nabrežini?

Jaz sem "župnik moderator" v pastoralni enoti (PE) Soča-Vipava; v tej enoti je tudi msgr. Renato Podbersič, na pomoč prihaja g. Mirko Butkovič. Tako da je naša PE še kar urejena. S tega vidika zame ne bo problem hoditi v Nabrežino, ker pri nas so ljudje vajeni biti brez duhovnika, živeti v pričakovanju duhovnika. Če ga ni, opravijo pač sami svojo vlogo. Priznati moram tudi to: mnogo nalog, ki so laiške, smo v preteklosti prevzeli duhovniki, ker nas je bilo dovolj in smo to lahko delali, pa tudi zato, ker smo hoteli imeti monopol... Dejstvo, da nas je vedno manj, nas je prisililo k temu, da priznamo, da laiki imajo svojo posebnost, istovetnost in vlogo v Cerkvi. Ta ni privilegij ali nagrada, temveč jim pripada po dostojanstvu krsta. V naši PE smo, tudi zaradi krčenja števila duhovnikov, to vedno upoštevali. Pri nas laiki delajo vse to, kar jim pripada; duhovniki se najprej posvečamo zakramentom in poučevanju, ostalo prepuščamo laikom.

Kako gledate na prihodnost krajevne Cerkve?

Pastoralne enote danes niso dokončne. Če se bo število duhovnikov in vernikov še krčilo, jih bo treba seveda še preurediti... Cerkve sicer stalno živi na prepihu. Mora živeti na prepihu! Če se Cerkve "usede", ni več Cerkve. Duh je tam, kjer je prepih!

Danijel Devetak

Prof. Andreja Duhovnik Antoni iz Zavoda RS za šolstvo in prof. Tomaž Simčič iz deželnega šolskega urada za FJK sta z uvodnim pozdravom v goriškem Kulturnem domu odprla 53. seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji.

Prof. Andreja Duhovnik

Obvestila

Mladinski dom obvešča, da bo v četrtek, 6. septembra, ob 18.30 potekalo na sedežu v Gorici (ul. Don Bosco 60) informativno srečanje s starši gojencev pošolskega pouka.

Knjižnica D. Feigel bo do 7. septembra 2018 odprta od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure.

Tržaško-goriško romanje na Barbano bo letos v soboto, 15. septembra. Ob 16. uri odhod čolna iz Gradeža, ob 17. uri bodo sv. maša, litanije in procesija. Vse slovenske večerne maše na Goriškem v soboto, 15. septembra, odpadejo.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Cestitke

Prosvetno društvo Štandrež čestita **Nadi in Božidarju Tabaju** ob praznovanju njune zlate poroke. Ob tem pomembnem življenjskem jubileju jima člani društva želijo sreče, zdravja in zadovoljstva na nadaljnji skupni življenjski poti.

Čestitkam se pridružujemo tudi vsi iz uredništva in uprave Novega glasa.

Lara in Franko Paulin sta 1. septembra praznovala 25. obletnico poroke. Vsi domači in prijatelji jima čestitajo in želijo še veliko skupnih in nepozabnih trenutkov.

Vsi pri PD Podgora in MePZ M. Špacapan čestitamo **Juriju in Ireni** ob rojstvu malega Primoža, kateremu želimo veliko sreče in zdravja.

Filipu in Stefaniji, ki sta v petek, 3. avgusta, stopila na skupno življenjsko pot, želijo obilo sreče in lepih trenutkov člani društva F. B. Sedej iz Števerjana.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 7. 9. 2018 do 13. 9. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 7. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 8. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 9. septembra: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 10. septembra (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 11. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 12. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prijatelji delfini - Izbor melodij.

Četrtek, 13. septembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Priznanje "Bogomir Špacapan"

Kulturni center Lojze Bratuž, Associazione Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre in Združenje cerkvenih pevskih zborov razpisujejo **priznanje za oblikovanje koncerta nabožne glasbe "Bogomir Špacapan"**.

- Priznanje financira osebno gospa Manuela Quaranta Špacapan, predsednica ustanove Associazione Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre.
- Priznanje je dodeljeno slovenskim društvom, ustanovam ali organizacijam iz goriškega prostora.
- Na priznanje se lahko prijavijo zbori, društva, ustanove ali organizacije z glasbenim sporedom za mašni obred in koncert, ki bo potekal vsako leto v cerkvi sv. Justa v Podgori. Prvi spominski večer bo v petek, 29. marca 2019. Celotni spored mora biti podrobno pripravljen z vrstnim redom izvajanja skladb, z navedbo vseh izvajalcev tudi ev. instrumentalistov in lahko traja največ 60 min.
- Predlog mora biti zaprt v kuverti, označeni z napisom "NE-ODPIRAJ".
- Predlog za Priznanje Bogomir Špacapan".
- Predlog mora biti oddan lastnoročno ali po pošti na sedež Kulturnega centra Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85, 34170 GORICA, **do 30. septembra** vsakega leta.
- Kuverte bodo na sestanku odprli člani komisije.
- Komisijo za priznanje sestavljajo trije (3) člani, ki jih predlagajo Kulturni center Lojze Bratuž, Associazione Onlus Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre ter Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica.
- Priznanje podeli na koncertu predsednica društva Associazione Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre.
- Odločitev komisije je dokončna.

Nagrada "Mirko Špacapan"

Kulturni center Lojze Bratuž in Associazione cure palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre in Krožek za družbeno-politična vprašanja "Anton Gregorčič" razpisujejo **nagrado "Mirko Špacapan"**.

- Nagrado financira osebno gospa Manuela Quaranta Špacapan, predsednica Ustanove Associazione Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre.
- Nagrada je namenjena posameznikom, ustanovam in organizacijam iz goriškega prostora za pomembne dosežke ali življenjsko delo v korist slovenske narodne skupnosti na raznih področjih.
- Nagrajence lahko predlagajo ustanove, organizacije ali posamezniki.
- Predlog in utemeljitev morata biti zaprta v kuverti označeni z napisom "NE-ODPIRAJ - Predlog za Nagrado Mirko Špacapan".
- Predlog mora biti oddan lastnoročno ali po pošti na sedež Kulturnega centra Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85, 34170 GORICA, **do 30. septembra** vsakega leta.
- Kuverte bodo odprli člani komisije.
- Komisijo za priznanje sestavljajo trije (3) člani, ki jih predlagajo Kulturni center Lojze Bratuž, Associazione Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre ter Krožek za družbeno-politična vprašanja "Anton Gregorčič".
- Nagrado podeli predsednica društva Associazione Cure Palliative "Mirko Špacapan" Amore Per Sempre na priložnostnem večeru.
- Odločitev komisije je dokončna.

SCGV Emil Komel

S Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice so sporočili, da se bo pouk v Gorici in na podružnicah začel za vsa glasbila v ponedeljek, 17. septembra 2018. Medtem pa se še nadaljujejo vpisi za letošnje šolsko leto. V tem času so tudi možne brezplačne poskusne lekcije različnih instrumentov. Več informacij o samem poteku pouka lahko dobite na tajništvo šole ali pa če pokličete na tel. št. 0481 532163, od od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 19.00.

Naj povemo še to, da bo SCGV E. Komel v petek, 7. 8. 2018, na slavnostni prireditvi v SNG Nova Gorica ob novogoriškem občinskem prazniku prejel eno izmed nagrad, ki jo podeljuje zaslužnim posameznikom, ustanovam in organizacijam Mestna občina Nova Gorica.

Razmere Slovencev v Istri

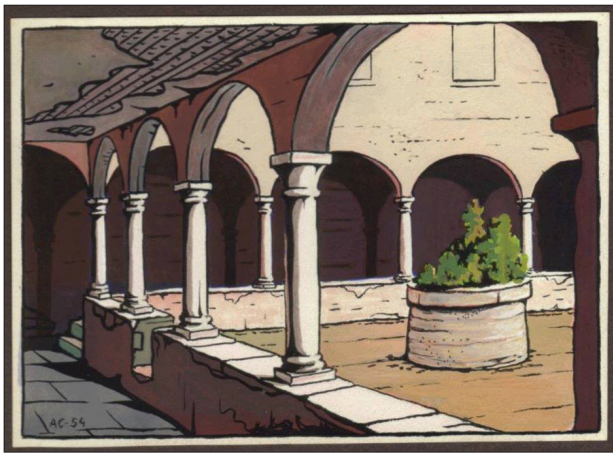
Brisanje narodne istovetnosti in nevzdržno stanje nebiti (1)

Vsak človek, vsaka skupina ima svojo istovetnost. Po tem se loči od drugih, s tem se posameznik ali skupina poistoveti in s tem se legitimira v odnosu do drugih. Slovenska narodna istovetnost v Istri je bila v zadnjem stoletju dveh režimov tako dosledno brisana, da slovenski Istrani, ki se nismo izselili in ki nismo sprejeli druge istovetnosti, na koncu nismo vedeli, kdo smo. Bili smo nič. Ob koncu jugoslovanskega socialističnega sistema našega obstoja naših posebnosti nista omenjali ne stroka ne javna beseda. In v tej stiski, v tem neznosnem položaju neobstoja so nekatere odgovorili tako, da so sprejeli kateri koli

podatek, od tega, da smo se priseljevali od tam in tam (*Večina ljudi v našem okolju "je zvedela", da je njihova prišla od tam in tam: iz Češke, Romunije, Francije, Portugalske, Italije, Dalmacije, od koder koli*), da smo torej Dalmatinci, Romuni, Madžari ..., do tega, da so prevzeli sosedovo istovetnost. *"Če nisem nič, če ne vem, kaj sem, pa vender sem, nekaj sem, nekaj bi moral tudi jaz biti ..., potem sem morda kos tebe, če živiva blizu, skupaj"*. Tako gre nekako računica mojega ljudstva v Istri. Ker

je bila prepoznana istovetnost, ustvarjena v 90. letih z jezikovnim, literarnim, glasbenim, likovnim izrazom, javno zamolčana in pometena pod preprogo, se danes ponuja multikulturalna istovetnost. Ta istovetnost, ki jo avtohtonim slovenskim Istranom podtikajo tisti, ki

sti. V sodobnem družboslovju so pojavi družbenega tlačenja poistoveteni predvsem z družbenima redoma suženjstva in tlačenja. Ne prepoznamo pa ga kot fenomen dušenja življenja kot takega, ki ga najdemo na vseh področjih in ravneh. Zanj obstaja zelo pomanjkljivo izrazoslovje in predvsem zanj nimamo rešitev ne na osebni, skupinski, narodni, niti ne na civilizacijski ravni. Zadnja prepoznana sistema uničevanja,

Risba glagolajškega samostana iz Kopra, ukinjenega na začetku 19. stoletja.

so v naš prostor prišli v zadnjem času, je plitki konglomerat vsebin iz različnih delov in jezikov Istre, očiščen narodnega predznaka. V nevzdržnosti stanja neobstoja jo ljudje sprejemajo.

Dušenje in prebuja

Kjer je spanje, tam je tudi prebujanje. V našem primeru pa govorimo o kulturni in narodni prebujanju, ki se zgodi po dolgem času nezavedanja in potlačenosti, zadušenosti domoljubnega čutenja, ki je največkrat povezano z ozaveščanjem o lastni jezikovni, kulturni, zgodovinski istovetnosti.

dušenja življenja – gospodarskega, kulturnega, jezikovnega, narodnega – sta fašizem in komunizem. Najnovejši svetovni in civilizacijski uničevalni načrt se kaže predvsem v razkroju osebnih vrednot in družine in se nadaljuje z uničenjem gospodarstva, šolstva in pravosodja. Ena glavnih tarč je izbris narodov in ustvarjanje mase vodljivih posameznikov brez istovetnosti in hrbtenice.

Tretja istrska prebuja

V delu *Tretja istrska prebuja in njene senčine* pa govorimo o

Istri v času po osamosvojitvi Slovenije v 90. letih. Po navideznem zlomu jugoslovanskega sistema je tudi v Istri prišlo do izbruha ljudske energije, ki je izhajala iz prepoznavanja samih sebe in ki se je samodejno projicirala v razvojne možnosti podeželja na kulturnem, gospodarskem in končno narodnem področju. Ta val zanosa in navdušenja je samodejno dobil naziv prebujanja, istrska prebuja.

Za nami so bila 50., 60., 70. in 80. leta. To je bil čas zapuščenih njiv, praznih in na pol porušanih vasi in dela v tovarnah. Domačini, kolikor jih je ostalo, so potlačili svoja znanja in vedenja, se sramovali svojega jezika in samih sebe. Svojo prepoznavnost, istovetnost so med seboj živeli intuitivno, nihče pa tega ni znal več opredeliti. Avtohtoni Istrani slovenske Istre, ki niso spremenili jezika in se utopili v sodobnem valu moderne družbe, kot kulturna in jezikovna skupina niso obstajali. Tako je bilo stanje konec 80. let, taki so bili pogoji, iz katerih je bruhnila zadušena ljudska energija.

Prve istrske prebuje

Tedaj pa je bilo za pogovor o zatiranju v pravkar razpadlem socialističnem sistemu prerano, v našem okolju pa tudi ne bi dobil konsenza. Primerjava pa se je samodejno ponudila z

Skupina učiteljev, narodnih buditeljev v sl. Istri pred prvo svetovno vojno.

valom narodne prebuje s tabori, čitalnicami in kulturnimi društvi, hranilnicami in posojilnicami, ki je Tržaško in Istro zajela v zadnjih desetletjih 19. stoletja in trajala tja do prve svetovne vojne. To bujno vrvenje pred dobrimi sto leti, ki je zajelo vasi in mesta, je močno označilo življenje Istranov. Središče je bil Trst, a val je pljusnil preko Kopra v druga istrska središča in do

tudi pred tem. V Istro so prihajali valovi ozaveščanja in dviga narodne zavesti preko glagolajškega gibanja, prizadevanj za uporabo lastnega jezika ter bogoslužja in s tem za razlikovanje od gospodarja. Povezani so bili s knjigo in z umetniško ustvarjalnostjo. En val sta zagotovo pomenila protestantizem in tisk prve slovenske knjige. Lahko domnevamo, da je za podobno gibanje šlo tudi pri uporabi Koprcev proti beneškemu gospodarstvu leta 1348. Danes so mnogi viri uničeni, nedostopni, nepreučeni ali tolmačeni protislovensko. A vrnimo se v novejšo zgodovino in čas po prvi prebujanju ob koncu 19. stoletja, kot smo jo tedaj poimenovali. Temu obdobju je sledil eden najbolj grobih in uničevalnih režimov, fašizem. Tlačenje je sprožilo odpor, prava prebuja, ki je zajela skoraj celotno ljudstvo, pa je nastopila med narodnoosvobodilno borbo.

Glagolski napis iz Puč. Foto iz leta 1949, avtor najbrž M. Matičetov.

odpor, prava prebuja, ki je zajela skoraj celotno ljudstvo, pa je nastopila med narodnoosvobodilno borbo.

/ dalje
Leda Dobrinja

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (30)

Dimitri Tabaj

Jože Kukec (3)

Tako se nadaljuje pismo generalnega konzula Gavottija, objavljeno v časopisu Orjuna: *"On mi je tudi izrazil sum, da je izvršitelj znanega atentata na vojašnico milice v Št. Petru na Krasu, ki se je izvršil pred meseci, neki Josip Kukec, približno 35 let star, rojen v Postojni, državljani SHS in bivajoč v Ljubljani, po zanimanju tihotapec. On je baje zelo nevaren človek in je izvršil atentat v vrhu lastnega dobička, po nalogu ljubljanske Orjune. Z čelnikom iste – znanim ing. Kranjem – se ga baje često vidi skupaj. Navedeni konfident mi je obljubil, da mi bo po možnosti preskrbel fotografijo gori imenovanega Kukca"*.

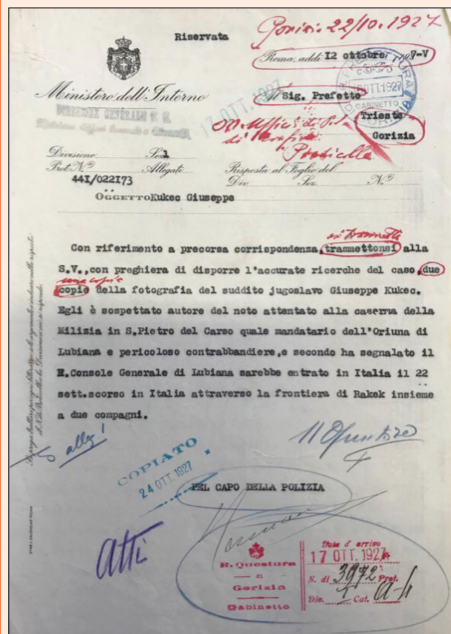
5. in 14. novembra 1927 sta notranje ministrstvo in Kraljeva Prefektura v Vidmu res posredovali policiji eno in potem še dodatnih 15 fotografij Jožeta Kukca. Arhiv Republike Slovenije v Ljubljani

hrani tozadevne depeše in brzojavke, ki nosijo oznako "strogo zaupno". Italijanski konzulat je očitno deloval kot neka obveščevalna postojanka, kar je seveda spodbujalo protiobveščevalno dejavnost Orjune (skupina mladih orjunajev je na primer že leta 1923 pri ljubljanski pošti hudo pretepla Giuseppeja Dörflesa (včasih napisano tudi Derfles, kasneje pa poitalijančeno De Ferri), fašističnega prvoborca, skvadrista in majorja fašistične milice v Gorici. Dörflesu je uspelo zbežati; zatočišče je našel na italijanskem konzulatu. Časopis Orjuna z dne 23. decembra 1923 je Dörflesa obtoževal, da s pomočjo sorodnice – uslužbenke ljubljanske Kreditne banke – vohuni v škodo Slovencev. Časopis je tudi namigoval na možnost, da je napad izvedla Orjuna z Rakeka (torej verjetno Kukčeva skupina, op. p.). Zloglasni poslanec Francesco Giunta,

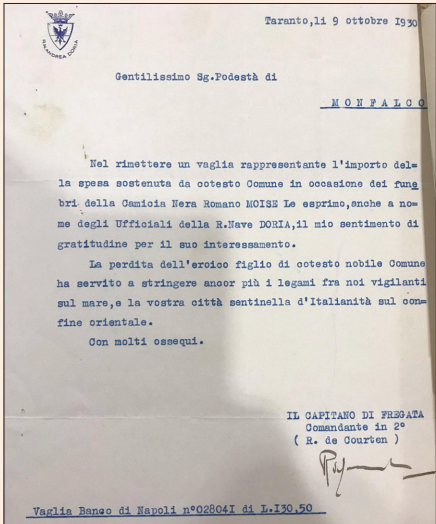
tor požiga Narodnega doma v Trstu leta 1920, je zaradi tega dogodka v rimskem parlamentu interpelliral ministra za zunanje zadeve in zahteval internacionalizacijo zadeve). Slovenski narod je 5. septembra 1930 poročal o pogrebu ubitega miličnika Romana Moiseja, ki je, kot rečeno, padel v spopadu s Kuckem. Fašistični režim je to spremenil v pravo propagandno akcijo: *"Včeraj popoldne ob 6. se je vršil pogreb miličnika Romana Moiseja, ki je bil ustreljen pri spopadu ob meji v bližini Postojne. Truplo so prepeljali iz Postojne v Trst, kjer je bilo položeno na mrtvaški oder. Krsta je bila pokrita z veliko italijansko tricoloro. Pogreba so se udeležili vsi člani izrednega tribunala, nadalje vsi fašistični*

funkcionarji iz Trsta in okolice, oddelki fašistične milice in karabinjerjev ter mnogobrojno občinstvo. /.../ V luki je bila krsta ukrcana na vojno ladjo, ki jo bo prepeljala v Tržič, kjer se bo danes dopoldne vršil pogreb. Krsto spremlja častna straža fašistov, miličnikov in karabinjerjev". V zgodovinskem arhivu občinske knjižnice v Tržiču, v fondu o pogrebu pokojnega Moiseja, smo našli tudi pismo, s katerim je takratni kapitan fregate Raffaele de Courten – kasneje je postal vrhovni poveljnik in celo minister italijanske vojne mornarice, po vojni pa tudi predsednik tržaškega Lloydja – nakazal tržiški občini denar za nakup žalnega venca za Moiseja, v imenu častnikov bojne ladje Andrea Doria: o mestu Tržič piše, da je "straža italijanstva na vzhodni meji".

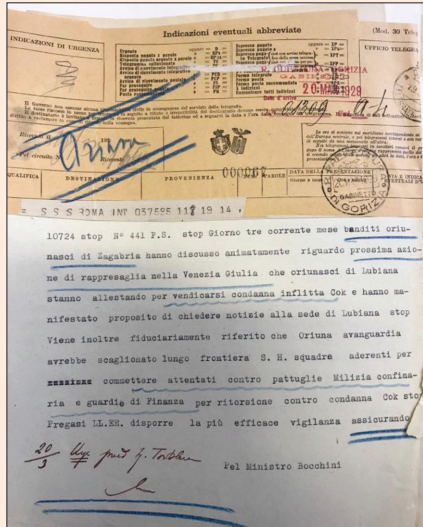
6. septembra je časopis Jutro podal zanimivo in precej različno verzijo o Kukčevem spopadu z miličniki in zapisal, da *"Piccolo" beleži, da je smrt Josipa Kukca globoko odjeknila v vsej Julijski Krajini, ker je bil Kukec znan kot najbolj zagrižen protiitalijanski delavec. Z njim je padel najopasnejši iredentist, ki se ni strašil nobenih žrtve, kadar je bilo treba škodovati italijanski stvari. Kukčovo truplo je bilo prepeljano v postojnsko mrtvašnico, kjer se je vršila obdukcijska. Ta je ugotovila, da je bil Kukec ranjen v bok, v tilnik in v desno roko. Njegovo smrt pa je povzročila krogla iz revolverja sistema Steyer, ki mu je obtičala v glavi".*

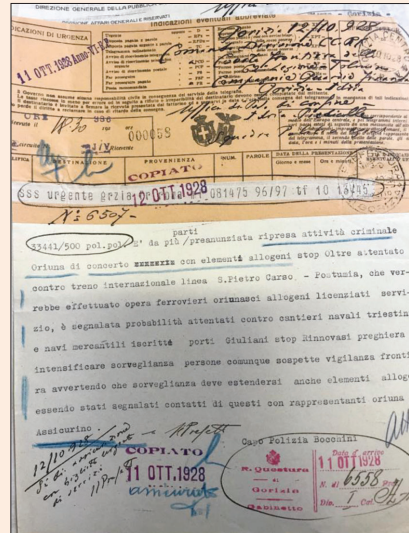
Italijansko ministrstvo za notranje zadeve in prefektura so policijskim organom posredovali več fotografij Jožeta Kukca.

V zgodovinskem arhivu občinske knjižnice v Tržiču, v fondu o pogrebu pokojnega Moiseja, smo našli tudi pismo, s katerim je takratni kapitan fregate Raffaele de Courten – kasneje je postal vrhovni poveljnik in celo minister italijanske vojne mornarice, po vojni pa tudi predsednik tržaškega Lloydja – nakazal tržiški občini denar za nakup žalnega venca za Moiseja v imenu častnikov bojne ladje Andrea Doria: o mestu Tržič piše, da je "straža italijanstva na vzhodni meji".

Brzojavka italijanskega šefa policije Bocchinija goriški kvesturi o delovanju Orjune. Bocchini je bil prvi moč fašistične tajne službe OVRE in ožji sodelavec vrhovnega poveljnika SS Heinricha Himmlerja (ta je poznan tudi kot glavni organizator holokavsta), s katerim je usklajeval delovanje OVRE in Gestapa na mednarodni ravni.

Šef italijanske policije Bocchini poroča o nevarnosti orjunaških napadov na železnice in tržaško ladjedelnico.

Irena Žerjal 1940 - 2018

Za vedno je odšla očarljiva pesnica

V soboto, 1. septembra, so v Trstu pokopali očarljivo pesnico iz Ricmanj, Ireno Žerjal, ki je umrla v 79. letu starosti. Zavestno smo napisali prirednik *očarljiva*, ker se je bomo take radi spominjali. Zadnjič smo jo v Gorici imeli v gosteh na srečanju Na kavi s knjigo meseca oktobra leta 2013, ko je pri tržaški Mladiki izšla njena zadnja pesniška zbirka z nevsakdanjim naslovom *Sumljive in abstraktne poezije*. Srečanja se v uredništvu vsi spominjamo živo in s hvaležnostjo, gospa Irena Žerjal je dobesedno žarela, prof. Adrijan

Foto dd

Pahor je pripeljal na srečanje z njo, ki ga je vodila urednica Nadia Roncelli, njene pesmi je prebiral gospa Nataša Sosič, peti letnik višješolcev, kar je srečanje naredilo še lepše. Na predstavitvi pesniške zbirke, ki je pomenila presek njenega 40-letnega ustvarjanja, je bila tudi prof. Marija Češcut, ki se je skupaj s pesnico spominjala legendarnih časov sodelovanja pri reviji Kaplje, časov, ki so bili po mnenju obeh izredno lepi, obe sta se z veliko naklonjenostjo spominjali sodelavcev. Irena Žerjal se je takrat zahvalila pokojnima Francu Jezi, ki jo je bodril in nagovarjal, naj da v pisanje več ljubezni; o velikem tržaškem kulturniku in organizatorju prof. Jožetu Peterlinu pa je rekla: "Vedel je, kaj je literatura, in name je vplival kot mentor, cenil me je"! Zase je Irena

Žerjal rada rekla, da je "kot pesnica vstopila v odčaran svet dostojanstveno". Spregovorila je o svoji navezanosti na goriškega pesnika Stanka Vuka, na vojaka Švejka,

na dom, na Isaaca B. Singerja, na besede...

"Ustvarjaš in pišeš lahko samo v samotni", je takrat dejala pesnica Irena Žerjal, ki je prvo pesniško zbirko *Goreče oljke* objavila leta 1969, za zbirko *Pobegla zvezda* pa je leta 1977 prejela nagrado vstajenje. Napisala je več romanov (*Tragedijca na grobljah*, *Magnetofonski trak*, *Kreda in hijacinte*, v reviji Mladika roman *Peta avenija in smrtne zagate*) ogromno je pisala za Radio Trst A, poučevala na naših šolah, predvsem pa ljubila slovensko besedo tako, kot je sama živo doživljala književnost. Sinu Gorazdu in svojcem naj gre naše iskreno sožalje, Večni pa naj gospe Ireni podari tisti mir in večno luč, ki ju je v svojih pesmih vedno iskala!

JUP

Kulturni dom Nova Gorica

V novi sezoni s sloganom Predani umetnosti

Kulturni dom Nova Gorica v novo, 38. koncertno sezono, vstopa s še večjo odgovornostjo do nadaljevanja kakovostnih glasbenih programov in z željo po izpolnitvi pričakovanj našega zvestega

programov pa smo posebno pozornost namenili slovenski glasbeni ustvarjalnosti in klasičnim delom glasbenih velikanih minulih dob", je dejala Pavla Jarc. Glasbenemu abonmaju se bo

občinstva, je na novinarski konferenci dejala direktorica Pavla Jarc. Sezona bo bogata tudi na področju razstavne dejavnosti in filma. Pri oblikovanju programa Glasbenega abonmaja je prevladala želja po raznolikosti in pestrosti zasedb s poudarkom na kakovosti posameznih glasbenih projektov. "V privlačni programski in izvajalski ponudbi se bomo srečevali z orkestralno, vokalno, komorno in solistično glasbo. Gostili bomo vrhunske slovenske ter tuje ansamble in soliste, pri izboru koncertnih

do pridružili še nekateri uveljavljeni glasbeni cikli in festivali, ki bodo plemenitili glasbeno dogajanje na Goriškem skozi vse leto. Cikel komorne in solistične glasbe *Grajske harmonije* bo z zvoki uveljavljenih poustvarjalcev napolnil grad Kromberk. *Glasba z vrto* svetega Frančiška bo v pomladnih mesecih že petindvajsetič odmevala v okolju Frančiškanskega samostana na Kostanjevici ter predvsem mladim obetavnim glasbenikom omogočala, da pokažejo svoje glasbene sposobnosti.

/ str. 12

Pripombe na diplomsko nalogo Tomaža Vuka

O Tigru pred osamosvojitvijo Slovenije in po njej

Pojmovanje organizacije Tigr pred in po osamosvojitvi Slovenije". Tak je naslov knjižice Tomaža Vuka, ki je bila predstavljena tako v Ljubljani kot Trstu. Avtor si je zastavil cilj, to sicer zvezo šele na koncu, da zavrže mnenje, po katerem naj bi bil Tigr v času enostrankarskega režima v Sloveniji zamočan. In vendar je temu obdobju namenil le poglavje *Polemika in stališča do Tigr-a med 1945 in 1991*, ki obsega komaj 6 od skupnih 93 strani. Ostalo se nanaša na zgodovinski okvir, upor med 1920 in 1930, kasnejši med 1939 in 1945, na Tigr po osamosvojitvi Slovenije, konec in literaturo.

Pričakovati bi bilo, da bo Vuk med pregledano literaturo vnesel vsaj vse knjige, ki jih je izdalo Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij Tigr Primorske, ker je Tigr Primorske njegov založnik, pa jih velik del ni navedenih. Med knjigami, ki jih avtor ni vzel v poštev, naj spomnim na *Bazoviški spomenik* Vekoslava Špangerja, ki ga je predsednik posebnega fašističnega sodišča, zloglasni Guido Cristini, obsodil na prvem tržaškem povesu na 30 let zaporne kazni. Zakaj o Špangerju niti besede, pa ne zaradi poveljnih okoliščin, zaradi katerih je bil Španger prisiljen knjigo izdati v samozaložbi, potem ko so mu leta 1965 objavo zavrnile vse režimske založbe tako v domovini kot v zamejstvu. To, čeprav je Vekoslav Španger deloval v okviru projugoslovanskih prosvetnih organizacij in bil odlikovan z jugoslovanskim redom zaslug za ljudstvo s srebrnimi žarki. Da ne bi bil Špangerjev zapis o Tigru objavljen, so ga skušali diskreditirati s knjigo *Krvni bratje*, ki je izšla v italijanščini na Reki in je objavila odtis fašističnega plakata, v katerem je bil Španger označen kot izdajalec tovarišev s prvega tržaškega procesa. Avtorja spornega prispevka, Aldo Bressan in Luciano Giuricin, sta se po

pričevanju Janka Obada, Mira Pertota in Nikole Kosmača morala javno opravičiti in popravek z opravičilom vnesti v vse še ne prodane izvide *Krvnih bratov*. Med ostalimi knjigami, ki jih je izdalo Društvo Tigr, niso omenjene še knjiga Simona Purgerja *Slovenska Istra in njeni čedermaci*, Milana Pahorja *Bazovica*, publikacija o Danilu Zelenu, knjiga Draga Žejala *Spomini in razlage*, Milka Škraba *Uporna mladina* in Marjana Contestabile Rovisa *Virgilij Šček*, da omenim le nekatere.

Pričakovati bi bilo, da bo uporabljena literatura v večini iz let 1945/1991, pa ni tako, od 67 jih je bilo 35 objavljenih po osamosvojitvi. Največ citiranih je knjig in člankov goriškega zgodovinarja Branka Marušiča, skupno 10, a le dva pred letom 1991 in od tega eden v italijanščini. Pa tudi pričakovanih navedb dnevnikov, revij, znanstvenih publikacij, ki bi v času enopartijskega sistema objavili prispevke o delovanju Tigra, v diplomskem delu ni.

Čeprav je Tigr poleti 1936 v Parizu podpisal pogodbo o sodelovanju s predstavniki Italijanske komunistične partije in čeprav so se tigrovci množično vključili v Osvobodilno fronto, je bil vrh slovenskih komunistov do njih zelo nezaupljiv. Bojan Štih je na primer avgusta 1943 označil Tigr za teroristično buržoazno organizacijo v službi anglo-francoskih imperialistov. Podobno mnenje so pri nas še pred leti delili nekateri vidni levo usmerjeni zamejci, ki se niso imeli za Slovence, pač pa za slovensko govoreče Italijane.

13 let po vojni je Centralni komite zveze komunistov Slovenije sklical sejo o Tigru, na kateri je v Trstu rojeni in pri Sv. Jakobu krščeni Mitja Ribičič dejal, da par-

tija nima kaj odločiti o Tigru, ker je vprašanje popolnoma jasno. Če prepustimo raznim Rejcem, da ustvarjajo obraz te organizacije, da oni tolmačijo primorsko gibanje, bi to pomenilo miniranje naprednega gibanja, miniraje partije. Šli so dalje, da bi Rejcu in Lavu Čermelju preprečili pisanje o Tigru, so ju leta 1959 upokojili.

Na tem mestu Vuk pravi, da se še

danes na podlagi te seje Centralnega komiteja očita partiji načrtno zamočanje dela organizacije Tigr. Partijskim navodilom navkljub pa so se pojavile razprave o delu Tigra. Leta 1964 je v Studijskih delovnih skupinah predstavil gradivo o ilegalni dejavnosti Tigra. Poleg Zorka Jeliniča so o tem pisali še Lavo Čermelj, Ivo Juvanič, Črtomir Šinkovec, Vera Brgoč, Alojz Zidar in Tone Ferenc. Navajanje, da je Aleš Bebler poskrbel za glavno rehabilitacijo Tigra, ko je v spominih zapisal, da so bili tigrovci med našimi najboljšimi aktivisti in da je bil Tigr sinonim borbe proti italijanski okupaciji, je zavrnila Tatjana Rejec, žena Alberta Rejca, ko piše, da je Bebler v svojih spominih povsem zamočal zgodovinska dejstva, razvidna iz medvojnih partizanskih arhivov. Podobno mnenje kot o Tigru je med vojno

imel Bebler tudi o primorskih padalcih in pomoči, ki je prihajala iz Kaira. Skrajno nezaupen, ker so se zavzemali za enakopravno sodelovanje v boju proti nacifašizmu, obenem pa pripravljen, da jih postavi na stranski tir. Kaj je to pomenilo, si ob izvensodnih likvidacijah lahko predstavljamo.

Tomaž Vuk končuje, da je v svoji diplomski nalogi želel poiskati gradivo o Tigru, izdano pred letom 1991. Pregledal je časopis borcev NOB od leta 1963 do 1975 in še veliko publikacij. Našel sem, piše, veliko člankov, razprav in govorov vidnih družbenopolitičnih oseb. Prav ta del bi bil najbolj zanimiv, vendar ni navedel nobenih podatkov. Zakaj mu mentor Andrej Pika lo ni svetoval, da bi jih objavil vsaj v literaturi? Verjeti moramo, da so bili članki objavljeni, kdo ve kje in kdaj, govori pa izpovedani ob kdo ve kakšni priložnosti. V dokaz, da se je o Tigru pisalo pred osamosvojitvijo, navede spomine Zorka Jeliniča, Čermeljev opis primorskih Slo-

vencev pod fašizmom, Rejčev opis Tigra v reviji Borec, polemiko ob poimenovanju ulice po Zorku Jeliniču, Ferencovo monografijo in pisanje Srečka Šorlija v časopisu Zveze borcev. Na podlagi teh, po mojem, skromnih navedb Vuk trdi, da ne moremo reči, da je bila organizacija Tigr zamočana, res pa je, še pravi, da so bili njeni voditelji do neke mere marginalizirani. S to ugotovitvijo bi bilo prav, da bi se diplomatska naloga tudi končala. Pa se ni. Avtor je dodal, da hipotezo, postavljeno v diplomski nalogi: organizacija Tigr je bila do osamosvojitve Slovenije zamočana, zavračam, tiskano z mastnimi črkami. Škoda! Na nobenem sodišču ne bi uspel, če ne bi priložil dokumentacije o člankih in govorih o Tigru iz obdobja 1945/1991.

Saša Rudolf

Mladika 6-7/2018

Veliko zanimivih vsebin

Avgustovska številka tržaške revije Mladika je izšla sredi poletne vročine. Ob uvodniku, v katerem se uredništvo spominja letošnje 70-letnice Slovenske prosvete, kulturne krovne organizacije s Tržaškega, iz katere so se porodile številne pobude in zamisli, ki še vedno aktivno krojijo zamejsko kulturno življenje (Studijski dnevi Draga, revija in založba Mladika, Slovenski kulturni klub, gledališka skupina Slovenski oder), je tokratna rubrika *Fokus* namenjena poglobitvi teme sodobne vernosti ter duhovne oskrbe med Slovenci v Italiji. Sociolog Igor Bahovec, ki je lani predaval na študijskih dnevih Draga, v svojem članku družbeno-kulturno analizira stanje, v katerem smo. Analiza izhaja iz položaja v raznih predelih Evrope, osredotočena je na Slovenijo, ki ima za sabo posebno zgodovino, nedvomno pa vpliva tudi na zamejstvo. O sami oskrbi v slovenščini v tržaški škofiji ter v goriški in videmski nadškofiji pa so objavljeni podat-

intervjuja s predsednikom slovenske preiskovalne komisije za zlorabe v bančnem sistemu Anžetom Logarjem in s predsednico slovenske preiskovalne komisije o žilnih opornicah Jelko

Godec. Pogovora sta nadgranja in poglobitev člankov o krahu TKB in družbenem gospodarstvu v zamejstvu, ki so bili objavljeni v prejšnjih številkah revije.

V rubriki *Obletnica* je natančnejši zapis o sedemdesetih letih delovanja Slovenske prosvete v Trstu: predstavljeni so njeni prvi odborniki, cilji njenega delovanja takoj ob ustanovitvi in potreba, da Prosveta deluje ločeno od politične stranke Slovenske krščanske socialne zveze. O komemoraciji, ki je potekala ob 98. obletnici požiga Narodnega doma v Trstu 20. julija letos, piše tržaški pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Marko Pisani in pojasnjuje ozadje dvojnega postavljanja vencev.

V rubriki *Literatura* so objavljene zgodba Mojce Petaros *Ljubezen na daljavo*, ki je bila priporočena na 46. literarnem natečaju revije Mladika, in pesmi Klemna Jeliniča *Boete*.

S področja umetnosti Mojca Polona Vaupotič piše o Maksu Fabianiju, arhitektu iz Kobdila pri Štanjelu, ki je ostal tesno povezan z rodno Primorsko. Zanimiv je zgodovinski članek Borisa Golca o posušeni tržaški veji Valvasorjevega potomstva,

med katero sodita tudi baronica Marija in teroristka Marina Premoli.

V pričevanjih beremo zapis zdomske tržaške Slovenke Mirele Urdih o svojem prevajanju del Borisa Pahorja v nemščino, kroki Aleksandra Furlana z naslovom *Kambrca* in spominke utrinke ob sedemdesetletnici razkola v komunističnem taboru Draga Štoke. Objavljen je tudi zapis in memoriam Dori Žebot Lavrenčič, ki je umrla letos v Angliji.

Sledi seznam novejših knjižnih del slovenskih avtorjev v Italiji. V Mladiki dobimo tudi ocene knjig, ki so jih za bralce pripravile Evelina Umek (Brezmejna Slovenija Izstoka Illica), Lidija Golc (Tiha zemlja Nužega Tolmaierja) in Nika Čok (Mali gledališki vrtiljak Lučke Susič).

V reviji je veliko novic iz kulturnega življenja v zdomstvu in zamejstvu v rubriki *Antena*.

Tokratna mladinska priloga RAST objavlja krajši pogovor s pisateljem Alojzom Rebulo ter literarne prispevke Emme Riccobon, Mateja Grudna in Akija Cavarre, ki so sodelovali na letošnjem literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba.

Kratke

Katedra sv. Justa / Septembrska srečanja z avtorji v Muzeju Revoltella

Na pobudo tržaškega škofa, nadškofa msgr. Crepaldija, bodo v naslednjih tednih v sklopu septembrske Katedre svetega Justa potekala srečanja z avtorji. Dogodki v organizaciji tržaške škofije, Cluba Republike in tržaške občinske uprave bodo potekali v avditoriju "Marco Sofianopulo v palači baronov Revoltella v ulici Diaz 27 v Trstu. Predavanja se bodo vrstila ob sredah ob 17.30. Organizatorji so na letošnji prireditvi želeli predstaviti tri pomembne publikacije, ki so izšle v letošnjem letu. Ob vsaki predstavitvi bo prisoten tudi avtor publikacije, ki se bo pogovarjal z moderatorji, med katerimi bo tudi msgr. Crepaldi. Med vsakim srečanjem bosta za priložno glasbeno kuliso poskrbela harfistka prof. Aurora Roiaz in kitarist prof. Ennio Guerrato.

Na prvem srečanju, ki je potekalo v sredo, **5. septembra**, so predstavili knjigo avtorja Marca Landija Da Chianciano a Cupertino. Gre za biografijo priznanega italijanskega podjetnika, ki je bil generalni direktor podjetja Apple. Marco Landi se je rodil v Chiancianinu v Toskani in se je kot mladostnik odločil, da odide v svet. Po uspešnem poslovnem razvojnem obdobju je leta 1993 vstopil v podjetje Apple in med letoma 1996 in 1997 postal glavni poslovodja te družbe. Kasneje se je vrnil v Italijo, kjer je ustanovil razna podjetja; med njegovimi glavnimi cilji je ta, da bi s svojim znanjem in izkušnjami pomagal obetavnim mladim, ki imajo inovativne poslovne ideje.

Drugi dogodek bo v sredo, **12. septembra**; na vrsti bo novinar in esejist Gian Micalessin, ki bo predstavil objavo o preganjanju kristjanov na Bližnjem vzhodu z naslovom "Izdani bratje. Tragedija kristjanov v Siriji. Kronika prezrtega preganjanja".

Zaključno predavanje bo na sporedu v sredo, **19. septembra**: na njem bo svoje misli predstavil msgr. Claudio Giuliodori, asistent na Katoliški univerzi Srca Jezusovega v Rimu. Avtor bo predstavil letošnje poročilo Inštituta Giuseppe Toniolo, ki obravnava mlade v Italiji. / MAN

Vabilo k branju del Ivana Cankarja ob 100-letnici njegove smrti

Ob Prazniku kultur, ki ga je predsednica društva Poesia e solidarieta' - Poezija in solidarnost, profesorica Gabriella Valera Gruber, priredila v nedeljo, 2. septembra, v kavarni San Marco, je organizatorica dvojezičnih srečanj Elena Cerkvenič prebrala odlomek iz Cankarjevega literarnega dela Hlapec Jernej in njegova pravica in

Elena Cerkvenič in Gabriella Valera Gruber

glede na letošnjo stoto obletnico smrti Ivana Cankarja predstavila pobudo za ovrednotenje in širjenje poznavanja literarnega opusa našega največjega pisatelja tudi v Trstu. Cerkveničeva je povabila občinstvo k aktivni bralni dejavnosti, ki naj bi bila posvečena bogati Cankarjevi književnosti v izvirniku in italijanskih prevodih. Bralke in bralci Novega glasa ste vabljeni k branju in h komentiranju Cankarjevih literarnih del. Naš namen je prirediti dvojezično kulturno srečanje, v slovenščini in

italijanščini, posvečeno našemu največjemu pisatelju Ivanu Cankarju. Za predloge in sodelovanja pri pobudi pišite na spletni naslov: elenacerkvenic@gmail.com

Svetnika Valentina Repini in Igor Švab na srečanju z županom Dipiazza

V torek, 28. avgusta, so se na tržaški občini srečali z županom Dipiazza, Martin Lissiacz za SKGZ, Karlo Mezgec v zastopstvu bazovskega jusa ter občinska svetnika Valentina Repini in Igor Švab, ki je zastopal tudi deželnega predsednika SSO Walterja Bandlja. Tema pogovora sta bila začetek postopka za priznanje kulturnega pomena spomenika štirim ustreljenim v Bazovici in ureditev spominskega parka strelišča na Opčinah. Župan se je obvezal, da bo osebno posredoval pri pristojnih uradih spomeniškega varstva, da končno steče postopek za priznanje, pri katerem bo seveda sodeloval tudi bazovski jus kot upravljavec zemljišča, na katerem stoji spomenik, medtem ko bo za zgodovinsko gradivo poskrbel Milan Pahor, predsednik Odbora za proslavo bazoviških junakov in dolgoletni ravnatelj NŠK. Glede openskega strelišča je bilo potrjeno, da se je prvi sklop del končal, ker pa je bil občinski funkcionar Walter Cossuta, ki osebno spremlja projekt, na dopustu, je bilo odločeno, da se o nadaljnjem poteku seznanimo v začetku septembra, ko naj bi prišlo do skupnega srečanja s predstavnikoma Anpi-Vzpi, Vallonom in Kalcem. Glede ureditve oziroma razširitve pločnika pred Kulturnim domom in poimenovanja po fotografu Mariu Magajni naj bi se dela začela v kratkem in naj bi bila dokončana, če ne ob odprtju gledališke sezone, vsaj do konca oktobra. V zvezi s postopkom za poimenovanje pa naj bi prišlo naslednji teden do ponovnega sestanka z inženirjem Bernettijem; na vsak način je župan potrdil, da si bo prizadeval, da se zadeva konča v zadovoljstvo vseh. Nadalje sta občinska svetnika izrazila ogorčenje nad izjavami odbornika Lorenza Giorgia glede ureditve zapuščenega poslopja šole Gregorič-Stepančič v ulici Fianona, ki je zaradi požara zaprta že od februarja 2001. Ker gre za zaščiteni šolo po Londonskem memorandumu sta občinska svetnika seznanila župana, da bosta v začetku septembra sklicala širše omizje zastopnikov slovenske narodne skupnosti, da bi se dobila ugodna rešitev za vse tiste šolske stavbe, torej šole, ki so danes zaprte in so mednarodno priznane, in sklep nato posredovala županu. Župan je bil tudi seznanjen, da bo v septembru naslednjega leta spet Slofest; sam je potrdil naklonjenost uprave pri pokroviteljstvu.

POGOVOR Msgr. Ettore Malnati

40. obletnica smrti papeža Pavla VI.

V letošnjem letu poteka 40. obletnica smrti svetega očeta, ki je Cerkev vodil v težavnem obdobju po prelomnem Drugem vatikanem koncilu. To je papež Pavel VI., ki ga bo, kot že napovedano, papež Frančišek razglasil za svetnika. Giovanni Battista Enrico Antonio Maria Montini je bil rojen 26. septembra 1897 v Concesiu pri Bresci očetu Giorgiu in mami Giuditti.

Leta 1920 je bil posvečen v duhovnika in nato nadaljeval teološke študije na papeški univerzi Gregoriana v Rimu. Leta 1963 je bil izvoljen za papeža Rimsko-katoliške cerkve in na tem položaju ostal vse do smrti leta 1978.

Zaradi svojih sklepov je bil za nekatere v cerkvenih krogih preveč avantgarden. Uvedel je številne reforme, ki Cerkev zaznamujejo še danes. O njem smo se pogovorili z vikarjem za kulturo tržaške škofije msgr. Ettorejem Malnatijem.

Papeža Pavla VI. ste osebno spoznali, z njim ste bili tudi v stiku. Kako je prišlo do tega?

Imel sem privilegij, da sem bil več kot trideset let tesen sodelavec papeževega tajnika msgr. Pasqualeja Macchija. Predvsem pa mi je v čast, da sem po papeževi smrti uredil glavino papeževih izvirnih rokopisov. Za tem pa sem osem let skrbel skupaj z msgr. Macchijem za proces beatifikacije Pavla VI. in pregledal vsa pričevanja, ki so zajeta v kanonizacijskem postopku.

V javnosti ste znani, ker ste napisali že veliko uvodov v enciklike za papeža Frančiška. Pred nekaj tedni

pa je izšlo tudi vaše zadnje delo, posvečeno 40. obletnici smrti Pavla IV.

Da, pred kratkim je izšla tudi moja nova publikacija, ki je posvečena papeževi 40. obletnici smrti, "Paolo VI e lo spirito del Concilio (Pavel VI. in duh koncila). Izdala jo je italijanska založba La Feltrinelli. Knjiga obravnava razmišljanja o vseh papeževih reformskih dekretih, ki jih je takrat izdal, in analize le-teh. Knjiga zajema liturgično in bogoslužno reformo, reformo rimske škofije in načina življenja duhovnikov.

Konec avgusta pa je izšla še ena vaša publikacija.

Da. Nova publikacija nosi naslov *San Paolo Sesto. Prete dei giovani, vescovo dei operai e papa della pace* (Sveti Pavel šesti, duhovnik mladih, škof delavcev in papež miru).

Papež Pavel VI. je pomemben za zgodovinsko razdelitev ozemlja tržaške in koprške škofije, ki se je udejanjila šele po prihodu škofa Bellomija.

Ko je leta 1977 papež Pavel VI. imenoval msgr. Bellomija samo za tržaškega škofa in ne več za škofa tržaške in koprške škofije, je z *Motu proprio* – osebno odredbo ločil tržaško od koprške škofije in z mednarodnega pravnega vidika ustanovil dve samostojni škofiji. Do tistega trenutka je segalo območje tržaške škofije v primorsko območje nekdanje Jugoslavije.

Je bil papež seznanjen s prisotnostjo etničnih avtohtonih skupnosti, kot sta slovenska v Italiji in italijanska v

Sloveniji?

Papež si je prizadeval, da se kljub ločitvi škofijskega teritorija in tedanji neenostavni politični situaciji v obeh novoustanovljenih škofijah ohrani kulturna in jezikovna prisotnost tako slovenske narodne skupnosti v Italiji kot navzočnost italijanske narodne skupnosti v Sloveniji.

Pred vašim prihodom za škofovega vikarja je tržaška škofija imela namesto zgodovinskega grba samo logotip. Potem pa se je kar nekaj spremenilo.

Ko sem bil imenovan za vikarja tržaškega škofa, sem si takoj začel prizadevati, da bi tudi naša škofija ponovno pridobila primeren zgodovinski heraldični grb. Prej je bil v tej škofiji v rabi

le en logotip s figuro sv. Justa, kar je bilo precej nenavadno za tako staro škofijo. Vsaka škofija ima svoj grb, ki dejansko predstavlja zgodovino tega prostora. Zato smo se odločili, da ponovno povzamemo stari škofovski grb, ki je bil v rabi do razpada avstro-ogrskega cesarstva; temu smo odstranili simbole koprške škofije in razpolovili tržaški habsburški grb, ki na eni polovici prikazuje helebardo, položeno na avstrijsko zastavo, na drugi polovici pa razpolovljen habsburški dvoglavi orel, ki predstavlja Sveto rimsko cesarstvo. Nad temi simboli pa palmovi veji simbolizirata tržaške mučence: ne samo sv. Justa, sv. Sergija in sv. Socerba, ampak tudi mučence iz 20. stoletja, kot npr. Bonifacia ali Buležiča, ki predstavljajo turobno obdobje prejšnjega stoletja. Hvala Bogu, zdaj ni več meja in je prav, da skupaj živimo v bratskem duhu, tako kot nekoč!

Nekdaj ste mi zaupali zanimiv pripetljaj, ko vam je papež Frančišek "odvezl" prstan papeža Pavla VI., ki ga zdaj tudi nosi.

Po smrti papeža Pavla VI. so mi na Svetem sedežu dali v varstvo nekatere papeževe osebne predmete. Ko se je papež Ratzinger odpovedal papeževanju, so v Vatikanu začeli iskati tri prstane, od katerih mora novi papež izbrati le enega. Kardinal Janez Krstnik Re me je vprašal, ali bi mu lahko posodil prstan papeža Pavla VI., ki sem ga hranil doma zato, da bi iz njega naredili kopijo iz zlata za novega papeža. Ko so izvolili papeža Frančiška, je on med tremi prstani izbral ravno "mojega" in ni želel, da bi naredili nobene kopije. Tako papež Frančišek nosi "moj prstan" oziroma originalni prstan papeža Pavla VI. iz pozlačenega srebra. Umetnik tega prstana pa je Manfrini.

MAN

Predstavitve v Kavarni San Marco

Slovenska filharmonija odpira vrata v novo sezono

Slovenska filharmonija je v sodelovanju z Glasbeno matico, Multimedia Radiativita', Zvezo cerkvenih pevskih zborov Trst in Zvezo slovenskih kulturnih društev v kavarni San Marco v Trstu priredila tiskovno konferenco ob začetku nove sezone.

Program nove sezone so predstavili direktorica Slovenske filharmonije Marjetica Mahne, pomočnik direktorice za področje Orkestra Klemen Hvala, pomočnik direktorice za področje zbora Gregor Klančič in Rossana Paliaga, ki je tudi poskrbela za prevod v italijanščino.

Letos obeležujejo 70. obletnico nastanka Slovenske filharmonije (čeprav nosi njena prva predhodnica Academia Philharmonicorum letnico 1701), zato so pripravili bogat in raznolik program. Poslušalcem ponujajo Oranžni in Modri abonma, Vokalni abonma, cikel družinskih koncertov,

festival baročne glasbe, festival V novo leto z glasbo in še kaj. V Modrem in Oranžnem abonmaju ponujajo zelo raznolik program. Oranžni abonma obsega predvsem

Steffen Schreyer, Paul Van Nevel, Nil Venditti. Nastopilo pa bo tudi veliko solistov, med njimi violinist Jan Mraček, bariton Matjaž Robavs, bas Marcos Fink in violinistka Lana Trotošek.

klasicistična in romantična dela, Modri pa poznoromantična dela in dela iz dvajsetega stoletja. V letošnji sezoni bodo imeli v gosteh veliko število dirigentov. Naj omenimo vsaj nekatere, kot so: Alan Buribajev, James Judd,

Zelo raznolik program vključuje klasične skladatelje iz svetovne glasbene literature, pa tudi slovenske. Na tiskovni konferenci so izpostavili tudi dogodke izven abonmajev. To sta na primer Božični in Novoletni

koncert, že četrti festival baročne glasbe in festival V novo leto z glasbo. Posebna dogodka bosta tudi koncert Cankar v glasbi in Koncert ob dnevu spomina na mrtve.

Letos so se prvič tudi odločili, da poskrbijo za družinski abonma, zato so organizirali šest koncertov, ki bodo na sporedu ob sobotah zjutraj in sestavljajo cikel družinskih koncertov. Priprčani so namreč, da je

treba publiko vzgajati že od malih nog. Dela, ki jim jih ponujajo, pa so bila izrecno napisana za otroke in niso nekažna adaptacija odraslih del. Slovenska filharmonija prsrčno vabi vse, naj se udeležijo prvega koncerta v novi sezoni, in sicer 6. septembra, ko bodo imeli koncert ob odprtju nove sezone, kajti do takrat še potekajo

vpisi abonmajev (od 3. do 13. septembra). Tržačanom ni treba skrbeti, kako naj se odpravijo do Ljubljane, saj bo družba Multimedia Radioattivitva' poskrbela za prevoz na nekatere izmed koncertov.

Urška Petarosa

OPČINE V cerkvi sv. Jerneja bo v soboto zanimiv koncert

Pogovor s člani priložnostnega tria

Lik Marije od baročne do filmske glasbe bo 8. septembra ob 20.00 navdihnil novonastali trio na koncertu v cerkvi svetega Jerneja na Opčinah v sklopu kulturnega sporeda 70. Marijanskega shoda. Dolgoletni organist openske cerkve Vinko Škerlavaj, docentka solopetja na Glasbeni matici Mojca Milič in solo trobentarica Simfoničnega orkestra RTV Slovenija Živa Komar so avgusta že nastopili na Repentabru ob praznovanju Velikega Šmarna, zdaj pa se bodo predstavili z dopolnjenim programom v širokem časovnem in stilnem razponu, ki obsega tudi operno glasbo in priredbe slovenskih, zborovskih nabožnih skladb. S triom smo se srečali na vajah za sobotni nastop, da bi poizvedeli kaj več o tej novi zasedbi in o njenih glasbenih pogledih.

Je trio nastal ob priložnosti, iz prijateljstva ali iz želje po tovrstni zasedbi?

Vinko Škerlavaj: Od nekdaj sem sanjal o igranju na trobento in sem želel postati dober pevec. Zato, ko delam s profesionalnimi glasbeniki na teh področjih, mi je njihovo delo vzor in nauk. Zame je glasba del vsakdana: včasih orglam že zgodaj jutraj, preden grem v službo, in to mi vedno polepša dan.

Mojca Milič: Kombinacija glasu s trobento je bila zame vedno zanimiva. Z Živo sva že pred leti

uspešno uresničili projekt z organistom Gregorjem Klančičem. Zasedba je ostala v mojih mislih, ker ni tako običajna in kljub temu da ne razpolaga z obsežno literaturo.

Živa Komar: V mojem primeru je zasedba nastala ob priložnosti: zborovodja Janko Ban me je vprašal za sodelovanje pri Močnikovi maši, ki jo je izvajal s cerkvenim zborom na Opčinah. Sodelovanje z zborom, s katerim nastopata tudi Vinko in Mojca, se je potem nadaljevalo in razvilo čisto spontano.

Izhajate iz različnih glasbenih okolij in izkušenj...

Vinko Škerlavaj:

Strokovno gledano, imam v tej zasedbi najmanj izkušnje. Za mojo glasbeno izobrazbo so bili temeljnega pomena tečaji Zveze cerkvenih pevskih zborov, na katerih sem se na primer izpopolnjeval z organisti Bergantom, Klančičem in Lazarjem. Z njimi sem se izoblikoval tehnično, do poglobljenega razumevanja stilnih vprašanj pa je pot še dolga.

Mojca Milič: Izhajamo iz različnih umetniških izkušenj, a

ravno zaradi tega ima vsak svoj pogled na izvedbe, in to je zelo spodbudno, saj na vajah pride

do koristne primerjave. Osebnost me sakralna glasba na poseben način navdušuje: na tem področju pa so visoko kakovostne izvedbe redkost. Mislim, da bi se morali na Tržaškem potruditi za večji razvoj in vrednotenje tega čudovitega in zelo obsežnega repertoarja.

Živa Komar: Uživam ob igranju v orkestru RTV in prav tako na openskem koru: dva različna sveta, v obeh pa je umetnost

doma.

Kaj vam je najbolj všeč v medsebojnem sodelovanju?

Mojca Milič: Ubranost zvoka je pomembna toliko kot sozvočje duš: s sorodnimi osebami lahko hitreje in zlahtneje ustvariš skupno melodijo. Presegati kakovostno igranje pomeni najti kemijo, posebno energijo, in v

tem triu je res neverjetno, kako se različni značaji teh treh glasbil ujemajo.

Vinko Škerlavaj: Vsaka vaja je doživetje. Hvala ležen sem za skupno izkušnjo. Navdušuje me ta glasbena dimenzija, ki je polna

emocij in zvočnega leska. Ob tem bi poudaril, da gre v mojem primeru del zasluge tudi samemu instrumentu. Na Opčinah smo lahko zadovoljni, da imamo take orgle v takem akustičnem prostoru. Mislim, da

bi morali zaradi tega prirejati več orgelskih koncertov, hkrati pa vabim mlade organiste v našo cerkev, v kateri bodo našli odprta vrata za študij in igranje.

Živa Komar: Smo trije različni "instrumenti", ki iščejo pravo ravnotežje, zato je akustika prostora bistveni del magije tovrstne zasedbe. Tukaj na Opčinah smo našli idealne pogoje. Tako rada igram v tej cerkvi!

PAL

Obvestila

Župnija sv. Martina na Proseku vabi v soboto, 8. septembra, ko praznujemo "rojstvo Device Marije", na tradicionalno procesijo z Marijinim kipom po vasi. Začetek procesije ob 19. uri, sledi slovesna sv. maša. Vabljeni Marijini čistilci! **Kapelica Kraljice miru na Katinari:** letos bo sv. maša potekala v nedeljo, 9. septembra, ob 9.15. Maševal bo msgr. Giorgio Carnelos ob petju domačega cerkvenega zbora. V primeru slabega vremena bo maša v katinarski cerkvi.

Mesečna maša v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v torek, 11. septembra (kot vsak

drugi torek v mesecu), ob 16.30 v cerkvi v I. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo); vabita Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva konferenca.

Slovenka, intelektualka v zrelih letih, želi z oktobrom za nekaj mesecev najeti ne predrago sobo s kopalnico in wc-jem na tržaškem Krasu, kjer živijo Slovenci. Ponudbe prosim na breda_stele@yahoo.com.

Darovi

V spomin na Grazio Seražin Gerdol daruje Mirjana Parovel 20 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Marija pomagaj nam, da bi bolje spoznali Jezusov glas in mu sledili! Papež Frančišek

70. MARIJANSKI SHOD

v soboto, 8. septembra, na praznik Marijinega rojstva

ob 19. uri praznična sv. maša

ob 20. uri koncert GLASBENI POZDRAV MARIJI, ki ga oblikujejo

Mojca Milič, sopran

Živa Komar, trobenta

Vinko Škerlavaj, orgle in

MeCPZ Sv. Jernej, dirigent Janko Ban

v nedeljo, 9. septembra,

ob 15. uri priložnost za sv. spoved

ob 16. uri molitev svetlega dela rožnega venca

ob 17. uri procesija in sv. maša

sodelujejo: MePZ ZCPZ iz Trsta, Godbeno društvo "Nabrežina", sestre redovnice, skavti in skavtinja, narodne noše

procesijo bo vodil in daroval sveto mašo

ob somaševanju slovenskih duhovnikov

tržaški škof – nadškof

msgr. Giampaolo Crepaldi

Vrhunska glasba v poletnem Trstu

Verdi, Iron Maiden, Tyler, Byrne med oboževanjem in ironijo

V računalniku mi je ostal zapoznel članek o nekaj glasbenih vrhuncih, ki smo jim bili nedavno priča. Kdor prebira moje članke, ve, da sta mi všeč neaktualno pisanje in razmišljanje. Najrajši zapisujem umetniške in kulturne dogodke, ki so mi blizu, ki se me nekako dotaknejo, najraje pa tiste, ki sedimentirajo, ki ne izgorejo v trenutku naše nepotešene žeje po vedno novih podobah, simbolih, utripu vseprisotnih elektronskih informacij, ki v času ohranijo še svoj pomen, svojo enkratno lepoto. Zato berete moje članke, včasih zaradi neodoljivih uredniških zagat, a včasih tudi zaradi moje izbire, z neakčno zamudo. V današnjem času sočasne, "tu in zdaj" informacije, odmor in razmislek po svoje pripomoreta, da dobiš idejo, asociacijo ali intuicijo, ki ti pomaga bolje uokviriti in ovrednotiti dan izživ, vsebino, da se lahko ta prerine v množici dražljajev, ki si jim priča.

Najprej utrinek iz konice zadnje operne sezone tržaškega Verdijevega gledališča, domače uprizoritve Verdijeve **Traviate**, pod taktirko španskega dirigenta Pedra Halfetterja Cara in režiserja Giulia Ciabattija. Strinjam se z ugotovitvijo kritičarke Katje Kralj, ki je v Primorskem dnevniku 24. junija opravila natančen strokovno analizo vseh hib in odlik, da "kljub navedenim pridržkom nam je nesmrtna umetnina tudi

tokrat segla do duše". Ne glede oziroma prav zaradi kakovosti nekaterih osebnih performansov nosilk glavne vloge, ostalih solistik in solistov, dirigenta, zbora, doprinosov ostalih tehničnih

stvaritev, menil, da je najbolj dovršena od vseh treh omenjenih variant dramske umetnosti. Režija je bila lahko prekonvencionalna, Violetta, ki smo jo poslušali, premlada ali ne povsem

vlog, od kostumografije in scenografije do režije in koreografije je ponovno zaživela nedoumna alkimija, ki nastane med občinstvom in izvajalci totalne umetniške vrst. Za le-to je Luciano Visconti, ki ga vsi poznamo kot mojstrskega režiserja filmskih, gledaliških in opernih

ustrežajoča glede na zahtevane virtuozne vrhunce vloge, vokalna diapazona moških sojunakov morda ne vedno prepričljiva in še bi kdo lahko kaj našteval, a spet se je zgodil čudež in nastopila je magija. Spet smo se vživeli v totalno čustvovanje opere, ko se nam absolutne strasti, najglo-

blja hotenja in skrite emocije povsem razodenejo in razkrijejo na odru.

Live in Trieste 2018

S komornega na odprto in enkratno poletno prizorišče velikega odra na trgu Unita', ko so sredi julija zaživeli v dobrem tednu trije odmevni koncerti (glej plakat na posnetku). Vsedržavni glasbeni organizator Azalea s sedežem v FJK, v Latisani, je tokrat imel srečno roko, ko je izbral različno, a ne preveč niansirane glasbenike, da bi najbolje izkoristil montažo istega odra. Kar je povezovalo nastope britanske težko metalne skupine Iron Maiden in preživelih članov dveh znanih glasbenih skupin, Stevena Tylerja (od prav tako razvpitih ameriških Aerosmithov) in

Davida Byrnea (Talking Heads), je bila seveda velika ljubezen do rocka, v najrazličnejših variantah, od nadvse razbijaškega do sentimentalnega, in medgeneracijski šarm glasbe, ki povezuje tako vnuke kot starše in dedke, zasvojene od trdih zvokov in stihov s surovimi ali družbenokritičnimi besedili.

Poostrene izjemne varnostne mere in prometne zapore okrog Velikega trga in tržaškega nabrežja so bile v glavnem potrebne le za prvi koncert iz niza *Live in Trieste 2018*, in sicer za naval desetstisočglave množice za spektakularni koncert **Iron Maiden**, o katerem je že doživeto in navdušeno poročala naša Katja Fer-

letič 26. julija. Metalski "dedki" so z nerjavečim Bruceom Dickinsonom na čelu in svojimi instrumentalnimi, vokalnimi, scenografskimi in vsestranskimi efektnimi vragolijami povsem zadovoljili od vsepovsod prispele navdušence, ki so napolnili tržaški glavni trg, nabrežje in bližnji pomol Audace. Naslednja dva koncerta, z nekdanjima frontmanom Aerosmithov, 70-letnim Tylerjem, in liderjem Talking Haedsov, 66-letnim Byrnom, sta potekala v precej manj razgretim vduhu in z manj številnimi oboževalci. **Steven Tyler** naj bi svoje celo nekoliko razočaral, saj so morali prej počakati na nastop predskupine, ameriškega dua Sisterhood Band, ki ga sestavlja Alyssa Bo-

znanih bendov...

Pravi mit na tržaškem prizorišču pa je bil zame **David Byrne**, ki je na italijanski turneji po Milanu, Ravenni in Perugii še v Trstu predstavil svojo najnovejšo ploščo *American Utopia*, 14 let od zadnjega samostojnega albuma *Grown Backwards*. Kdor si ogleda (na spletu) posnetke s tržaškega ali z ostalih omenjenih koncertov, lahko ugotovi, da je Byrne izbral izvir in obenem konvencionalen ključ. Kot ostali glasbeniki, ki so nastopili na Velikem trgu, je zaigral nekaj novih pesmi, a kar je posebno vžgalo prisotne fanse, so bili stare, klasične skladbe Talking Headsov. Sicer znana zmes sinkopiranih elektronskih in plemenskih ritmov, ki spajajo barvitost funkyja

z newyorško novalovsko sceno, predstavlja nekakšen kontinuum pri opusu in raziskovanju tega celostnega umetnika. Byrne je avtor glasbe, režiser in tudi igralec filma **True Stories**, iskrene in obenem ironične pripovedi o Ameriki v 80. letih. Z najnovejšo ploščo pa se spet vrača k tej temi, njegova besedila so enako zajedljiva in pristna pri sodobnem obračunavanju z ameriškim snom, pri uglasbitvi pa mu tokrat, spet razpoznavno, pomaga Brian Eno.

/str. 15
Davorin Devetak

S 3. strani

Zavezani slovenstvu ...

Problem, ki ga vidi Irme Jerbic pri socialnih vprašanjih v Sloveniji, je ta, da ni veliko sodelovanja med vlado in nevladnimi organizacijami: vsak deluje na svojem območju in ne posluša drugega, ker je vsak zavezan v svoj prav, v resnici pa bi potrebovali sodelovanje. Med pogovorom so sodelujoči pri okrogli mizi dajali velik poudarek tudi bližini, kajti človeška je zamenljiva, a jo vsi potrebujemo. Tudi popoldan je bil v parku Finžgarjevega doma zelo pester. Najprej so že sedmič podelili Peterlinovo nagrado, ki jo vsako leto podeljujeta družina Peterlin in Slovenska prosveta človeku ali organizaciji, ki živi za vrednote, za katere je živel tudi Jože Peterlin. Letos je nagrado prejel Lojze Peterle, predvsem za vse delo, ki ga je opravljal pred politiko, ko je bil aktiven na kulturnem, verskem in socialnem področju. Ob preje-

mu nagrade se je s hvaležnostjo spomnil stikov z zamejskimi Slovenci in srečanj s Pavletom Merkujem, Alojzom Rebulo in tudi Borisom Pahorjem. V popoldanskem delu programa je bila na sporedu tudi predstavitev knjige *Najini pogovori: Boris Pahor*, ki jo je napisala Darka Zvonar Predan na podlagi vseh intervjujev, ki jih je opravila z letos 105-letnim tržaškim pisateljem. Na predstavitvi je bila prisotna avtorica, ki je predstavila, kako je knjiga nastajala: od prvega intervjuja, ko sta se srečala v Trstu zaradi možev službe, intervjuje pa je potem opravljala približno pet-

najst let. Izrazila je zadovoljstvo, da knjigo prvič predstavljajo v Trstu in ob prisotnosti Borisa Pahorja. Boris Pahor je poudaril pomen slovenstva in narodne zavesti. Pomembno je, da moramo biti naj-

Bernard Nežmah in Ivo Jevnikar (foto dd)

prej Slovenci in potem vse drugo. Dragi pa je priznal, da je vedno spodbujala prav te vrednote in dajala slovenstvo na prvo mesto. Sklepno dejanje letošnje Drage je bilo predavanje novinarja, publicista in docenta na Fakulteti za

medije Bernarda Nežmaha z naslovom *Nova slovenska politika*. Predavatelja je uvodoma predstavil Ivo Jevnikar. V svojem govoru je Nežmah analiziral sedanje politično stanje v Sloveniji, zelo kritično je na primer analiziral

način komunikacije novopečenega slovenskega premiera Šarca. Zaustavil se je na primer pri nekaterih njegovih izjavah, da Slovenija potrebuje nove politike, v resnici pa je večina ministrov, ki sestavlja njegovo vlado, že sedela na ministrskih stolčkih. Značilnosti njegova govora so značilnosti starega partijskega diskurza. V svojem posegu se je dotaknil pojavi, ki ga je označil kot "posiljevanje jezika". Ta pojem je razložil z različnimi primeri, s katerimi je pokazal, kako so politični krogi v preteklosti in danes (od nacizma naprej) zlorabljali jezik. Zaustavil se je pri mitu NOB kot vezivu za post-partijske stranke. Nežmah je temo zelo temeljito razčlenil in obogatil z najrazličnejšimi primeri iz preteklosti in sedanjosti. S polnim šotorom, v katerega so morali prinesiti dodatne klopi in stole, da bi lahko vsi udeleženci sedeli, se je tako končala že 53. Draga.

Urška Petaros

Z 9. strani

V novi sezoni ...

Ljubitelji jazzovskih ritmov se bodo razveselili zanimala stara glasba, pa ne bodo mogli spregledati festivala Flores Musicae. Seveda niso pozabili niti na ostale glasbene vrste, ki so svoje mesto našle v nekaterih čezmejnih projektih in bogati izvenabonmajski ponudbi.

V novi razstavni sezoni v Mestni galeriji Nova Gorica, ki je v lanskem letu praznovala 20-letnico delovanja, si želijo pritegniti čim širši krog občinstva. Glede na širino programa in specifičnost prostora tako razstave ne bodo imele enostranskega, kakršnegakoli ožje tematskega ali drugače zamejenega koncepta, temveč bodo prinašale predvsem večplasten, na kakovosti temelječ vpogled v slovensko in tujo sodobno umetniško produkcijo. Mednarodno noto celotnemu dogajanju v Kulturnem domu Nova Gorica bosta še naprej dajala Mednarodno srečanje saksofonistov s poletno šolo in festivalom ter Pixxelpoint - mednarodni festival sodobnih umetniških praks.

Nova sezona bo ponudila tudi abonmajski program Filmsko gledališče, ki bo predstavil najnovejše vrhunske dosežke umetniškega filma. Filmski program bodo kot vedno oboga-

tili še z drugimi projekcijami, ki so zaznamovale festivalska platna in navduševale ljubitelje sedme umetnosti predvsem v zadnjem letu.

Pavla Jarc je povedala še, da so v lanskem letu pripravili 545 različnih dogodkov, ki jih je

Pavla Jarc

obiskalo 66.000 obiskovalcev. Prihodki javnega zavoda so lani dosegli dobrih 760.000 evrov. Za izvajanje programov so iz različnih virov pridobili 45 odstotkov, ministrstvo za kulturo je dalo 13 odstotkov, 29 odstotkov pa je bilo lastnih sredstev.

V prihajajoči sezoni bodo zaradi uspeha na različnih razpisih pridobili nekaj več denarja z državnega nivoja, s katerim bodo oplemenitili načrtovane projekte in programe.

XVII. Nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela

Tema: Slovenci v zamejstvu in Slovenci v izseljenstvu

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu objavlja XVII. NAGRADNI NATEČAJ za diplomska, magistrska in doktorska dela na temi:

A: Slovenci v zamejstvu

B: Slovenci v izseljenstvu

Namen natečaja je spodbujanje raziskovalne dejavnosti diplomskih in podiplomskih študentov na področju zamejske in izseljenške tematike in s tem krepitev zavesti o njeni pomembnosti za ohranjanje slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Na nagradni natečaj se lahko prijavijo kandidatke in kandidati iz Republike Slovenije in tujine. Predmet nagradnega natečaja so uspešno zagovarjana diplomska, magistrska in doktorska dela na kateri koli univerzi v Sloveniji ali zunaj nje, ki obravnavajo tematiko slovenskih skupnosti zunaj meja Republike Slovenije.

V poštev pridejo dela, napisana v slovenščini, hrvaščini, bošnjaščini oz. bosanščini, srbsščini (latinica), italijanščini, nemščini, francoščini, angleščini ali španščini. V primeru, da delo ni napisano v slovenščini, mora imeti v prilogi povzetek v slovenskem jeziku (60 do 150 vrstic).

Na natečaj Urada lahko kandidirajo tudi posamezniki z deli, ki so že bila prijavljena na drugih podobnih natečajih. **Upoštevana bodo dela, zagovarjana v obdobju od 1. 11. 2017 do 31. 10. 2018.** Nagrajena bodo tri dela s področja zamejstva in tri dela s področja izseljenstva, in sicer prvi nagradi za vsako od področij v višini 800 evrov, drugi nagradi v višini 600 evrov in tretji nagradi

v višini 400 evrov.

Komisija lahko izjemoma podeli tudi posebno nagrado v višini 400 evrov za najboljšo diplomu v okviru nižje stopnje bolonjskega študijskega programa.

Na predlog strokovne komisije se Urad lahko odloči tudi o večjem številu nagrad v eni od kategorij, vendar skupno število nagrad ne sme presegati skupnega števila razpisanih nagrad (6 in do dve za nižjo stopnjo) in denarnega sklada 3.600 evrov (400 evrov za posebno nagrado za "bolonjsko" diplomu v vsaki kategoriji šteje posebej).

Dela, ki jih bo predlagala komisija, bodo na željo nagrajencev prešla tudi priporočilo Urada za objavo. Strokovna komisija bo ocenjevala diplomska, magistrska in doktorska dela z različnih področij o temi slovenskega izseljenstva oziroma zamejstva. Pri tem bo upoštevala naslednje osnovne kriterije:

- izvirnost teme - pristopa,
- "uporabnost" v smislu preučevanja oblik ohranjanja slovenske identitete zunaj meja Republike Slovenije in povezanosti z njo
- strokovnost, zahtevnost, splošno kakovost, interdisciplinarnost dela.

Sodelovanje naloge na natečaju se šteje kot soglasje avtorja, da se prispelo delo obdrži v arhivu Urada oziroma v hrambi na Inštitutu za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU (za področje izseljenstva) ali Inštitutu za narodnostna vprašanja (za področje zamejstva). Prav tako se s prijavo kandidat strinja, da lahko Urad uporablja njegove/njene osebne podatke za potrebe izvedbe natečaja in morebitno

poznejše komuniciranje.

Način in rok prijave na natečaj
Kandidati naj na naslov *Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Erjavčeva 15, 1000 Ljubljana* s pripisom "ZA NAGRADNI NATEČAJ" pošljejo ali dostavijo en vezan izvod svojega dela v trdih platnicah, potrdilo o uspešno opravljenem zagovoru diplomskega, magistrskega ali doktorskega dela **z jasno razvidnim datumom zagovora** in kratek življenjepis z osnovnimi osebnimi podatki in kontaktnim naslovom (poštni naslov, elektronska pošta, telefon).

Prosimo, da delo priložite tudi v elektronski obliki (pdf format) na USB ključku, ki vam ga Urad po končanem natečaju vrne.

Prijavitelj (-ica) naj v prijavi JASNO OZNAČI, za kakšno delo gre - za diplomu na nižji stopnji bolonjskega študija ("diploma 1"), na višji stopnji bolonjskega študija oziroma za magisterij ("diploma 2" ali "magisterij"), za znanstveni magisterij, doktorat ... Če je bilo delo zagovarjano v tujini in nosi drugačen naziv, naj prijavitelj (-ica) v prijavi navede primerljivo stopnjo oz. naziv po slovenskih standardih (magisterij, doktorat ...).

Urad bo dela sprejemal do vključno 3. 12. 2018, rezultati natečaja pa bodo znani predvidoma do konca aprila 2019. Svečana razglasitev/podelitev nagrad bo sledila predvidoma pozno spomladi leta 2019. Dodatne informacije dobite na tel. št. (+386) (0)1 230 80 11 (dr. Zvone Žigon) ali po elektronski pošti: zvone.zigon@gov.si.

Gorazd Žmavc
Minister

Katja Ferletič

TAKI SMO (49)

Potovanje v zeleno deželo, ki po sporih in nasilju hrepeni po svobodi in miru (1)

Zadnje čase mediji veliko poročajo o nedavnem papeževem obisku na Irskem, v državi, ki je bila nekoč branik katoliške Cerkve v Evropi in je danes sekularizirana, povsem koncentrirana na sodobne tematike o človekovih pravicah in globoko prizadeta zaradi škandala spolnih zlorab s strani duhovnikov in odkritja grobišča, na katerem je bilo med leti 1925 in 1961 pokopanih približno 800 otrok, starih od 35 tednov do treh let – 800 otrok Tuamske sirotišnice, za katere so skrbele redovnice in ki so podlegli podhranjenosti in boleznim. Irsko je država, ki ni še našla miru: tudi rane, ki so jih pustili vojna za neodvisnost, državljanska vojna in spopadi v Severni Irski – *"The Troubles"*, so še odprte in boleče.

Letos smo z družino med poletnimi počitnicami odpotovali prav na Irsko, domov smo se vrnili dva dni pred papeževim prihodom. V dveh tednih smo z najetim avtomobilom prepotovali celotno Severno Irsko, ki je z Veliko Britanijo del Združenega kraljestva, in severno-srednji del Irske republike do Galwaya na zahodu in Dublinu na vzhodu (za jug bomo morali počakati kako drugo priložnost!). Avtomobil smo najeli že na dublinskem letališču in se takoj odpravili proti severu države. Kljub začetnim

težavam z vožnjo po levi strani ceste smo se takoj zživeli v čudovito, zeleno irsko podeželje. Prav hitro sta me presenetili urejenost in enostavna lepota hiš in vrtov: nikjer ni nič razmetanega, vse je čisto in pospravljeno. Na

podežlju živijo večinoma kmetje; vse njihovo orodje je lepo pospravljeno, trava je povsod pokosena, vrtovi so simetrično obdelani, bogatita jih čudovito cvetje in grmičevje. Tudi stavbe so zelo lepe, s kamni imajo okrašene stene, šilaste strehe, barvna vrata in okna so lahko v ponos vsakemu hišnemu gospodarju. Prvi dan smo prespali v prijazni vasi Ardee v čudovitem bed and breakfastu. Za zajtrk nam je gospa ponudila značilni "irish breakfast", ki so ga sestavljala jajca, gobe, klobase, pocvrta slanina ter bel in črn "pudding", neke vrste krvavice. Mož je bil popolnoma navdušen nad tako bogato jutranjo pogostitev, z otrokoma pa sem raje izbrala preprost bananin kruh z domačo marmelado, tako da smo bili mi okoli 13. ure že lačni in pripravljeni na kosilo, on pa bi lahko mirno preživel vsaj dva dni brez nobenega občutka lakote (tak zajtrk je vztrajno izbiral vsako jutro cela dva tedna!). Tako, s kalorijami prenasršena, se je začela naša irska pusto-

lovščina. Najprej smo si ogledali grad in razvaline srednjeveške cerkve, nato smo se ob spremljavi tradicionalnih irskih pesmi napotili v Belfast. Šli smo čez mejo, ki ni več fizična, a jo vseeno občutiš. Vse se takoj spremeni, ko prideš v Severno Irsko: na cestnih znakih omejitve hitrosti ni več izražena v kilometrih na uro, temveč je v miljah, v vasicah so pločniki, cestne svetilke, celo otroška igrala, prebarvani v modro, rdečo in belo, v barve "union jack" - britanske zastave, tako da gotovo ni pomote: prišli smo na angleška tla! Belfast je glavno mesto Severne Irske že od leta 1920. Tukaj smo si ogledali čudovito City Hall, stavbo iz leta 1906 s klasično podobo, v kateri so danes občinski uradi, mestni center v Cathedral Quarter s trgovinami in uličnimi umetniki, v Titanic Museum pa so na voljo dokumentarci in audiovizualni pripomočki, ki ponazarjajo vse faze življenja slavne potniške ladje Titanic, od izgradnje do tragičnega potopa. Od vsega, kar smo videli v Belfastu, pa me je najbolj presenetilo zidovje "Peace Walls", ki prav gotovo ni simbol miru in sožitja, ampak je sedem metrov visoka cementna in z bodečo žico "okrašena" priča tragičnih dogodkih iz polpretekle zgodovine, ki še vedno opravlja vlogo delitelja, meje med katoliškimi in protestantskimi četrtmi. Čeprav je zid olepšan z umetniško naslikanimi, barvnimi freskami, ki govorijo o zgodovini in ostrih spopadih med protestanti, tistimi, ki so vedno ostali zvesti angleški kraljevini, in katoličani, ki si želijo samostojnost, je grozljivo dejstvo, da

ta zid še stoji, da velika kovinska vrata, ki so na njem, zvečer zaprejo in je tako vsako noč resnična delitev očitna. Med *"Troubles"*, od leta 1969 skoraj do konca 90. let, je bil Belfast prizorišče najbolj krvavih sporov med angleškimi vojaškimi silami in prebivalstvom, ki si je želelo neodvisnost. Atentati, bombne eksplozije, usmrčitve in najrazličnejše podobe nasilja so bili v tem mestu dolgo let del vsakdanjega življenja in po pravici vam povem, da je danes tesnoba še v zraku. Ob zidu se nismo sproščeno sprehajali, ves čas sem imela občutek, da nas skozi na pol zaprta okna nekdo gleda. Čeprav je postal zid turistična atrakcija, opravlja še vedno svojo vlogo mrzlega in strah vzbujajočega stražarja.

Podobne občutke smo imeli tudi ob obisku mesta Derry ali Londonderry oz. prizorišča dogodkov, ki jih občuteno opeva Bono v svoji pesmi Sunday Bloody Sunday, a o tem več prihodnjič, saj je bilo naše potovanje dolgo!

Pogled na politično dogajanje v Sloveniji

Nova koalicija za uresničitev svojega programa ne bo imela dovolj sredstev!

Ob skoraj ravnodušni javnosti, ki je razvidna v Sloveniji, nova parlamentarna in vladna koalicija sprejemata ukrepe oziroma izvaja postopke za bližnji prevzem oblasti. Predstavniki petih političnih strank ali list so sprejeli koalicijsko pogodbo, zapisano na 47 straneh, ki je dejansko seznam želja, zave in obljub "v dobro Slovenije", kot zatrjujejo. Novi premier Marjan Šarec pa je seznam možnih ministrov nove vlade poslal v razpravo in oceno novi sestavi državnega zbora.

S stališča zakonitosti in legitimnosti pa je vprašljivo, ali je koalicijska pogodba sploh veljavna, saj bi za njeno izvedbo potrebovali vsaj dve milijardi evrov dodatnega denarja, ki ga pa iz predvidljivih virov ne bi mogli dobiti. Predsednik fiskalnega sveta Davorin Kračun koalicijo opozarja, naj ne podcenjuje finančnih pravil, ker če se ta porušijo, ne bo mogoče uresničiti drugih ciljev in bo Slovenija postala kot Grčija, saj bi bilo treba čez dve leti ali tri leta prositi Mednarodni denarni sklad, da slovenski državi pomaga pokrivati primanjkljaj.

Pomenljivo je, da prejšnja finančna ministrica Mateja Vraničar Erman ni sprejela ponudbe premiera Marjana Šarca, da tudi v novi vladi vodi resor finančne ministric. Prosila je za podatke o finančnem kritju predvidenih izdatkov za financiranje koalicijske podatke, a premier jih ni imel, z novinarko, ki ga je spraševala, pa se je namesto odgovora raje pošalil na račun Janeza

Janše. Političnogospodarski program novih vladajočih bo, mislim, težko uresničevati tudi zaradi blokad in zahtev stranke Levica, ki programsko sodeluje s koalicijo, pa tudi zaradi parlamentarnih zadržkov, ki jih bo lahko povzročala SDS, ki je stranka z največ poslanci navzoča v novi sestavi državnega zbora.

Razmere ob nastopu nove vlade so v časniku Delo povzeli z mnenjem, "da je vlada ujeta med velikimi pričakovanji sindikatov, upokojujencev in skoraj 180.000 javnih uslužbencev, upravičenim negodovanjem gospodarstva zaradi napovedanih višjih davkov in prispevkov ter prihajajočim tveganjem nove krize. Na vse to Slovenija ni pripravljena. Niti se ne sooča z visokim javnim dolgom, staranjem prebivalstva, še manj pa s koalicijsko pogodbo, ki je napisana, kot da je pred nami še deset let uspešnega razvoja ali t. i. 'debelih krav'". Izvedenec Bernard Brščič je v kolumni, objavljeni v tedniku Demokracija, zapisal, "da lahkotnost nastanka Šarčeve vlade pove vse o stanju slovenske politične levice. Kljub njeni razdrobljenosti in navidezni raznobarnosti, ki naj bi segala od roza, rožnate do krvavo rdeče, se je sposobna poenotiti v dveh ključnih ciljih. Prvi je za politiko normalnih stremeljenj po oblasti in zajemanju z njo povezanih gospodarskih rent. Drugi je obsedenost z Janezom Janšo, kar pomeni storiti vse, da se on ne vrne na oblast. Vse drugo predstavlja opombo pod črto. Državo so komiji (?) pripravljeni spravi-

viti na pot skrajno obubožane Venezele, samo da na oblasti ne bo Janeza Janše. Tisto, kar nas mora skrbeti, je, da ideološko in programsko osnovo Šarčevi vladi daje stranka Levica. Za stranko, ki odkrito zagovarja odpravo

izrazito levičarsko vlado, ki nima nobenih možnosti za preživetje, če je ne podpre trda levica. Šarec je pristal na zlorabo demokratičnih mehanizmov za ohranjanje oblasti starih sil. Takšna vlada je največje jamstvo za to, da se

liberalno-demokratske ustavne ureditve, svobode govora, zasebne lastnine in svobodne podjetniške pobude, ne bi smelo biti prostora v parlamentu, kaj šele v vladni koaliciji". Levici spoznamo, ki ga je dosegla z Marjanom Šarcem, zagotavlja ugodje brez odgovornosti, saj ima večja pooblastila, kot jih bo imela vlada. Zato lahko v vsakem trenutku blokira karkoli, torej resnično vlada.

Nastanek nove vlade je v slovenskem

ne bo zgodila nobena večja in nujna reforma podsistemov, da se ne bo nič sprostilo v smeri privatizacije in debirokratizacije in da bomo imeli še eno vlado, ki bo v praznem teku. Glavni krivec za to niso politiki, ampak voditelji slovenskega javnega mnenja, tisti v uredništvih in oni v ozadju. Zakaj? Zelo preprosto. Pred volitvami in po njih se nikjer niso temeljito ukvarjali z vsebino, ki jo ponujajo stranke, ampak z Janezom Janšo, pa čeprav ga ni

bilo ne videti in ne slišati. V neki normalni zahodni demokraciji bi državo vodili ljudje, ki se spoznajo na pravo, ekonomijo, zunanjo politiko in na obrambo. Šarec je vse te ključne resorje potisnil čim bolj proč od sebe, v naročje drugih koalicijskih strank. Za to bo po opravljenem mandatu dajal največji odgovor".

Na Hrvaškem so objavili, da je Nemčija spremenila stališče o arbitražnem sporazumu glede meje med Slovenijo in Hrvaško. Kanclerka Angela Merkel po novem domnevno meni, da spor o meji pomeni dvostransko vprašanje med Slovenijo in Hrvaško, ne pa vprašanje za EU. Na slovenskem zunanjem ministrstvu novico o spremembi nemškega stališča glede razmejitve med državama zanikajo. Očitno nepreverjeno novico je najprej objavil zagrebški časnik Večernji list.

Časnik Delo je objavil velik članek z naslovom Medicinske sestre na robu izumrtja. Navaja, da je pomanjkanje sester zelo veliko, saj naj bi samo v bolnišnicah za pokritje vseh potreb potrebovali in morali zaposliti vsaj 1466 diplomiranih medicinskih sester. Več kot tretjina sester omenjenega statusa, ki še delajo, je starih več kot 50 let. Vzrok omenjenega pomanjkanja so predvsem nizke plače. Plača srednje medicinske sestre v slovenskih zdravstvenih ustanovah, skupaj z morebitnimi napredovanji, znaša 783 evrov neto na mesec, diplomiranih medicinskih sester pa 1062 evrov neto. Sestre zdaj zaradi premajhnih prejemkov množično odhajajo v tujino, kjer jim nudijo višje plače in boljše delovne pogoje. V Avstriji, denimo, plača diplomirane medicinske sestre znaša 2.000 evrov neto na mesec; sestre prejemajo pa še razne dodatke ter 13. in 14. plačo. Pomembno je, da so medicinske sestre iz Slovenije v tujini zelo cenjene.

Marijan Drobež

Komentar

Borčevski pogromi novinarjev

Medijski strokovnjaki opozarjajo, da je 'vsakdanjim' ljudem vse težje razlikovati prave novice od lažnih. Za mednarodnimi povezavami in profili - profil sicer pomeni obris obraza - se pogosto skrivajo lažne in celo nečloveške podobe. Brezštevilni spekter medijev žal omogoča tudi protislovne in potvorne podobe ljudi in stvari. Ni čudno, da se številni, celo poznavalci in odločevalci, opotekajo, saj ta svet postaja vse bolj negotov in vse manj obvladljiv. Da smo bolj natančni: postaja plen odločevalcev, ki brez ozira, brez vesti in ne da bi spoštovali človekovo obličje, kot bi dejal Levinas, manipulirajo s svetom, da bi ga ohranili ali pridobili za svoje sebične in samovoljne interese. Kaj torej preostane državljanom tega sveta? Kako naj običajni državljani presojo vse te zapletene in potvorne podobe resničnosti? Še težje, kako se jim lahko upremo? Ali ta svet kar tako prepusti prevarantskim načrtovalcem in manipulatorjem, ki prefinjeno in brez sramu vrivajo svoje zlagano videnje sveta? Nič narečiti zoper to, bi pomenilo ta svet prepustiti usodi, ki so jo zapečatili zloglasni zločinci človeštva prejšnjega stoletja in njim podobni uničevalci človeštva do danes.

Krhka in ideološko obremenjena tranzicijska Slovenija je kar naprej primer takih manipulacij. Očitno nervoza poslednjih dni, ko se skozi tranzicijsko meglo komaj kaže zarja kake, za Slovenijo in njene državljane, operative vlade, nekaterim jemlje vsako razsodnost. Tako v demokratični državi vodstva Zveze združenj borcev ne le ni sram, pač pa nimajo nobenega spoštovanja do osnovnih človekovih pravic in pravil demokratičnega reda. Sicer ne bi mogli zagovarjati izvensodnih pobojev kot legitimnih. Pa ne le to. Izrabljajo svoj vpliv in moč iz ozadja za to, da izsiljujejo demokratične ustanove in pritiskajo na medijske voditelje, naj bi se ta njihova nečloveška, proti človekovim pravicam uperjena stališča sprejela kot gotova resnica. Še več. Od voditeljev nacionalne TV zahtevajo, da se izločijo tisti, ki odpirajo pota zgodovinski resnici in širijo

svobodo razprav o slovenski revolucionarni polpreteklosti ter jo uveljavljajo v javnosti. Zanimivo, da na napad ni veljal zgodovinarju, ki je nízal in razlagal dejstva revolucionarne zgodovine, pač pa voditelju oddaje. Napad na intervju dr. Jožeta Možina na TV Slovenija je podoben napadu na gospoda Igorja Pirkoviča, ki je vodil pogovorno oddajo aprila letos. A v obeh primerih sta novinarja postavljala vprašanja, sogovorniki pa so opozarjali na spreverženost izjav predsednika borčevske organizacije. Predvsem pa so govorili neizpodbitna dejstva - Zveza borcev jim ne oporeka, zahteva pa glave tistih, ki sporočajo resnico.

Gre torej za vnebovpijoč primer posega v svobodo govora in pritisk na javne medije s pozicije moči, ne z utemeljenimi razlogi, pač pa da bi vzdrževali mit revolucionarne polpreteklosti. Kaj

je torej s slovensko demokratično državo, njenim sodstvom, medijsko kulturo in varovanjem človekovih pravic? V kakšnem svetu torej živimo? Ne smemo dopustiti, da organizacija civilne družbe, ki živi na račun davkoplačevalcev, izsiljuje v demokratičnem sistemu z metodo nasilja. Brez sramu zagovarjati izvensodne poboje oziroma genocid je pritrjevanje zločinom zoper človečnost.

Pa to je le prvi del zgodbe - drugi del je še bolj strašljiv, saj vodstvo RTV, namesto da bi odločno zavrnilo take pritiskne in razglašanja, da so vse oddaje uglednega novinarja dr. Možine laž, kot kaže, upogiba hrbet in bi najraje žrtvovalo svojega sodelavca, da zadosti apetitom borcev in stranke nekdanjih komunistov. Prav za to gre.

Vodstvo RTV bi se moralo zamisliti, kam pelje slovensko nacionalno hišo, če bi pritrdilo tistim, ki zagovarjajo zločin. Utišanje novinarjev je sicer praksa nekih drugačnih, ne demokratičnih razmer, zato je vredno razmisleka, kam pelje podaljševanje komunistične laži. Je to sestavni del ukrepov vlade, v kateri bo 'Levica' z zvezdo lahko izsiljevala tudi najbolj nečloveške in nerazumne ukrepe, s katerimi bomo tako kot v povojnem genocidu obglavljeni vsi državljani razen seveda tistih, ki bi si v nedogled radi podaljšali svoje politične privilegije. Cena revolucije se tako povečuje na račun ohranjanja privilegijev, neurejenosti, nepravilnosti in zatiranja svobode po logiki 'levičarskega' nasilja nad družbo. Demokrati, osvestite se, kajti nepravilnost in nered, v katerem bodo vladali nekdanji in novi pristaši ideološke levice, sicer pa dejanski gospodarski pridobitniki na račun oropane, izpraznjene ter osiromašene Slovenije, in uprizarjali še naprej revolucionarni pogrom, zagotavlja kratkoročno življenje le njim, vsem pa dolgoročno vegetiranje v obubožani državi. Ne recite, da se ne da nič. Vsak od nas je res nemočen, a povezani lahko dosežemo veliko. Gre namreč za to, da nam samostojno Slovenijo in demokracijo sedaj kar pulijo iz rok. Vendar eden lahko prebere komentar, drugi protestira na RTV, tretji pove sosedu, kaj se dogaja, in izrazi svoje nestrinjanje. Bodimo torej pogumni, sicer bosta prevladali zlo in nasilje!

Poglejte, zanikanje izvensodnih pobojev je ponovni zločin proti človeštvu in terja kazenski pregon. Zato pozivamo tožilstvo, da ustrezno ukrepa. Zaščita novinarjev, ki razkrivajo in predstavljajo slovenski javnosti zločinsko početje revolucionarnega režima - tudi na nacionalnih medijih, pa je dolžnost in naloga svobodnega novinarstva, zato pozivamo vse odgovorne, da zaščitijo novinarja Jožeta Možina, slovensko javnost pa, da se s protestom odzove na poskuse utišanja novinarjev. Vodstvo RTV pa naj jih skladno z demokratičnimi standardi in zakonodajo ter pravili delovanja hiše ustrezno zaščiti. Mi, državljani, pa protestirajmo, če nam jemljejo svobodo, javno besedo in demokracijo. A veste, da je na nacionalni televiziji varuhinja pravic gledalcev, ki mora zastopati vaše interese in mora na vsak protest odgovoriti?!

prof. dr. Janez Juhant

Izjava za javnost

Protest proti napadom na ugledna zgodovinarja

Slovensko zgodovinsko društvo za novejšo in sodobno zgodovino z veliko zaskrbljenostjo spremlja zadnje dogodke in napade po intervjuju na Televiziji Slovenija, ki ga je zgodovinar in novinar dr. Jože Možina opravil s svojim starejšim zgodovinarskim kolegom dr. Jožetom Dežmanom.

Med intervjujem na javni televiziji je dr. Jože Dežman izpostavil veliko dejstev, ki so v zgodovinski stroki pravzaprav že dolgo znana. Objavljena so bila v več knjigah, zbornikih in znanstvenih prispevkih, o njih se je razpravljalo tudi na posvetih in simpozijih doma ter v tujini. Intervjuvanec torej ni povedal nič presenetljivo novega. Zato člane našega društva še posebej čudi, od kod izvirajo tak gnev in napadi nanj ter na voditelja oddaje. Končno nobena od kritik, niti iz strokovnih krogov, ne problematizira prav nobenega izpostavljenega zgodovinskega dejstva, ampak zgolj a priori nasprotuje, da se o tem govori. Časi, ko bi zgodovinska dejstva lahko prikojevali ali prikrivali, so zanesljivo minili. Intervju z dr. Dežmanom zato pozdravljamo kot seznanitev širše javnosti z zgodovinskim dogajanjem med drugo svetovno vojno in po njej, hkrati tudi kot povabilo k soočanju različnih mnenj, ne pa izključevanju in osebnim diskvalifikacijam.

Motijo nas strogo ideološki zastavljeni ugovori in podtikanja, ne da bi njihovi avtorji intervjuvancu ali novinarju karkoli konkretnega očitali oz. mu poskušali argumentirano ugovarjati. Izpostavljamo, da sta tako dr. Dežman kot dr. Možina dragocena raziskovalca slovenske novejšje zgodovine s pomembnim poudarkom, da njuno delo ni vezano ali kakorkoli obremenjeno s privilegiranimi položaji. Vsak na svoj način ga jemljeta kot poslanstvo, kar zaradi resnicoljubnosti in poguma prinaša številne ovire in neosnovane napade, kot smo jim priča tudi sedaj. Tako smo v nekaterih slovenskih medijih in pri posameznikih zasledili zaskrbljujoč diskurz o med-in povojnih pobojih, o katerih so se ne nazadnje že izrekla tudi slovenska sodišča. Šlo je za zločin brez primere v narodni zgodovini, ki ga je mlada slovenska država vendarle začela popravljati. Zato nas še toliko bolj preseneča zdrs na moralni lestvici, kakršnega so si nekateri privoščili tudi ob komentiranju tega intervjuja.

*dr. Renato Podbersič,
predsednik in zastopnik
Slovenskega zgodovinskega društva
za novejšo in sodobno zgodovino*

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (6)

Doma smo vedno pridelovali krompir. Pred leti ga je bilo dovolj le za domačo uporabo, danes pa starši in brat uporabljajo profesionalne stroje in ga na večjem številu njiv pridelajo toliko, da lepo količino prodajo. Spominjam se, kako smo bili vsi družinski člani, pa tudi sosede in prijatelji, soudeleženi pri obdelovanju zemlje in pridelovanju tega okusnega gomolja: pobiranje krompirja je bil pravi vaški praznik!

Ko sem bila še čisto majhen otrok, je navodila za pridelovanje dajal nono Juren, moj pranono. Ne spominjam se ga dobro, v mislih imam le nekaj slik, prizorov, ki pričajo o njem, vsekakor so mi nona in starši vedno pripovedovali toliko zgodb in dogodivščin, da se mi zdi, da ga prav dobro poznam. Med prvo svetovno vojno je bil avstrijski vojak, nato izjemno odgovoren oče in gospodar: kar je on ukazal, to je moralo biti narejeno! Krompir je moral biti v zemlji najkasneje do 19. marca, za god sv. Jožefa. Takrat smo pridelovali kenebek, ki je količinsko dobro obrodil. Krompir "za seme" smo vedno kupovali v trgovini tete Mile v Dobrodo. Nekaj dni pred sajenjem so morali odrasli krompir zrezati na koščke, vsak kos je moral imeti vsaj 1-2 "očesi"; otroci smo ob postavitvi krompirja v zemljo za mero uporabljali naše nožice: eno stopalo smo postavili pred drugo in točno ob drugem palcu kos krompirja zarili v našo rdečo, kraško, mastno zemljo z očesom, obrnjenim proti sinjemu nebu - da bo rastlina hitreje rasla. Sledila je navada, da smo krompir okopali, tako da smo zemljo zrahljali in seveda odstranili plevel. Korenine se niso smele preveč posušiti, zato smo ga po nekaj dneh ponovno prekrili z dodatno zemljo in tam pustili. Stari ljudje so molili, da bi v obdobju cvetenja krompirja deževalo, saj samo tako je lahko bila letina dobra. Nono je pravil, da mora biti krompir čist, to je pomenilo, da na njivi ni smelo biti plevela in gotovo ne koleradskih hroščev. Ženske so hodile med rastlinami s plastično steklenico, v kateri je bila voda, in vsak krompirjev grmiček skrbno pregledovale. Hrošče so pobirale in utapljale, nona je njihova jajčeca in ličinke mečkala kar s prsti. Tega dela se jaz nisem nikoli lotila: čim bolj daleč sem bila od hroščev, že vsako opravilo na zemlji me je motilo. Kdor me pozna, že ve, da si kar nejevoljno sezujem čevlje z visoko peto in obujem telovadne copate, kaj šele škornje "za v njivo". Dokler sem živela doma na Poljanah, pa sem morala ubogati, najprej pranona Jurna, nato nonota Jožefa, tako kot vsi ostali člani družine. Hrošči pa so bili res nekaj obupnega. Kmetje so trdili, da so jih v Evropo prinesli Američani, ki so jih med drugo svetovno vojno metali z letal na nemška polja, od tam naj bi se brez potnih listov razpasli povsod, tudi po naših njivah. Od 1. avgusta dalje je bil čas primeren za pobiranje krompirja, še posebno zato, ker so se

začeli poletni dopusti in je bilo na razpolago več "delovne sile". Starši so mi povedali, da je v celotnem obdobju med drugo svetovno vojno nono Juren ukazoval pobirati krompir šele oktobra, saj so avgusta nemški vojaki hodili po kmetijah in domovih in ves pridelek zasegali. Pobrani krompir so tedaj, kot tudi danes, morali sortirati in lepo razporediti po policah: manjši in grši krompir je bil primeren samo za prašičjo krmo, večjega pa so spravili "za v lonec".

Doma smo v kuhinji vedno uporabljali krompir za pripravo prikuh, kot sta krompir s čebulo ali "pomfrit", seveda tudi za "mineštre" in druge glavne jedi: npr. "njoki" z golažem, ki jih je kuhala naša nona, so bili prava božanska jed. Pripravljala jih je navadno ob sobotah za kosilo (ob nedeljah nikakor ne, saj je morala nujno biti juha na meniju!) in v svojo hišo priključala prav vse, kar nas je bilo. Obrok je bil obilen, kot se pač spodobi za odlično domačo "njokado", za najbolj drzne izmed nas pa je bila na voljo še sladica - "njoki s češpami", katere recept delim z vami.

KROMPIRJEVI CMOKI S SLIVAMI

Sestavine:

Za testo bomo rabili 800 gr krompirja, približno 250 gr moke, 2 ščepe soli in 1 jajce. Za nadev 1 kg sliv, sladkor in cimet po želji, za posip pa 70 gr drobtin in 100 gr masla.

Priprava:

Slive operemo, posušimo in jim odstranimo koščice, pri tem pa pazimo, da polovičk ne ločimo, nato v vsako slivo damo pol žličke sladkorja. Krompir dobro operemo in zložimo v globok lonec ter ga najprej za 30 minut kuhamo v olupku. Kuhan krompir odcedimo in po nekaj mi-

nutah še toplega olupimo, pretlačimo in dodamo sol. Ko je še mlačen, mu dodamo moko in jajce in zgnemo v testo, ki ga moramo hitro uporabiti, da ne postane moko in ga bo tako težko oblikovati. Razvaljamo ga na približno pol centimetrov debelo plast in zrežemo na kvadrate s stranico 7 cm. V sredino damo slivo, testo prepognemo čez sadež in oblikujemo cmoke. Robove moramo dobro stisniti, da se ne bodo cmoki med kuhanjem odprli, damo jih v vrelo vodo in kuhamo 10-15 minut, dokler ne priplavajo na površje. Kuhane cmoke pazljivo poberemo iz vode s penovko in položimo v servirno posodo. Za pripravo posipa damo na srednje močan ogenj ponev z maslom in drobtinami, ki jih med mešanjem pražimo, dokler ne pridobijo zlatorumene barve, nato zmes potrosimo na cmoke. Dodamo še sladkor in cimet in serviramo. Pa še: "Bog žegnaj!"

Podatki, ki bi nas morali strezniti!

Earth Overshoot Day

Vsredo, 1. avgusta 2018, je bilo človeštvo priča res skrb vzbujajočemu dogodku: to je bil dan, ko je človek porabil svojo zalogo surovin za leto 2018.

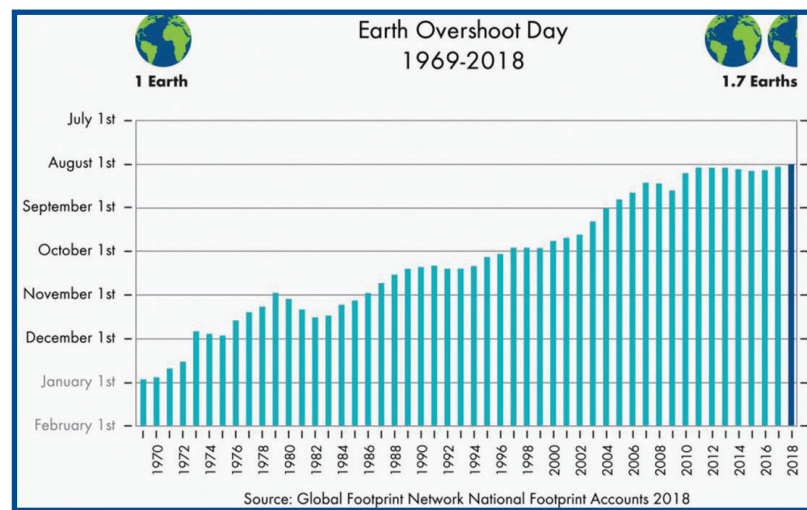
Ta dan, imenovan Earth Overshoot Day, so leta 1978 ustanovili znanstveniki s celega sveta, ko so dognali, da človeštvo vsako leto porabi predčasno zalogo surovin, ki so mu namenjene, in tako onemogoča, da bi se Zemlja regenerirala. Leta 1978 je bil ta dan 7. november, leta 1998 30. september, leta 2018 pa 1. avgust. V tem trenutku bi vsak človek imel potrebo 1,7 Zemelj, da bi zadostil svojim vsakodnevnim potrebam (po WWF-u).

Earth Overshoot day se vsako leto vedno bolj približuje. Znanstveniki so povedali, da so za to krivi množično in nekontrolirano črpanje surovin, prekomerno proizvodnjo smeti in predvsem (kar za 26 %) svetovna proizvodnja hrane. Največji problem predstavljajo predvsem meso in mesni izdelki, zato zadnja leta svetujejo, naj vsak dan človek je čim več zelenjave, sadja in naj ljudje spoznajo tudi nove vire protein in maščob, kot so žuželke. Da pridobimo meso, moramo imeti živino, ki jo

gojimo na velikih površinah, te pa pridobimo samo s sekanjem gozdov; živali moramo seveda tudi hraniti. Navsezadnje je za pripravo enega kilograma mesa

ki so omogočile človeku, da je do danes preživel in se razvijal. Ljudje smo starokopitna bitja, ki ne rada spreminjajo svojih navad; moramo se pa

potrebnih 15.500 litrov vode. Če bi porabili polovico manj mesa in odrgli polovico manj hrane na leto, bi zakasnilo Earth Overshoot Day za 38 dni vsako leto.

1. avgusta je človek že porabil zalogo surovin za 2018, to

potruditi, da bomo nudili prihodnjim generacijam boljše svet od tega, ki ga bomo zapustili, ker ga žal danes že tako zanemarjamo, da na njem čez 200 let sploh ne bo več mogoče živeti.

Tadej Pahor

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (211)

Kamilica

Kamilica, *Matricaria recutita*, je znana iz evropske tradicije predvsem kot zelišče, ki pomirja in poskrbi za miren spanec. Tudi stari Egipčani so jo uporabljali, cvet kamilice je bil posvečen bogu sonca Ra. Sledi cvetnega prahu kamilice so našli na mumiji kralja Ramzesa II. Kamilico so Egipčani uporabljali pri pogrebni obredih za pogum in pomiritev pokojnega na poti v onstranstvo.

Kamilica pomirja in niža krvni sladkor, zato je primerna tudi za diabetike. Je naravno protivnetno zelišče, zato kamilico uporabljamo kot obkladek za vneto, zabuhlo, zatečeno in razdraženo kožo. S kamilico splakujemo vneta oči ali oči z gnojnim izcedkom, zabuhel obraz ali zatečeni del telesa. Kamilica pomirja tudi želodec, zato jo rada svetujem ob želodčnih težavah, sploh pri otrocih.

Ko pripravljamo kamiličin čaj, je zelo pomembno, da ga pustimo v kropu 2 minuti in nič več. Kamilico lahko postavimo tudi v blazino, na kateri spimo; to je zelo primerno za otroke, ki imajo nemiren spanec, ali za tiste, ki imajo pogoste nočne more. Kamilica vpliva na živčni sistem, zato jo je vredno uživati za pomiritev. Kamilica pomaga telesu, da se okrepi in si opomore. Mnogi uporabljajo kamiličin čaj za zalivanje rastlin, ki so ovele. V vazo rezanega cvetja, ki ga imamo navadno na mizi, in če želimo, da rože ne ovenejo tako hitro,

damo cvet sveže kamilice, pa bodo rože trajale dlje.

Kamilica je primerna tudi za dojenčke, za spiranje vnete kože ali za pitje po požirkih ob bolečinah v trebščku in za miren spanec.

Kamilica je močno, vztrajno zelišče, osebi, ki jo pije, daje moč prenašanja težkih življenjskih izkušenj! Ko vas življenje preizkuša, ob slabih novicah, smrti, hudi bolezni, utrujenosti, občutku

nemoči, takrat ne pozabite na kamiličin čaj, ker vas bo pomiril in vtil novega poguma. Kamilica je dobra tudi za osebe, ki imajo svetle lase, saj umivanje las s kamiličino vodo dodatno posvetli svetle lase. V 3 litre vode damo 5 pesti kamilice, pustimo vreti 45 minut, potem precedimo, in ko se pohladi, operemo lase v tej vodi. Eterično olje kamilice lahko dodamo šamponu, če imamo ekcem, dermatitis, lupus, prhljaj

na lasišču, saj bo lasišče pomirilo in razkužilo. Obkladek za svetle lase iz kamilice: v liter vode damo 3 pesti kamilice, žličko medu in pustimo vreti 30 minut, nato precedimo, dodamo sok ene limone. S tem zmocimo predhodno umite lase in jih nato povijemo s prozorno folijo za živila. Tak obkladek pustimo stati 30 minut, potem splaknemo lase. Lasje bodo svetlejši, sijajni in zdravi.

Najpomembnejše pa je, da ne pozabite na to: ko vam je hudo, ko vas je kdo prizadel, ko se ne morete pomiriti, iščite uteho in pomoč v kamilici!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 4. septembra 2018, ob 13. uri

Kje sem doma?

Gore, ki sanjajo o Nepalju (2)

Zaželim si, da bi spoznala gore v okolici Rigolata. Kot otroku mi ni bilo dano, saj smo se v času kolonije vedno zadrževali v dolini. Sredi vasi se odcepi cesta za planinsko postojanko, katere ime je nam Slovenecem skoraj nemogoče izgovoriti: to je kočja Chiampizzulon. Po strmih asfalu se lahko peljemo do parkirišča, od tu pa gresta do kočje dve poti, krajša skozi gozd ter daljša in veliko bolj razgledna, ki nas popelje pod skalnate grebene na odprto kamnito pobočje, od koder se odpirajo neverjetni razgledi na greben Volaja, na Coglians, Peralbo in druge vrhove. V koči so prijazni, polento kuhajo na dvorišču v bakrenem kotlu na odprtem ognju. Frika je okusna, taka, kot so jo baje nekaj jedli po vseh okoliških planinah. Neverjetno je, kako znajo Karnijci postreči gostom. Industrijsko pripravljene jedi v teh krajih skoraj ne poznajo. Izbira slaščic, ki jih sami pečejo, je velika, hrana je taka, kot smo je vajeni doma. Karnijci strežejo s srcem in vsak gost je prijatelj. Mlado dekle, ki upravlja postojanko, nama veliko pove o sebi

ter potrpežljivo sprašuje in posluša o naju, o kraju, v katerem živiva, o našem psu, ki zaradi artroze ne more več v gore. Na hrano in pijačo, ki je v ponudbi, je ponosna. Avstrijsko biološko pivo, bezgov sirup, ki ga doma pripravljata nona, prav tako kot odlični domači liker iz rušja. Prijetno nama je, kot bi bila med prijatelji. Za ostale goste je videti, da se redno vračajo, saj nekatere nagovarjajo po imenu. Toplina, ki bi je človek ne pričakoval, tu, med neizprosnimi skalami. Pustiva nekaj napitnine. Ker sva na poti h koči srečala moža, ki je na izpostavljeni strmini kosil travo ob stezi. Da bo ljudem lepše... Karnija. Naslednjega dne se z možem in edino psičko, ki še caplja po gorah za nama, Nino, podamo k magičnemu jezeru Volaja. Wolayer See, ker leži na meji z Avstrijo med skalnatimi vrhovi, cvetočimi visokogorskimi tratami in nebom. Jezero edinstvene lepote v objemu neokrnjenih karnijskih gor. Peljeva se do vasice Collina. Slikovita naselja, ki se zajedajo v strmino, cvetje in lepo vzdrževa-

ne hiše, na višini, kjer bi malokdo živel. In vendarle ne morem mimo občutka, da je tem ljudem težko, da nimajo veliko, da nimajo dejansko skoraj ničesar. A si po vsej verjetnosti tudi ne želijo veliko. Prelepe so gore, ki se zlivajo z obzorjem. Prelepi so vrtočasti razgledi, ujeti v modrino neba. Pod do jezera, ki se nahaja nekaj pod dvatisoč metri, je sicer strma, a ne pretežka ali izpostavljena. Vzpenjamo se uro in pol, nekaj več, če hodimo predvsem zaradi užžitkov, ne zaradi hitrostnih rekordov. Gori, nekaj korakov od nebes, sta dve zavetišču, eno na avstrijski strani jezera, prvo, ki še gleda proti dolini, pa na italijanski. Koča Lambertenghi-Romanin leži le nekaj korakov od sedla nad jezerom pod stenami Cogliansa, ki je s svojimi 2.780 metri najvišja gora v Furlaniji Julijski krajini. V njej nam je spet prijetno in domače, čeprav se pred kočjo kar tre otrok in najstnikov z nahrbtniki, ki so baje tu prenočili. Nagovorijo naju zaradi Nine, mi pa izvemo, da prihajajo iz najrazličnejših krajev Italije, po večini gore šele spoznavajo, vso gorniško opremo

so dobili na posodo v koloniji. Prijazni so, radi kramljajo z nami, ko odhajajo, skrbno poberejo vse smeti, ki jih nato v veliki rumeni vreči odnesejo s seboj v dolino. Predsodek, da so italijanski otroci hrupni in neolikani, sploh ne velja, pomislim, in skoraj žal mi je, ko mladina izgine za skalovjem. Midva z možem naročiva bezgov sok in slaščico. Vse je spet domače, kepica smetane na krožniku pa je okrašena z raznobirnimi cvetnimi listi, ki jih v tem gorskem rajju ne manjka. Pozornost me gane. V Sloveniji in Avstriji v

zavetiščih tega nismo vajeni. Ponudba je skoraj povsod enaka, tu v Karniji pa spet začutim prastaro dušo, ki utripa v objemu gora. Posladkam se in poiščem wc, tudi ta je lično urejen in, razen nekaj kapljic vode pod umivalnikom, ni ničesar, kar bi pričalo, da se je v koči še do pred kratkim trlo mladine. Ko se vrnem v jedilnico, me nagovori upravitelj, oprošča se mi, češ da prostori niso najbolj urejeni, ker so otroci komaj odšli. Nič ni narobe, poudarim, ko bi bila vsa mestna stranišča tako čista in urejena kot pri vas. Tudi

jedilnica je taka, da se sveti in prijazno deluje na najbolj zahtevnega gosta. Ni povsod tako lepo, kot je v Karniji, odkrito povem in prijaznega gostitelja pohvalim za vse, predvsem za raznoliko ponudbo. Pri nas v Sloveniji je v gorah največkrat na jedilniku le običajna enolončnica, včasih kar iz konzerve, pa še psi, ki so tu dobrodošli, so tam v gorskih objektih nezaželeni. Sence legajo na skale, za jezerom se sonce že

/ konec
Suzi Pertot

Zgonik / Tradicionalni namiznoteniški pokal

Pri Krasu zdaj v ospredju dečki

Zadnji konec tedna v avgustu je v Zgoniku kot vsako leto potekal tradicionalni Pokal Kras v namiznem tenisu v organizaciji Športnega krožka Kras. Tokrat so obhajali 35-letnico mednarodne prireditve, ki je

ekipni lestvici, posamično pa je slavil njegov član Bruno Petek. Po oceni športne vodje Krasa Sonje Milič so mladi Hrvati pokazali daleč najboljšo pripravo tako s tehničnega vidika kot s telesne plati.

bila zgodovinsko posvečena ženskim članskim vrstam, od lani pa je namenjena fantom, mladincem do 15. leta (tokrat letniki 2003 in mlajši). Tudi letos so imeli v gosteh kakovostne postave iz raznih evropskih držav, iz Slovaške, z Malte, iz Bosne in Hercegovine, Slovenije ter Hrvaške. In prav zagrebški Tis se je odlikoval po najbolj dovršenih nastopih svojih varovancev. Med osmimi sodelujočimi moštvi je zasedel prvo mesto na

Turnir je po novem domena moških, tudi ker ima Krasov pogon zdaj bolj perspektivno garnituro dečkov. Salvatore Coppolino se je na turnirju posameznikov prebil do polfinala, ekipno pa je domača vrsta slovaškega trenerja Dušana Mihalke pristala na petem mestu. Pokala se je udeležil tudi Krasov najstnik Matteo Parenzan, ki je paraolimpijski mladinski državni reprezentant. Moška Krasova članska ekipa bo v novi sezoni v pomla-

jeni zasedbi tekmovala v C1 ligi, prva postava deklet pa v B ligi. Tu se za zeleno mizo vračata izkušeni Eva Carli, ki je lani nastopala v A2 za klub Alfieri di Romagna, in Martina Milič, ki je lani mirovala. Od zamejskih igralrk bo tako letos na prvotigaški sceni igrala le veteranica Ana Bržan, ki bo v Norbellu na Sardiniji med drugim tudi trenerka mladinskih ekip. V zgoniškem taboru pa se že nekaj tednov vneto pripravljajo na začetek ligaških nastopov in ostalih tekmovanj za mladinske vrste, v športno-kulturnem središču so imeli tudi poletni športni kamp za otroke. Pokal Kras je ugledna namiznoteniška prireditev, na kateri so svojčas nastopale tudi olimpijke, od Italijank naj omenimo zlati par Castelfreda Arisijevo in Negrilolijevo, pa številne druge. Vsebine so se danes s preusmeritvijo dogodka na mlade sile hočeš nočeš spremenile, tridnevni boji pa so se vsekakor potekali na visoki ravni in turnir je bil koristen za vse sodelujoče. Podelitve priznanj na sklepem nagrajevanju sta se udeležila tudi odbornik za šport in kulturo zgoniške občine David Pupulin in predsednik deželne namiznoteniške zveze Diego Derganc, pobuda pa je potekala pod pokroviteljstvom Združenja slovenskih športnih društev v Italiji.

HC

Z 2. strani

Za vsako ceno

Urlep je bil dolga leta na čelu farmacevtskega velika Lek, Bertoncelj pa v vodstvenih kadrh te družbe. Oba sta bila tudi zaposlena v še eni farmacevtski družbi, Kemo-farmaciji. To je torej trikotnik, ki bo oblikoval zdravstveno politiko in bo imel na Šarčev mandat izjemen vpliv.

Spori ... brez tega ne gre

Formula "zdravstvocentrične" vlade je za zdaj samo na papirju. Ali bo vzdržala ognjeni krst in nadaljevanje mandata, je seveda drugo vprašanje. Dvomi se porajajo zaradi pragmatično poli-

tičnih dilem, pa tudi zaradi programskih nedorečenosti. Začnimo s prvimi. Fakin bo postal minister za zdravje s podporo stranke SMC, ki ga leta 2015 ni želela potrditi na mesto predsednika ZZS. Še več, Fakin je takrat prišel do kratkega stika z ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc. Ministrica in SMC sta Fakinu očitala nasprotovanje reformam, ki so jih želeli uvesti (to jim sicer ni uspelo). Z vrha ZZS so se ga hoteli "znebiti" že konec 2015, ko mu niso podaljšali mandata. Po enem letu opravljanja funkcije vršilca dolžnosti je Fakin nato odstopil sam. Takrat so si pri SMC oddahnili. Danes pa ga bodo spet imeli med zavezniki. V parlamentu bo v vrstah SMC sedel eden njegovih najglasnejših kritikov, Jani Möderndorfer, SMC pa naj bi (tako kot vse ostale koalicijske partnerice) v delikatnem zdravstvenem resorju imela tudi državnega sekretarja. Pa da vidimo, kako bo to funkcioniralo.

Nepremostljive ovire

Veliko pa je tudi vsebinskih težav, s katerimi se bo moral soočiti Fakin. V sporazumu je koalicijska temu poglavju namenila največ prostora, čeprav so nekatere rešitve dokaj nedorečene in nejasne. Prva zaveza, ki jo postavlja dokument, je jasno ločevanje med javnim in zasebnim zdravstvom. Gre za določilo, ki ga je koalicijska vključila, potem ko se je v pogajanja za podporo novi vladi namesto Nove Slovenije vključila Levica. Stranka Mateja Tonina je z večjo naklonjenostjo gledala na zasebno iniciativno v zdravstvenem resorju, ti nastavki so bili tudi že sprejeti in vpisani v osnutek. Ko je NSi odstopil od pogajanj in je vstopila Levica, so se pogoji spremenili v povsem drugačno smer. In koalicijska se je (zaradi računice potrebnih glasov v DZ) temu pri-

lagodila. Tako ravnanje seveda pušča odprto vprašanje, kako LMS vsebinsko (mimo strankarskih računnic) gleda na pereče vprašanje javnega in zasebnega zdravstva. Ima sploh oblikovano stališče glede tega? Ministrskemu kandidatu Fakinu ni mogoče očitati nepoznavanja resorja, saj je to njegovo delovno področje. Je pa prav zato tudi on iz prve roke opazoval razraščanje hudega viralnega elementa pri vzpostavljanju normalnega delovanja javnega zdravstva. Govorimo o razsipavanju z davkoplačevalskim denarjem. Govorimo o žilnih opornicah in Mark Medicalu, govorimo o preplačanih infrastrukturnih posegih, kakršna je bila dograditev Onkološkega inštituta. Bolnišnice so pri svojem delovanju pridelovale izgubo v vseh teh letih, tako da se je vlada Mira Cerarja lani odločila odobriti dodatno (!) finančno injekcijo v višini 135 milijonov evrov (!!!) za 15 pomembnejših bolnišničnih ustanov. Razsipavanje se je dogajalo v času, ko je bil Fakin na čelu zavoda, ki financira javno zdravstvo. Koalici-

ja sicer v osnutku programa omenja "vzpostavitev enotnega in centraliziranega sistema nabave materialov ter opreme, ki bo temeljil na primerjavi cen s tujino in v največji možni meri izključeval posrednike". Če jim bo to uspelo, bo velik dosežek. Marže posrednikov in pomanjkanje ustreznih primerjav z boljšimi praksami v tujini so bili namreč tisti dejavniki, ki so napihali cene za medicinsko opremo.

Pa še eno opozorilo s tega področja. Fakin bo, kot že povedano, v tesnih stikih z Urlepom in Bertoncljem. Oba sta bila nekdanje zaposlena pri podjetju Kemofarmacija. Urlep je bil tam predsednik uprave med letoma 2000 in 2007. Gre za eno od družb na farmacevtskem področju, za katere je Agencija za varstvo konkurence ugotovila, da so v obdobju od

2007 do 2013 ustvarile kartel na slovenskem trgu. Skratka, kartel naj bi nastajal sočasno z Urlepovim odhodom iz podjetja in se razbohotil šele potem, ko njega ni bilo več v podjetju. A vseeno gre za alarmni zvonec za Fakina.

Cenzurirane čakalne vrste

Sklenili bomo s čakalnimi vrstami, ki so zdaj najbolj razvpita težava slovenskega zdravstva. Med zadnjimi predlogi odhajajoče vlade Mira Cerarja je bila razporeditev 35 milijonov evrov presežka iz blagajne ZZS za krajšanje čakalnih vrst. Je to dober začetek za novega ministra za zdravje? Lahko bi bil ... a kaj ko samemu slovenskemu zdravstvu ni jasno, kako dolgo so te čakalne vrste. Nacionalni inštitut za javno zdravstvo, ki sicer te podatke objavlja mesečno, že od aprila ni posodobil podatkov o čakajočih pacientih in čakalnih dobah, ker da so odkrili nekaj odklonov pri nekaterih storitvah. In to naj bi bilo najpomembnejše vprašanje, s katerim se mora soočiti vlada? Naj razume, kdor more.

Z 11. strani

Verdi, Iron Maiden ...

Nedisciplinirana tržaška publika, ki je varnostnikom nikakor ni uspelo obdržati na namenjenih, oštevilčenih sedežih, je kmalu po začetku koncerta povsem zaspala vse hodnike med redi sedežev ter prostor pred odrom, da bi si ogledala od blizu Byrna in da bi zaplesala, tudi na mestu, ob neustavljivih ritmičnih nezapaznih Govorečih glav.

Posebno omembo zasluži izvirna in nadvse minimalistična ureditev odra, ki je temeljila na disharmoničnih koreografijah elegantnih, enako oblečenih figur Byrna in 11 spremljajočih glasbenikov. Od klaviatur in strun do tolkal, raznih nenavadnih instrumentov, tako akustičnih kot elektronskih, in mikrofona, vse je bilo povezano z brezžično tehnologijo, tako

da so se glasbeniki lahko povsem izživljali po odru v ekstravagantnih dinamikah senc in teles, nekakšnih hibridizacijah Tanztheatra Pine Bausch in orientalskih pantomim. V enostavni in sugestivni igri reflektorjev z živimi in hladnimi osnovnimi barvami ter s prosojno odbijajočo se svetlobo iz lahkih kovinskih zaves. Sam sem ostal na sedežu in užival oddaljen, stiliziran in sakralen balet slik in zvokov, ki sta ga zlahtnila svojski glas Byrnovih balad in sofisticirana geometrija elektronskih dervišev.

Metaldays 2018

Na sotočju Soče in Tolminke nastop pionirjev heavy metal glasbe

Tolmin, priljubljena romarska destinacija evropskega metaleškega življa, je letos od 21. do 27. julija šestič imel v gosteh festival Metaldays. Vsako leto privablja dogodek v vas več kot dvanajst tisoč oboževalcev najrazličnejših žanrov metal glasbe. Letos je na treh odrih nastopilo približno 130 glasbenih skupin s celega sveta. Med glavnimi imeni so bili gotovo Angleži Judas Priest, eden izmed najpomembnejših heavy metal bandov vseh časov s 50 milijoni prodanih plošč, Poljaki Behemoth, predstavniki najboljšega black metala, Kanadčani Kataklysm, Nemci Accept in Finci Children of Bodom.

Prva dva dneva festivala sta bila namenjena izključno novim, še nepoznanim skupinam, ki so nastopile na odru "New Forces Stage", v ponedeljek, 23. julija, pa je bilo celotno območje festivala že polno "metalheads": nekateri so čez dan sproščeno pili pivo in se pogovarjali, veliko se jih je kopalo in se igralo z raznobarnimi napihljivimi blazinami v obliki samorogov in flamingov, pisana množica pa se je že popoldne preselila pod oder in čakala na večerno "črmino". Na glavnem odru – "Ian Fraser 'Lemmy' Kilmister Stage" so že ob neizprosni popoldanski vročini nastopili energični Jinger in s svojo odlično performanco dodatno povišali temperaturo. Sledili so jim Alestorm, ena od skupin, ki me je letos najbolj pozitivno presenetila: iz Škotske so v Tolmin prinesli nadvse originalen "True Scottish Pirate Metal" in z živahnim in pisanim nastopom ter gusarskimi, poskočnimi pesmimi so prisotne spravili v

množično evforijo. Pravi spektakel! Ko se je končno dan prevesil v noč in je zapihala večerna sapica, je prišel čas za švicarske folk

ki so nastopili na odru, so publiko začetno spravili v zmedo, potem pa z bizarnim nastopom pričeli in navdušili.

vec Rob Halford, prava "ikona" heavy metal glasbe, ki je stilno prvi zaznamoval vse svoje nastope z oblačili iz črnega usnja in kovine. Vročica četrtkovne noči se je začela nekaj minut po triindvajseti, ko so zvoki klasične "War Pigs" skupine Black Sabbath začeli zaznati enega izmed najbolj pričakovanih letošnjih nastopov. S "Firepower" se je koncert začel, sledile so ji klasične pesmi "Grinder" in "Sinner". Čeprav se je Halford na odru s težavo, nekoliko okorno premikal in se večkrat za nekaj sekund zatekal v zakulisje, sta kitarista Richie Faulkner in Andy Sneap suvereno obvladova-

Rob Halford (Foto Manuel Demori)

metalce skupine Eluveitie, ki pa so me tokrat razočarali. Zaradi izredno slabega ozvočenja, ki se je sicer med nastopom nekoliko izboljšalo, in netočnosti vokalistov Fabienne Erni in Chrigela Glanzmanna je bil njihov nastop povsem pod povprečjem. Nič zato – za popetritev večera so poskrbeli Poljaki Behemoth, ki so pokazali, kakšen je pravi "black metal": z maskiranimi obrazi in mogočnimi pirotehničnimi igrami so na velikem odru ustvarili magično vzdušje. Med skupinami, ki so se letos vrstile na odrih, so bili novost tudi Francozi Igorrr. Zanje so tehniki na oder postavili le bobne in napravo za elektronsko ustvarjanje glasbe. Njihove baročne skladbe so zmes elektronske in klasične glasbe, death in black metala z dodatkom operne glasbe. DJ, bobnar, lirična pevka in pevec,

Tako kot vsako leto smo imeli tudi tokrat vsi svoje "favorite", ki smo jih želeli slišati in videti v živo. Za nekatere so bili to nemški Accept, za druge Epica, za večino pa so bili to nedvomno britanske heavy metal legende Judas Priest, ki so nastopili v četrtek, 26. julija. S svojimi brezčasnimi hiti in pesmimi iz novega albuma Firepower, ki so ga izdali marca letos in s katerim so doživeli nepričakovan uspeh (peto mesto na britanski OCC lestvici albumov, prvo mesto na ameriški Billboard lestvici najboljših hard rock albumov in zgodovinsko peto mesto na US Billboard 200), so bili na festivalu Metaldays najdražji band doslej in tudi z največjo produkcijo – potrebno je bilo celo prilagoditi oder. Od ustanovitve leta 1969 so prodali že skoraj 50 milijonov albumov. Najstarejši med člani skupine je 66-letni pe-

Alestorm (Foto Manuel Demori)

la odsko površino in zabavala občinstvo, basist in ustanovitelj skupine Ian Hill pa je, kot po navadi, nekoliko zadržano zaigral svojo vlogo. Ob prvem pogledu na Halforda, ko sem ga videla pred koncertom, kako je s palico in opirajoč se na

roko sodelavca s težavo hodil v smeri odra, sem pomislila, da nas pričakuje grenko razočaranje. Res se Robovemu glasu poznajo dolga leta divjega življenja, na odru pa je imenitno opravil svoje delo: večkrat je zamenjal obleko, vsakič si je nadel drugačen usnjen jopič, sončna očala pa je imel skoraj stalno na nosu. Po potepanju skozi zgodovino s klasičnimi hiti je nastopil čas še za novosti "Lightning Strike", "Bloodstone" in "Saints in Hell", nato še za pravo koncertno poslastico "Tyrant". Pesmi "You've Got Another Thing Comin'" je sledila "Hell Bent for Leather", med katero se je pevec na oder pripeljal z motorjem in tako poskrbel za glasno vznemirjanje publike. Glavni del koncerta je zaključila znana "Painkiller", vrhunec Halfordovih krikov. Ko se je skupina znova vrnila na oder, nam je zaigrala še uspešnice "Metal Gods", "Breaking The Law" in "Living After Midnight", s katerim je poskrbela, da so prisotni s petjem in kričanjem skoraj ostali brez glasu, znani refreni pa so odmevali še pozno v noč. Judas Priest so s svo-

Amalie Bruun, nekdanja manekenka, odeta v belo obleko, je nastopila na odru, okrašenem z vejami in listjem, tako da je bil njen nastop nekaj res magičnega: spomnila me je na skrivnostno vilo, ki skoraj kot nebesno bitje poje sredi začaranega gozda. Po napornem, soparnem, a čudovitem tednu, nasičenem z odlično glasbo, je prišel še petek, zadnji dan festivala, ki so ga z nekoliko grenkim priokusom končali Finci Children of Bodom. Njihov nastop se je začel s pesmijo "Are You Dead Yet?", med katero je pevec Alexi Laiho dobro zapel na notah kitar in ob spremljavi klaviatur Janneja Wirmana, kmalu pa so se začele težave: najprej s kitaro, nato z ozvočenjem. Vrstili so se hiti "Needled 24/7", "Downfall", "Everytime I Die", uspešnica "Bodom Of Midnight" in seveda "Towards Dead End". Občinstvo je navdušeno spremljalo nastop finske skupine, meni pa se je v primerjavi z njihovimi zadnjimi nastopi, katerim sem prisostvovala, celoten koncert zdel nekoliko klavrn.

Gledano v celoti, je bil tudi letošnji Metaldays zelo uspešen. Celotedenske vstopnice so kar kmalu razprodali. Vzdušje je bilo res čudovito, dobra glasba, zanimivi ljudje, odlična ponudba jedi in seveda prekrasna lokacija v naravi. Čeprav je bilo ogromno ljudi, ni bilo težav ali kakšnih preteptov, preprosto: vsi so bili veseli, da so lahko mirno skupaj uživali. Metalci so navadno odlični gostje tolimske občine – umirjeni, prijazni, kulturni in tolerantni, vredni pohvale. Ljubitelji dobre metal glasbe pa bodite pozorni! Treba je pohiteti že za naslednje leto, saj so vstopnice za Metaldays in za Punk Rock Holiday 2019 že na prodaj, nestrpni "metalheads" pa si lahko privoščite tudi Winter days of metal, zimsko verzijo festivala, ki bo v Bohinj od 29. novembra do 2. decembra 2018!

Katja Ferletič

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Tridnevni izobraževalni tečaj za mlade kulturne delavce

"Development" - Od 7. do 9. septembra v Lužnici 30 mladih iz 14 društev

V Lužnici, in sicer v domu Msgr. Faidutti v občini Naborjet, bo od 7. do 9. septembra potekal izobraževalni tečaj, namenjen mladim od 15. do 25. leta starosti. Tečaj se je rodil iz potrebe, ki so jo začutili v Devinskem mladinskem krožku, Mladinski gledališki skupini M+ društva F. B. Sedej in Prosvetnega društva Podgora ter MOSP-u, da se izobrazijo mlajša generacija kulturnih delavcev. Nosilec tečaja, ki sodi v projekt *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, posvečen liku Mirka Špacapana, je Krožek Anton Gregorčič iz Gorice.

Splošne družbene razmere zahtevajo od društev vse več specifičnega znanja za plodno in kakovostno delovanje, ki je tudi pogoj za to, da društva prejemajo finančne prispevke. Člani kulturnih društev s Koroškega, Tržaškega in z Goriškega, ki so dokazali, da jih aktivno društveno delovanje zanima, se bodo udeležili intenzivnega tridnevnega izobraževalnega tečaja, katerega vodenje bodo prevzeli izkušeni trenerji Mladinskega sveta Slovenije (Mss). Tečaj bo obravnaval grajenje pozitivnih dinamik v delovni skupini, deljenje funkcij v

organizacijskih ekipah ter razmislek o težavah, s katerimi se navadno srečujejo pri delu v društvu. Pozornost bo namenjena tudi pridobivanju tehničnega znanja in sredstev za vodenje skupin ter organizacijo kulturnih dogodkov: kako voditi sejo, kako učinkovito komunicirati, kako osnovati projekt (metoda SMART), kako načrtovati delo (metoda GANT), kako se lotiti oglaševanja (tiskovno sporočilo

za medije in socialna omrežja). Govor bo tudi o osnovah pridobivanja finančnih sredstev in strukturacije budgeta. Predviden je tudi workshop: tečajniki bodo namreč po delovnih skupinah osnovali in konkretno načrtovali namišljen projekt ter se tako preizkusili v pridobljenem znanju. Predvidena sta tudi daljši intervju in debata s predsednikom Sveta slovenskih organizacij Walterjem Bandljem o temi zaščite in delovanja ljubiteljskih kulturnih organizacij med Slovenci v Italiji.

Na tečaj se je prijavilo 30 mladih iz 14

različnih društev, krožkov in združenj iz Italije in Avstrije in s tem zapolnilo vsa razpoložljiva mesta. Tečaj je nastal s finančno podporo Dežele FJK, njegov nosilec je Krožek Anton Gregorčič, partnerji so Mladinska gledališka skupina M+ SKPD F. B. Sedej, Prosvetno društvo Podgora, Devinski mladinski krožek, MOSP-Mladi v odkrivanju skupnih poti, Občina Naborjet, Združenje Mario Cernet. Pokrovitelji so Zveza slovenske katoliške prosvete, Slovenska prosveta, Krščanska kulturna zveza, Zveza slovenskih kulturnih društev ter Urad Vlade RS za Slovenske

v zamejstvu in po svetu. Vzgajati aktivne in zavedne Slovence tudi v narodnostno vse bolj mešani šolski populaciji, kakovostno dopolnjevati ali ustvarjati kulturno ponudbo v naših, tudi najbolj jezikovno zapostavljenih vaseh terja veliko poguma in znanja, predvsem pa dolgoročno strateško zastavljeno pot. Nedvomno bo DEVELOPMENT pozitivno vplival na tečajnike in na njihovo motivacijo za nadaljnje delo.

Kontaktna oseba: NEŽA KRAVOS, neza.kravos@gmail.com, tel. +39 340 300 94 46

Centralni urad za slovenski jezik

Potrditev poslovnika o delovanju

Deželna uprava je potrdila poslovnik centralnega urada za slovenski jezik, ki podrobneje ureja njegovo delovanje. Urad deluje v okviru službe za prostovoljstvo, manjšine in rojake po svetu, ki je v pristojnosti Pierpaola Robertija, odbornika za lokalno samoupravo, varnost in evropske zadeve. Urad bo nudil prevajalske storitve v slovenščini in italijanščini za potrebe deželne uprave ter skrbel za terminološko normiranje pravnega in upravnega besedišča, jezikovno izobraževanje in svetovanje. Zagotavljal bo tolmačenje in prevajanje za potrebe pripadajoče in drugih direktij, odbornikov in predsedstva, npr. na sejah paritetnega odbora za probleme slovenske manjšine, deželne posvetovalne komisije za slovensko jezikovno manjšino, ob obiskih tujih delegacij in drugih bilateralnih srečanjih, tudi v okviru programov za

čezmejno sodelovanje. Urad bo sodeloval s pristojno deželno službo pri organizaciji izobraževalnih tečajev za zaposlene dežele in drugih lokalnih uprav na začetniški oziroma nadaljevalni ravni. V okviru t. i. mreže za slovenski jezik v javni upravi bo glavna vloga urada usklajevanje prevajalskega dela vseh jezikovnih uradov (t. i. "okenc") občin in drugih javnih uprav, ki bodo še naprej opravljali pomembno vlogo na območju za namene izvajanja 8. člena zakona št. 38/2001. Po potrebi bo urad nudil "okencem" svetovanje in lektoriranje prevodov ter pomoč pri reševanju prevajalskih dvomov, pri čemer bo v začetni fazi sodeloval s Slovenskim raziskovalnim inštitutom in drugimi znanstvenimi institucijami. Cilj je poenotiti slovensko terminologijo javne uprave, izboljšati kakovostno raven slovenskih besedil v javni upravi in olajšati delo prevajalcev, vključenih v mrežo.